

Γ. ΑΘΑΝΑΣ

ΕΙΡΜΟΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

- ΚΑΛΟΙ ΚΑΙΡΟΙ
- ΜΑΥΡΗ ΜΟΙΡΑ
- ΝΕΟ ΑΝΘΙΣΜΑ

ΕΚΔΟΣΗ Β'

ΕΚΔΟΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ ΝΟΒΑ

1998

ΙΔΡΥΜΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ ΝΟΒΑ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗ

Σά μέλισσα πού πετάει από άνθό σέ άνθό, γιά νά
τρυγήσει τή γλυκύτητα τής ανοιξιιάτικης αγάπης,
έτσι, έχοντας γιά φωληά τής ευαισθησίας καί τής
έμπνευσής του τίς εικόνες από τά καθημερινά βιώματα
τής έπαρχιώτικης ζωής ξεκίνησε ό Γ. Άθάνας τό ταξίδι
του στόν κόσμο τής ποίησης. Καί στήν πορεία του αυτή
μας μεταγγίζει ό,τι γι' αυτόν ήταν άληθινό καί γι' αυτό
ώραίο.

Καίτοι πατριδολάτρης, πού διαλάλησε, λοχίας αυ-
τός τών Ευζώνων:

Πατρίδα είμαι δικός σου, όπως δική μου
σέ νοιώθω. Κι' είσαι μέσ' τήν ύπαρξή μου,
του αίματός μου μαζί πηγή καί βρύση...

τραγουόδησε, γράφοντας στά πεδία τών μαχών, τόν παιδε-
μό τής ψυχής, πού τήν άνεμοδέρνει ή φρίκη του πολέμου,
κρατώντας στά χέρια του τή σημαία τής άνθρωπιās καί
τής άδελφοσύνης:

Πιό πέρα π' τό χωριό μας τό μικρό
πολύχρωμες παντιέρες κυματίζουν
είνε οί τρανές πατρίδες πού βαφτίζουν
τόν ένα φίλο καί τόν άλλο έχθρό...

Μέ τήν πίστη, ὅτι αὐτό τό κεντρικό μήνυμα τῆς πανανθρώπινης ἀγάπης καί ἀδελφοσύνης, πού τόσο λείπουν ἀπό τό σημερινό κόσμο τῆς ἀδικίας, τῆς ἀπανθρωπιᾶς καί τῆς φρίκης, φέρνουν τά ποιήματα τῆς συλλογῆς «ΕΙΡΜΟΣ» τοῦ Γ. Ἰθάνα, ἡ ὁποία ἀπό πολλά χρόνια ἔχει ἐξαντληθεῖ, προβαίνουμε στήν ἐπανεκδόσή της – μνημόστυνο στήν πρώτη δεκαετία ἀπό τή μετάστασή του.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίς

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
Α' – ΚΑΛΟΙ ΚΑΙΡΟΙ	
Τά τραγούδια μου	13
Νοσταλγικό Ξεδίψασμα	14
Τό καλύτερο κορίτσι τοῦ χωριοῦ μου	16
Δάκρυα	18
Οἰκογενειακό	19
Ναύπακτος	20
Πατρικοί Καῦμοί	23
Σπουργίτες	24
Δενδρομαχαλαῶς	25
Βουνίσια	26
Τά μαστορόπουλα	29
Γρηοῦλες	30
Παράπονο χωριατοπούλας	31
Κοντογιαννοπούλα	32
Εἰδωλα	33
Ἄγάπη	34
Γλυκειά Φωνούλα	35
Θάλασσα	36
Χωρίς Ἐρωτα	37
Οἱ νεκροί	38
Κρυφοί σπαραγμοί	39
Θύελλα	40
Πόνος	41
Νοσταλγίες	42
Σκληρός	43
Χωράφι τοῦ βουνοῦ	44
Μπαρμπα - Μῆτσος	46
Ἡ γρηοῦλα κι' ὁ γέροντας	48
Μοδιτρούλα	49
Παραμυθάκι	50
Νῦν ἀπολύεις	51
Τά κορίτσια καί τά λουλούδια τῆς πέρα Γειτονιάς	52
Θυμᾶμ' ἕναν ὑπάλληλον	55
Ἄφησε	56
Παρασκευούλα	57
Δύο πεθαμένοι	58
Τό φιλί ν' ἀντρίκειο	59
Ἦρα γάμου	60

Γαλήνη	61
Μέ τῆς ψυχῆς τό φεγγαρίσιο φῶς	62
Λόγια τῆς μάνας	65

B' – ΜΑΥΡΗ ΜΟΙΡΑ

Ἡ ὄργη τοῦ Ἐχτορα	69
Δυό μάτια στό Ἄϊνεγκιόλ	70
Τό γέρικο σαράι	71
Ἐϋρέτ	72
Ἄνεμος	73
Ὁ καλός μουχτάρης	74
Ἄναφορά ἐξαφανισμένου	75
Στίς ὄχτες τοῦ Πουρσάκ	76
Μυκρανουί	77
Σιβρί - Χισσάρ	78
Χωριό Τατάρων	79
Ἡ Τουρκάλα τοῦ Ἄσαγί - Κεπεν	80
Ὁ τάφος τῆς Ἐρήμου	81
Ἐκείθεν τοῦ Σαγγαρίου	82
Οὐζούμπη	83
Ἰνλάρ - Κατραντζί	84
Καλέ Γκρόττο	85
Τοῦ Λαβωμένου τό κορμί	86
Τό στερνό παλληκάρι	87
Ἡ σφαγή τοῦ Σιπύλου	88
Ἐκατόμβη	89
Ἡ Πριγκήπισσα Εἰρηνοῦσα	91
Οἱ φυγάδες	94
Μάνα	96
Οἱ ζωντανοί κ' οἱ νεκροί	97
Ὁ χειμῶνας τοῦ 1922	98
Λουτφιέ	99
Ἡ Νιόβη	105
Οἱ τάφοι	107
Ἡ ξύλινη φλογέρα	108
Σμύρνη	110
Κιουτάχεια	111
Προῦσα	112
Δυό ἀδέρφια	113
Οἱ θρήνοι	114
Κωνσταντῖνος	115
Τό Καραβί τῆς Ἐλπίδας	116
Τά Κόκκαλα	118
Ὁ Σαλπυχτής	119
ΝΕΚΡΙΚΟΪ ΜΟΝΟΛΟΓΟΙ (1 - 33)	121 - 155

Γ' – ΝΕΟ ΑΝΘΙΣΜΑ

Μάνα καί Γυιός	159
Χωριᾶτες	161
Ταξίδια	162
Ψυχή	163
Χωρίς ἀλέτρι	164
Τά κύματα	165
Ἄνάσκελα στό χτήμα	166
Οἱ ἀσάλευτες κυρίες τῶν Ἐπαρχιῶν	167
Χρυσαφικά	169
Πένταθλο	170
Τά κάγκελλα	175
Δευτράκι	176
Ναυτικοί	177
Συνείδηση	178
Ρεμβασμοί Προσφύγων	179
Ἄτη	181
Ἐξιλασμός	182
Δάσος	185
Προμηθεύς	186
Νοσταλγία τῆς γῆς	187
Προσευχή Κόρης	190
Βοιωτία	191
Θαλασσινό μοιρολόι	192
Ἄρκαδιοί δρόμοι	194
Οἱ ἐρυθροί	195
Κάμπος	196
Νυχτερινή σιγαλιά	197
Ἡ χαρά τῆς φτώχειας	198
Ἐσπερινή ἐξαύλωση	199
Στοχασμοί τοῦ Ἀγρότη	200
Προσευχή στόν Πατέρα	201
Μητρική ἀγκάλη	203
Εἰδύλλιο	204
Ματαίως	206
Γολγοθᾶς	207
Ὁ καλός ἄρχοντας	208
Ἀνακομιδή	209
Τό κορίτσι τοῦ ὑπαλλήλου	212
Μ' ἀρέσει νά πλανιέμαι	213
Καζάντι	214
Ταξιδευτής	215
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΠΙΜΕΤΡΟ	219

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πολλάκις, πρὶν ἢ ἀποφασίσω νὰ προβῶ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν γραμμῶν αὐτῶν, ἀπηύθυνα εἰς τόν ἑαυτόν μου τό ἐρώτημα, ἄν ἤμην ὁ κατάλληλος διὰ νὰ γράψω πρόλογον εἰς ἕκδοσιν ποιημάτων τοῦ φίλου μου Ἀθάνᾳ. Ἄλλ' ἢ σκέψις ὅτι ἡ φιλία καί στηρίζεται ἐπί διαισθήσεως καί δημιουργεῖ διαίσθησιν, μέ ἔπεισε νὰ δεχθῶ τελικῶς τὴν πρότασιν τοῦ συμπαθεστέρου τῶν συγχρόνων μας ποιητῶν. Διότι διὰ νὰ ὁμιλήσῃ κανεὶς διὰ τὰ δημιουργήματα ἑνὸς ἀνθρώπου πρέπει νὰ γνωρίζῃ κατὰ πρῶτον λόγον τόν δημιουργόν των· καί αὐτόν τόν μανθάνομεν ἀσφαλῶς διὰ τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία χορηγεῖ τὴν δύναμιν νὰ εἰσδύωμεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἄλλου. Ἐξ αὐτῆς ἀντλῶν θά προσπαθῆσω νὰ σκιαγραφήσω μέ γενικὰς γραμμάς τόν Ἀθάναν καί τό ἔργον του.

Ἦδη αὐτός ὁ ἴδιος εἶνε καλλιτέχνημα ἐν τῇ ἀνθρωπιστικῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Σύμμετρος ψυχικῶς, μέ διαφέροντα ποικίλα καί πολυμερῆ, τὰ ὁποῖα τόν κινοῦν εἰς ἀρμονικὴν ἀνάπτυξιν ὅλης του τῆς ὑπάρξεως, μέ σταθερὰς ὅσον καί ὑψηλὰς ἀρχὰς, μέ τὴν *moral grace* τῶν Ἑλλήνων, νομίζει κανεὶς ὅτι πραγματοποιεῖ διαρκῶς ὅ,τι ὠνειρεύετο ὁ Hölderlin διὰ τόν ἑαυτόν του: «Θέλω νὰ φυλάξω τόν ἑαυτόν μου καθαρόν, ὅπως τόν φυλάττει ἕνας καλλιτέχνης». Αὐτὴ ἡ καλλιτεχνικὴ καθαρότης τῆς ψυχῆς εἶνε ἡ μυστικὴ πηγὴ, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀναβλύζει ἡ ἔμ-

πνευσις καί ἡ ἔκφρασις τοῦ Ἄθανα. Αὐτή τόν κινεῖ νά «φτεροκοπῆ εἰς ἀγνώστους κόσμους» καί αὐτή δημιουργεῖ εἰς αὐτόν τούς ἀορίστους πόθους καί τήν ἀγάπην πρὸς τό ἰδανικόν, τό ὅποῖον δέν τολμᾷ πάντοτε νά προσωποποιήσῃ, ἀλλά τό κρατεῖ αἰωρούμενον καί ἀσχηματοποιήτον. Τό εὐρίσκει πανταχοῦ, τό ποθεῖ καί τό ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἀποφεύγει νά τό ἐντοπίσῃ εἰς οἰανδήποτε συγκεκριμένην μορφήν. «Ὅποια κι ἂν εἶσαι, σ' ἀγαπῶ» ἀναφωνεῖ πρὸς τήν ἄγνωστον, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἐν τούτοις τό κεφάλαιον τῆς ὑπάρξεώς του.

Αὐτά θά ἦσαν ἤδη ἀρκετά διὰ νά δείξουν τήν ἀληθῶς καλλιτεχνικήν φύσιν τοῦ φίλου ποιητοῦ. Ἄλλ' ὁ Ἄθανας ἔχει κάτι περισσότερο, τό ὅποῖον τόν καθιστᾷ καλλιτέχνην ὑπό τήν ἀληθινήν σημασίαν τῆς λέξεως. Εἰς κάθε τμημα τῆς ζωῆς, καί τό ἐλάχιστον, ἐμβάλλει ὀλόκληρον τήν ψυχὴν του καί προσδίδει κατὰ τόν τρόπον τοῦτον χρῶμα, κίνησιν καί ρυθμόν εἰς ὅλα ὅσα μᾶς περιβάλλουν. Τάς ἐντυπώσεις, τάς ὁποίας γεννᾷ εἰς αὐτόν ἡ ποικιλία τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, ὡς καί τάς περιπετείας τῆς ψυχῆς του, περιβάλλει μέ ιδιότυπον συναισθηματικόν χρῶμα, τό ὅποῖον μεταθέτει τά πάντα εἰς ιδιόρρυθμον κίνησιν καί ζωήν. Ἡ δύναμις αὐτή ἀποτελεῖ ἀναμφίβολως ιδιότητα παντός ἀληθινοῦ καλλιτέχνου, ἀλλά εἰς τόν Ἄθαναν ἐκφράζεται μέ καταπληκτικὴν ποικιλίαν καί πλοῦτον. Ἡ αἰσθητικὴ του συμπάθεια δέν περιορίζεται εἰς τόν φυσικόν κόσμον, ἀλλ' ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ψυχικοῦ καί τοῦ κοινωνικοῦ. Νερά, δένδρα, βουνά, δρυμοί, ψυχικαὶ κινήσεις καί περιπέτεια, κοινωνικά γεγονότα καί φαινόμενα, ὅλα γίνονται ἀντικείμενον ποιητικῆς παρατηρήσεως καί ἐκφράσεως. Καί εἰς ὅλα ἄλλοις αὐτά ἀποφεύγει τήν μονοτονίαν διὰ τοῦ ποικίλου περιεχομένου, μέ τό ὅποῖον τά γεμίζει, διὰ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς δυνατῆς ἐν τῇ ἀπλότητί της περιγραφῆς πρὸς τήν βαθεῖαν ψυχολογίαν, τοῦ

είδυλλίου πρὸς τὴν θυμόσοφον γνώμην ἢ τὸ ἠθικὸν περιεχόμενον. Τὸ πλάτος αὐτό θὰ ἡδύνατο νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ τὸν ἐκλάβῃ κανεὶς ἐπικὴν μᾶλλον φύσιν. Διότι ἡ ποίησις του περιλαμβάνει ὀλόκληρον τὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς θεωρεῖ ἢ ἀπολαμβάνει. Παρ' ὅλα ταῦτα παραμένει εἰς τὸ βάθος λυρικός ἐνδιατρίβει εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς ζωῆς καὶ ἀγαπᾷ νὰ ψάλλῃ τὴν ἐνέργειαν, τὴν ὁποίαν παρήγαγεν ἐκάστοτε εἰς τὴν ψυχὴν του ἡ στιγμή.

Ἄλλ' οὔτε πάλιν ἐκ τῆς ἐντυπώσεως ἐξαρτᾶται μονομερῶς οὔτε μένει ἐντατικὰ ἀφωσιωμένος εἰς αὐτήν. Δέν τὸν εὐχαριστεῖ ἡ ἀπόλαυσις τοῦ ἀρώματος τῆς στιγμῆς, οὔτε σπεύδει δίκην χρυσαλλίδος ἀπὸ ἐντυπώσεως εἰς ἐντύπωσιν. Τοῦναντίον τοὺς ἐξωτερικοὺς τόνους δημιουργεῖ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐσωτερικῆς ἀρμονίας, ὅπως ἐκ τοῦ ἰδίου κάλλους συνθέτει τὰς ποιητικὰς του εἰκόνας. Διότι ὁ Ἄθαναος ζῆ βαθεῖα μέσα εἰς τὸν ἐνδόμυχόν του κόσμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀντλεῖ τὸ χρῶμα τῶν ἐντυπώσεων καὶ διὰ τοῦ ὁποίου παρέχει τὴν ἐκφρασιν εἰς ὅ,τι δέχεται ἐξωθεν.

Ποικίλη εἶναι ὡσαύτως ἡ σχέσις του πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἡ ὁποία τὸν ἐμπνέει καὶ τῆς ὁποίας τὸ μυστικὸν μᾶς ἀποκαλύπτει μαζί μέ τὴν ἰδικὴν του ψυχὴν. Εὔπομεν ὅτι τὸ ποιητικὸν του βλέμμα εἶναι ἐστραμμένον τὸσον πρὸς τὴν φύσιν ὅσον καὶ πρὸς τὸν ψυχικὸν κόσμον. Ἄφ' ἑνὸς αἰσθάνεται ὡς φίλους καὶ ὡς ἀδελφούς τὸν θάμνον, τὸ δάσος, τὸν ἀέρα, τὴν θάλασσαν. Ἄφ' ἑτέρου γίνονται καὶ τὰ ἐμψυχα ὄντα ἀντικείμενον αἰσθητικῆς ἀπολάυσεως δι' αὐτόν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ ποίησις του ἀναβλύζει καὶ ἐκ τῶν δύο πηγῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναπηδοῦν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς πραγματικότητος. Ἄλλ' ἡ ἐπενέργεια τῆς πραγματικότητος αὐτῆς ἐπὶ τῆς ποιητικῆς του διαίσθησεως μᾶς φανερῶνει κατὰ τρόπον ἀκόμη σαφέστερον τὸν πλοῦτον καὶ τὰς δυνατότητας τῆς ψυχῆς τοῦ Ἄθανα. Ἐδῶ

μᾶς ἀποδίδει ἐντυπώσεις ὅπως πραγματικῶς εἶναι, φυσικὰς καὶ ἀπλᾶς. Ἐκεῖ εὐρίσκομεν σχηματοποιήσιν αὐτῶν ἐκ τῶν ἔνδον, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὠρισμένων ἰδεῶν καὶ ἠθικῶν συναισθημάτων ἢ ἀξιῶν. Ἄλλου αἱ γραμμαὶ τοῦ πραγματικοῦ μόλις διαφαίνονται ὀπισθεν τῆς ἀμέσου ἐπιδράσεως τοῦ συναισθήματος, τὸ ὁποῖον τουίξεται ἐξαιρετικὰ καὶ προέχει διὰ τὸν ποιητὴν. Ἄλλου πάλιν συναντῶμεν τὸν ρωμαντικόν, ὁ ὁποῖος εὐχαριστεῖται νὰ βλέπῃ τὸ παρελθόν μέσα εἰς τὸ ἀποθεωτικόν φῶς τῆς νοσταλγίας, ποῦ λυπεῖται διὰ τὴν διαρκῆ ροήν.

Διὰ τὸ πλούσιον αὐτὸ περιεχόμενον κατορθώνει νὰ δημιουργῇ καὶ ἀνάλογον ἔκφρασιν. Τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς μᾶς τὸν δίδει σύντομα καὶ ἀληθινὰ ὁ ποιητὴς εἰς τὸ ποίημα, μὲ τὸ ὁποῖον προλογίζει τὴν παροῦσαν συλλογὴν.

«Τραγουδῆσε μὲ ἀπλούς σκοπούς καὶ τρόπους
γιὰ τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς γεροὺς ἀνθρώπους».

Μέσα εἰς τὴν ποικιλίαν τῶν ρυθμῶν καὶ τῶν εἰδῶν εἶναι ὅλα φυσικά, ἀβίαστα, ἀνεπιτήδευτα, ἀπλᾶ, ὅπως ἡ ἔμπνευσις τοῦ καὶ ἡ ψυχὴ του. «Τὸ κονδύλι τοῦ ἀνθίξει» ἀληθῶς τόσον φυσικά καὶ πλούσια ὅσον καὶ τὸ «βλαστάρι τοῦ Ἀπρίλη». Διότι «βαθειὰ του σειέται κάποιον γλυκορίζι», ἡ ἀληθινὴ, γνησίᾳ καὶ ἐλέω Θεοῦ ἔμπνευσις τοῦ γεννημένου ποιητοῦ. Ἡ ἔκφρασις αὕτη ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ Ἀθάνα ὡς ποιητοῦ. Εἶναι ἡ δύναμις, τὴν ὁποῖαν «ἓνας θεὸς τοῦ ἔδωκε γιὰ νὰ λέγῃ ὅ,τι πάσχει καὶ αἰσθάνεται». Τὰ ἄλλα εἶνε δυνατόν ν' ἀπαντῶνται καὶ εἰς ἄλλους ποιητὰς εἰς αὐτὸν τὸν πλοῦτον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἔκτασιν, ἀκόμη καὶ εἰς κάθε ἀνθρώπον μὲ καλλιτεχνικὴν διάθεσιν.

Εἶπαν ὅτι ὁ ποιητὴς εἶνε ἡ συνισταμένη τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ του, ὅτι γίνεται ἑρμηνεὺς τοῦ χαρακτήρος, τῶν πόθων καὶ τῶν ἰδανικῶν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἐποχῆς, εἰς

τὴν ὁποῖαν ἀνήκει. Τοῦτο ἰσχύει διὰ τὸν Ἀθάναν. Ἀντλεῖ ἀπὸ τὸν λαόν, ἀπὸ τὰ ἦθη του καὶ τὰς δοξασίας του, ἀπὸ τὴν ἱστορίαν καὶ τὰς περιπετείας του, ὅπως ἀφ' ἑτέρου ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ἐμψυχωμένην ἑλληνικὴν φύσιν, πού ἔχει καταντήσει τὸ ἓνα μὲ τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν. Διὰ τοῦτο μᾶς συγκινοῦν τὰ ποιήματά του καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται νὰ ὀνομασθῇ ραψωδὸς τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως. Ἀναγινώσκων κανεῖς τὰ ποιήματά του, νομίζει ὅτι αἰσθάνεται τὸ μῦρον τοῦ θυμαριοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ βουνοῦ, ὅτι ἀκούει τὸν φλοῖσβον τῆς ἑλληνικῆς θαλάσσης ἢ ὅτι τὸν θωπεύει τὸ φύσημα τοῦ ἑλληνικοῦ βορηᾶ, πού μὲ μυστικούς τόνους διηγεῖται τοὺς πόνους καὶ τὰς χαράς τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ μας. Ἀλλὰ παρ' ὅλα ταῦτα, παρ' ὅλον τὸν πατριωτισμόν, πού διαπνέει τὸ τραγούδι τοῦ ποιητοῦ, δέν τὸν ἀπολείπει ὁ εὐγενικός ἀνθρωπισμός καὶ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸ γενικῶς ἀνθρώπινον. Αὐτὸ τὸ βλέπομεν πρό πάντων εἰς τὰ μικρασιατικά του τραγούδια· ἀλλὰ καὶ πάμπολλα ἀπὸ τὰ ἄλλα παισιώνονται ἀπὸ τὴν εὐρυτέραν του ἀνθρωπιστικὴν διάθεσιν καὶ σκέψιν.

Ἡ στενὴ ἐκείνη ἐπαφὴ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν ρυθμίζει καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ Ἀθάνα. Εἶνε ἡ ἀληθινὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ μας, ἡ γλῶσσα μὲ τὴν ὁποῖαν ἐκφράζει πράγματι ἑαυτὴν ἢ λαϊκὴ ψυχὴ.

Τὴν ψυχὴν αὐτὴν τὴν διησθάνθη, ἀλλὰ καὶ τὴν εἶδε καὶ τὴν ἤκουσε κατὰ τὰ προσκυνήματά του εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἐπαρχίας καὶ κατὰ τὴν μακρὰν μετὰ τοῦ ἐμπολέμου λαοῦ συμβίωσιν εἰς τὰ μακεδονικά καὶ τὰ μικρασιατικά πεδία. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀθάνα ἔχει ζωὴν, ρυθμόν καὶ θέλητρον, ἀπηλλαγμένη τὸσον ἀπὸ τὸ ἄψυχον ἰδίωμα τοῦ βιβλίου, ὅσον καὶ ἀπὸ τὰ τερατουργήματα τῶν διαφόρων ποετᾶστρων καὶ ἀπὸ τοὺς βαυδαλισμούς φρενοβλαβῶν γλωσσοπλαστῶν. Καὶ ἀληθινά

δέν θά ἡδύνατο κανεῖς νά εὐχηθῆ φυσικωτέραν καί ἀληθεστέραν γλῶσσαν εἰς ποίησιν τόσον φυσικήν καί ἀληθινήν. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀθάνα μᾶς δεικνύει τόν δρόμον, τόν ὁποῖον πρέπει νά ἀκολουθήσῃ ἢ πρὸς τήν δημοτικήν κίνησιν, ἄν θέλῃ νά σταθῇ εἰς γλῶσσαν καί δημοτικήν καί ἑλληνικήν.

Δι' ὅλα αὐτά χαιρετῶ τό ποιητικόν ἔργον τοῦ φίλου μου ποιητοῦ ὡς ἐκδήλωσιν καί ὡς δημιουργίαν ἰσότιμον καί παράλληλον πρὸς τὰς προσπαθείας πού γίνονται πρὸς ἀναβίωσιν τῆς λαϊκῆς τέχνης, καί πρὸς σύνθεσιν νεοελληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἡ θέσις του εἶνε παρά τῆ Ἀγγελικῆν Χατζημιχάλη καί τόν Ἀριστοτέλην Ζάχον. Τὰς ἐμπνεύσεις του τὰς ἀντλεῖ ἀπό τό ἤρεμον ἄλσος τοῦ Ἕλληνος Ἀπόλλωνος. Ἑλληνίδες εἶνε αἱ Μοῦσαι καί αἱ Χάριτες, αἱ ὁποῖαι τοῦ ψιθυρίζουν τὰ μυστικά τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, τῆς ἑλληνικῆς φύσεως καί τῆς ἑλληνικῆς ἐκφράσεως, τὰ ὁποῖα μᾶς μεταδίδει διὰ τῆς τέχνης του. Διὰ τοῦτο καί εἶνε ἡ ποίησίς του γαληνιαία καί θελκτική, ὡς τὰ ἑλληνικά ἄλση κατά τὰς σεληνοφωτιστοὺς νύκτας τοῦ ἑαρινοῦ μας οὐρανοῦ.

N. I. ΛΟΥΒΑΡΙΣ

ΚΑΛΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

Γ. ΑΘΑΝΑΣ

ΕΙΡΜΟΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

- ΚΑΛΟΙ ΚΑΙΡΟΙ
- ΜΑΥΡΗ ΜΟΙΡΑ
- ΝΕΟ ΑΝΘΙΣΜΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ "ΠΥΡΣΟΥ," Α. Ε.
1929

Ἡ πρώτη σελίδα τῆς πρώτης ἐκδόσεως

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΟΥ

Μ' ὅποια γλυκειά γαλήνη τήν ἑσπέρα
Νανουρίζει τό γυιό της ἢ μητέρα,
Μ' ὅποια βαθειά γαλήνη πρίν πλαγιάση
Προσεύχεται ὁ πιστός στό εἰκονοστάσι.

Μέ τήν ἴδια γαλήνη μέσα ὡς μέσα,
Χωρίς μεθύσι καί κομμένη ἀνέσα,
Ἥρεμα, ταπεινά, μακαρισμένα,
Ταιριάζω τά τραγούδια μου ἕνα – ἕνα.

Βαθειά μου σειέται κάποιο γλυκορίζι
Κ' αἰσθάνομαι στό χέρι μου ν' ἀνθίζη,
Ν' ἀνθίζη ὡσάν βλαστάρι τόν Ἀπρίλη,
Τό φτωχικό μου ἀμάραντο κοντύλι.

Δέ θέλω δόξα. Μόνο σάν πεθάνω
Ἄς χαράξουν σ' ἕνα μάρμαρο ἀπάνω:
«Τραγουδῆσε μέ ἀπλούς σκοπούς καί τρόπους,
Γιά τούς καλούς καί τούς γερούς ἀνθρώπους».

ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΟ ΞΕΔΙΨΑΣΜΑ

Πέσ' μου, καλέ μου φίλε, τά τραγούδια
Πῶπλεξες τόν καιρό τῆς ξενητειᾶς μου
Νά γελάσουν στά βάθη τῆς καρδιᾶς μου
Τά νερά τοῦ χωριοῦ καί τά λελούδια!

Ν' ἀνθίσουν σάν Ἀπρίλης τά μπαλκόνια.
Πασχαλιές, γιασεμιά, περιπλοκάδια.
Διαλέτες νά γεμίσουν τά λειβάδια
Κ' ἡ Βρύση τῆς Ἀγάπης ἀπό ἀηδόνια.

Τό κῦμα νά φλοισβίση στά μουράγια,
Κι ἀπ' τή βάρκα σά γωνιά τοῦ Παραδείσου
Νά ἰδοῦμε τοῦ τερπνοῦ Κεφαλοβρύσου
Τ' ἀκριβά, τά ζηλεμένα χίλια μάγια.

Στό κάστρο μας θ' ἀνέβουμε· ἀντιστέκει
Στή σιωπηλή θανή, ποῦ τῶχει λάχει,
Περήφανα. Στό ξάγναντο μονάχη
Θά ἰδοῦμε μιά Σουλιώτισσα νά πλέκη.

Πές μου, καλέ μου φίλε, όλους τούς στίχους
Πώπλεξες τόν καιρό τῆς στέρησής μου,
Ν' ἀντηχήσω στά βάθη τῆς ψυχῆς μου
Τῆς ζωῆς τοῦ χωριοῦ μου όλους τούς ἤχους.

Καλύβες κι' ἀρχοντόσπιτα ν' ἀνοίξουν
Νά μέ δεχτοῦν στή φωτεινή τους σάλα.
Τσιτσέκια νά μοῦ δείξουνε στή σκάλα,
Κεντήματα στούς τοίχους νά μοῦ δείξουν.

Γρηοῦλες γλυκομίλητες νά σκύψουν
Νά μ' ἀσπαστοῦν μέ χεῖλη ζαρωμένα
Καί τά κορίτσια ποῦν' ἐρωτευμένα
Τοῦ κάκου τόν καῦμό τους νά μοῦ κρύψουν.

Στήν παληά μας ἐκκλησοῦλα ν' ἀνέβω
Νά πιάσω τό στασίδι τοῦ παποῦ μου.
Καί ζωντανός, μέ τά φτερά τοῦ νοῦ μου,
Στό τάφο τῆς γενιᾶς μου νά κατέβω.

Πές μου, καλέ μου φίλε, πές μου ἀκόμα
Κι ἄλλα τραγοῦδι' ἀπλᾶ σάν τή ζωή μας,
Ποῦ τόσο ἀγαποῦμε, ὥστε ἡ ψυχὴ μας
Θέλει, ὄχι ἀθέρας, – τοῦ χωριοῦ νά γίνη χῶμα!

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΟΥ

Είσαι φτωχιά και ταπεινή, στη γη τὰ μάτια σκύβεις.
Γέλια, τραγούδια και χοροί, τὰ πάντα μετρημένα.
Τόσο τὰ πλούτη τῆς ψυχῆς και τοῦ κορμιοῦ σου κρύβεις
Ποῦ ἂν λείπουν δέ σοῦ φαίνεται τ' ἄλλα τὰ πλούτη ἐσένα.

Μά ἐγώ ποῦ τῶχω ἔναν καῦμό θάειχα χαρά μεγάλη,
Γιά τῆ δροσάτη νειότη σου και τῆ σεμνή ὠμορφιά σου.
"Όσα τραγούδια ἐταίριασα κι ὅσα ταιριάσω πάλι,
Νά γίνονταν στολίδια σου και τζοβαῖρικά σου.

Τῶγραψα και τό πίστεψα. Σωρός τὰ τεφαρίκια.
Ἐκου τό τραγουδάκι μου και νοιῶσέ το και ιδέτα:
Μ' αὐτόν τό στίχο σοῦ κρεμῶ στ' αὐτάκια σκουλαρίκια,
Μ' αὐτόν καρφῶνω ἀτίμητη στα στήθη κονταπέτα.

Κάνω τὰ δροσοκέρασα ρουμπίνια στα περβόλια,
Διαμάντια πήζω τῆ δροσιά ποῦ τὰ λουλούδια βρέχει.
Θέλεις καρφίτσες διάλεξε, πάρε θέλεις βραχιόλια.
Τέτοιο γιορντάνι στό λαιμό Βασίλισσα δέν ἔχει.

Ένα σοῦ λείπει στόλισμα: – Τῆς Παναγιᾶς τῆ ζώνα
Θά τῆ στενέψη ὁ στίχος μου νά γίνη δαχτυλίδι
Καί θά τό δώσω τοῦ γαμπροῦ μ' αὐτόν τόν ἄρραβῶνα
Νά δέση τά χεράκια σου γιά τό γλυκό ταξίδι...

Φτωχούλα, τόσους θησαυρούς στή χάρη σου νά φέρη
Θέλ' ἡ ψυχὴ μου κ' ἔγινε πνοή τοῦ τραγουδιοῦ μου
Γιατί δέν ἔχεις δεύτερη, γιὰτ' εἶσαι δίχως ταῖρι,
Γιατ' εἶσαι τό καλύτερο κορίτσι τοῦ χωριοῦ μου!

ΔΑΚΡΥΑ

Κάποτε τήν καρδούλα μου
Τή συνεπήρε άψύς καϋμός
Κ' έτρεξαν, κ' έτρεξαν τά δάκρυα μου
Θολός καί μέγας ποταμός.

Κάποτε τήν καρδούλα μου
Φαρμάκι έγέμισε πικρό
Κι άπλωσαν κι' άπλωσαν τά δάκρυα μου
Πέλαγο μέγα καί βοερό.

Κάποτε τήν καρδούλα μου
Χαρᾶς τήν πέρασε κεντιά
Κ' έμασε κ' έμασε όσο πῶγινε
Μιά δάκρινη σταλαματιά!

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ

Τήν ὥρ' αὐτή, ποῦ τή ζωή τόσο ἀγαπῶ καί νοιώθω,
Οἱ βασιλιάδες κυβερνοῦν τίς χῶρες δοξασμένοι,
Οἱ πλούσιοι τό χρυσάφι τους ξαναμετροῦν μέ πόθο,
Αἰώνια πίστη ὀρκίζονται κρυφά οἱ ἐρωτευμένοι.

Οἱ ποιητές φτεροκοποῦν πρὸς τοὺς ἀγνώστους κόσμους.

Κ' ἐγὼ στοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ τήν προσφιλέστερη ἄκρη,
Στά θολωτά παράθυρα τὰ σιδεροφραγμένα,
Διαβάζω στή μητέρα μας – τρέμει κρυφὸ ἓνα δάκρυ –
Τό γράμμα τοῦ ἀδερφοῦ ποῦ λείει πῶς θάρθη πει' ἀπ' τὰ ξένα.

Κι' ἀπ' ὅλους εἶμαι πειὸ εὐτυχής – Μανούλα, νά μᾶς ζήσης!

ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ

Ρωμαντικός του πορθητής, ψηλά στο Κάστρο θ' ανεβῶ
τὴν ἱστορία νά ζήσω.
Λοκρός ἐγὼ μέ τούς Δωριεῖς ἀπ' τούς δρυμούς θά κατεβῶ
Νά πρωτουαυπηγήσω.

Θά πάω μέ χῆρες κι' ἄμοιρες στῆς Ἀφροδίτης τὴ σπηλιὰ
Τό δῶρο πού τῆς πρέπει.
Θά πλάσω μέ τό Μέναιχμο μιάν Ἄρτεμι καί τὰ παληά
Θά εἰπῶ «Ναυπάκτια ἔπη».

Εἶμαι ὁ Τολμίδης, ἔρχομαι νά διώξω τούς Λοκρούς κι ἀντίς
Τούς Μεσσηνίους νά φέρω.
Τοῦ Παιωνίου τὴ Νίκη ἐγὼ, τῶν Ἀκαρνάνων νικητής,
Στὴν Ὀλυμπία προσφέρω.

Σπάρτη κι' Ἀθήνα σβύνουνε – Νέο ἄστρο Αἰτωλική
Συμπολιτεία ὑψώνω.
Τούς Ἕλληνες – ὁ Ἀγέλαος – δημηγορῶ στά Κοῖλα ἐκεῖ
καί τούς συναδερφώνω.

Φρουρόν τρισανυπόταχτο μέ τιμωρεῖ μ' ἄγρια σφαγή
Ὁ Φίλιππος τοῦ Ἀμύντου.
Στή Ρώμη ἀντιστηκώθηκα καί μ' ἔχει σῶση μίαν ἀυγή
Ὁ οἶχτος τοῦ Κοῖντου.

Στή νέα κοσμοκρατόρισσα τήν Πόλη δέ θά σκύψω ἐγώ
Σάν εὐκόλα τό γόνυ.
Μητροπολίτης κ' Ἐξαρχος ἐννεῖά Δεσπότες ὀδηγῶ
Ὡς τήν παληά Δωδώνη.

Ὁ Σταυροφόρος τῆς Φραγκιάς τήν Πόλη ἀρπάζει, ταπεινός
Τοῦ ἱστορικοῦ μας κλήρου.
Καινούργιο ὑψῶνω λάβαρο – Ἄγγελος Δούκας Κομνηνός,
Δεσπότης τῆς Ἡπείρου.

Στόν Ταραντῖνο Φίλιππο τῆς Θάμαρ προῖκα ζηλευτή
Πολύν καιρό δέν κάνω.
Τῆς Βενετιᾶς μου στόλαρχος στή θάλασσα πνίγομαι αὐτή
Μέ λένε Λωρεδάνο.

Σκλάβος τοῦ Τούρκου ἀλύτρωτος, Κουρσεύω μέ τοὺς πειρατές
Μικρό μέ λέν Ἀλγέρι.
Νικῶ στό πλάϊ τοῦ Δόν Ζουάν κ' ἐμπρός μου χάνει ὁ Θερβαντές
Τό ἵπποτικό του χέρι.

Οί κλέφτες κ' οί άμαρτωλοί – Του Βενετικού τά χωριά
Στόν Καπετάν Μείντάνη.
Ραγιαδες ήρθε ό Μόσκοβος! Στή φλέβα ζω σταλαματιά
Του Κώστα του Σισμάνη.

Βιγλίζω στό γιαλό νά ιδω τό Μπάυρον πώχει ξεντυθη
Καί λούζει τό κορμί του.
Ό Άλλη – Πασσαῶς είνε πασσαῶς! Κι' όποιος τή δόξα του άρνηθη
Άρνιέται τή ζωή του.

Τά Κράββαρα τό σήκωσαν. Γύρω – τριγύρω λευτεριά
Κ' έγώ ένα σκλαβονήσι.
Άς ήμουν κάνε ό Παξιμός που έδω στό κάστρο 'μπρός μεριά
Δέκα Μαγιοῦ είχαν ψήση!

Άκου άτυχιά κι άκου ντροπή νάχω άπομείνη μόνο έγώ
Σκλάβος του Τούρκου άκόμα!
Κι άκου γραμμένο άπάντεχο: Δεύτερο Σουλι νά τό ιδω
Τό χωριανό μου χωμα.

Κανένας δέν τό πάτησε τό Κάστρο μόν' ό Ρουπακιῶς
Μέ τό γερο – Χουσάδα.
Κρυμμένον, κυρά – Νοβένα, μ' είχες στά βάθη τής καρδιάς
Καί τάζησα καί τάδα...

ΠΑΤΡΙΚΟΙ ΚΑΥΜΟΙ

Ὡ νά μ' ἀξίωνε ὁ Θεός κ' ἐμένα
Νά βγάλω ἀπό τό σπίτι μου μιά μέρα
Σάν καλός νοικοκύρης, τιμημένα,
Τήν ἀκριβή μοναχοθυγατέρα!

Νά τήν ταιριάσω μ' ἕνα παλληκάρι
Καλό στό θῶρι, στήν καρδιά, στό ἔχει
Ἄρμονικό νά πλέξουνε ζευγάρι
Κι' ἄγρυπνα ἡ Παναγιά νά τό προσέχη.

Νά ζοῦν μέ ἀγάπη πάντα καί μέ ὁμόνοια
Ὁ ἕνας γιά τόν ἄλλονε κ' οἱ δυό τους
Γιά τά μικρά μου – ὦ νά χαρῶ! – τ' ἀγγόνια
Ποῦ θά παιζογελοῦν στό σπιτικό τους.

Τί περηφάνεια θᾶχω στήν καρδιά μου
Στοῦ κόσμου τό κατόφλι ὅταν θά φτάση
Τ' ἀγγόνι, ποῦ θά πάρη τ' ὄνομά μου,
Καί σ' ὅλα του, ἐκ Θεοῦ, θά μῶχει μοιάση!

Ὡ νά μ' ἀξίωνε ὁ Θεός, ποῦ βλέπει,
Νά πλερωθῶ γιά τούς καλοῦς μου κόπους
Νά δώσω τό κορίτσι μου ὅπως πρέπει
Καί στή ζωή ν' ἀφήσω νέους ἀνθρώπους!

ΣΠΟΥΡΓΙΤΕΣ

Στή λεμονίτσα, ποῦ ἄνθισε τὰ στέφανα ἑνός γάμου,
Στή μαραθιά, ποῦ στόλισε τόν ἔρμο τάφο χάμου,
Στή χαμοκέλα τοῦ φτωχοῦ, στοῦ πλούσιου τή βεράντα,
Μικροί σπουργίτες, παίζετε μέ τ' ὅμοιο κέφι πάντα.

Ἄπ' τοὺς ἀετούς ποῦ τριπετοῦν στά νέφη καί στά χιόνια
Ἄπ' ὅσα κ' ἄν μέ θέλξανε τῆς Ἄνοιξης ἀηδόνια
Πλειότερο ἐσύ μέ συγκινεῖς, ἀσήμαντε σπουργίτη,
Ποῦ πᾶς καί χτίζεις τή φωληά στό πατρικό μου σπίτι!

ΔΕΝΤΡΟΜΑΧΑΛΑΣ

Πέρα στό Δεντρομαχαλαῶ,
Ποῦνε τά δέντρα του ψηλά
Καί τά σπιτάκια χαμηλά
 Στούς κήπους μέσα,
Ὡ πῶς παιδεύονται οἱ φτωχές
Καλές κοπέλλες μοναχές
Στούς ἀργαλειούς, στίς ἐξοχές
 Χωρίς ἀνέσα!

Μά ὦ πόσο πλάθουν τό κορμί
Τά βάσανα κ' οἱ παιδεμοί
Καί πόσο ἡ ὄψη ἀνθοκομεῖ
 Μέσ' στούς χειμῶνες!
Μά ὦ πόσο πλάθουν τήν ψυχή
Ἡ πίστη κ' ἡ ἀπαντοχή
Κ' ἡ δίχως δόλο προσευχή
 Μπρός στίς εἰκόνες!

Εἶνε ἡ καρδιά χωρίς καῦμούς
Κ' ἡ σάρκα δίχως πειρασμούς
Στά στήθη καί στούς λογισμούς
 Φωτιά δέ φτάνει.
Δουλεῖει ἡ Τύχη – ἕναν καιρό
Θά τοὺς χαρίσῃ ἀγνό, γερό
Μαζί ἐρωμένο καί γαμπρό
 Τ' ἄσπρο στεφάνι.

ΒΟΥΝΙΣΙΑ

1.

Εἶμ' ἕνας θάμνος πράσινος στοῦ λόφου τήν κορφή,
Ποῦ δέ φοβᾶμαι κεραυνό μηδέ κι' ἀνεμοβρόχι.
Περνᾶ ἡ ζωὴ μου ἀδιάφορη – ὅμως κι' αὐτὴ κι' αὐτή,
Σάν κάθε πλάσμα τοῦ Θεοῦ, τό χάρισμά της τῶχει.

2.

Στό βράχο, τόν ξερόβραχο ποῦ δέν ἀνθεῖ χορτάρι
Κ' εἶνε τῆς πέτρας ὄνειρο τῶν ἀγκαθιῶν ἡ χάρη
Λουλοῦδι πόθησε ἡ ψυχὴ καί ξάμωσε νά πάρη
Κρίνο σεμνό κι' ἀμάραντο τό πειό λευκό λιθάρι.

3.

Περνῶ στοῦ ἀπέραντου δρυμοῦ τήν πράσινη καρδιά
Καί μάταια ψάχνω γιά νά βρῶ τό εὐωδιαστό χορτάρι.
᾽Ω μυστική κι' ἀπόκρυφη κι' ἀξήγητη εὐωδιά,
Ποιανῆς Νεραΐδας ἄφαντης εἶσαι τ' ἀνάερο χνάρι;

4.

Φεγγάρι τῶν ψηλῶν βουνῶν, πιάσου μπροστά καί στήσε
Τῶν ἀνεράιδων τό χορό στά μαγεμένα μέρη.
Πόσο παράλλαξες! Γλεντᾶς καί χαίρεσαι. Δέν εἶσαι
Τοῦ κάμπου καί τῆς θάλασσας τό λυπημένο ἀστέρι.

5.

Στό δάσος τό σγουρό θά μπῶ νά βρῶ τόν πειό ἄγριο κρῖνο,
Φύλλο στά φύλλα καί κλαδί μέσ' στά κλαδιά θά γίνω
Ρίζες θά ρίξω μέσ' στή γῆ στήν παρθενιά ενός τόπου
Ποῦ δέν ξαναζωγράφισε ποτές ἀχνάρι ἀνθρώπου!

6.

Ὅι! βοσκοπούλα, τ' ἤθελες νά βγῆς στό μονοπάτι;
Μέ κύτταξες καί μ' ἔσφαξες μέ τό λοξό σου μάτι
Καῦμός μου καί μ' ἀπόδιωξες σάν ζήτησα παιχνίδια
Μέ τίς πρωτόγονες κραξιές ποῦ σαλαγᾶς τά γίδια.

7.

Ἦθελα νᾶμουν ἡ μικρή χαρούμενη συρμή.
Ποῦ οἰκονομάει τό λίγο της νεράκι δράμι – δράμι
Καί τό σκορπάει ὅλο σέ μᾶς – ποῦ βρίσκει τόση ὀρμή; –
Τό χωραφάκι, τό φτωχό πειό πλούσιο νά τό κάμη.

8.

Δάσος πυκνό κι' ἀπάρθενο ἔφτασα ὡς τό μυχό σου
Ἐνοίγοντας τά σύσμιχτα λατσοῦδια σου ἄκρη σ' ἄκρη
Καί βρῆκα τό κρουστάλλινο κρυμμένο μυστικό σου
Βρῆκα τήν ἄγνωστη πηγῆ, ποῦ στάει Νεράϊδας δάκρυ.

9.

Θέλω νά χτίσω μιά ἐκκλησιά στή δασωμένη ράχη,
Ποῦ νά μή 'δῆ προσκυνητή μηδέ παπᾶ στήν Πύλη
Καί μόνο ἡ πούλια τ' οὐρανοῦ τήν ἄγρυπνη ἔγνοια νᾶχη
Ν' ἀνάβη ἐμπρός στό τέμπλο της τό ἐφτάδιπλο καντήλι.

10.

Κρατιέμαι ἀπ' τά ψηλά βουνά μέ τόν καθάριο ἀγέρα,
'Απῶναν ἔλατο τρανό κι' ἀπό μιά κρῶα βρυσούλα
Γειά σου, καϋμένη Ἀράχωβα, τοῦ Ἐπάχτου θυγατέρα,
Γειά σου χωριό τῆς μάνας μου, ποῦεине Σισμανοπούλα.

ΤΑ ΜΑΣΤΟΡΟΠΟΥΛΑ

– Πότε νά πιάσουμε μιστρί!
Στήν τέχνη μπήκαμε μικροί
Μέ κέφι και μέ ζήλεια.
Ζυμώνει ό σύντροφος πηλό
Στήν πλάτη έγώ τόν κουβαλώ.
Μας λένε λασποκύλια.

Πότε ν' αλλάξουμε ποδιά
Και ν' άνεβοῦμε στά γιαπιά
Χωρίς τά πηλοφόρια.
Σπίτια νά χτίσουμε σωρό
Τῶν άλλουνῶν – μέ τόν καιρό
Και τό δικό μας χώρια.

Σάν τούς μαστόρους μας... Γιατί;
Έτσι δέν ἄρχισαν κι' αὐτοί;
– Έτσι μά κύτα 'μπρός σου
Γιατί κουνιέται ἡ σκαλωσιά
Και χτίζεις τάφο στή δροσιά
Πρίν ἀπό τό σπιτικό σου!

ΓΡΗΟΥΛΕΣ

Πόσο βαθειά μ' εὐχαριστεῖ, γρηούλες τοῦ χωριοῦ μου,
Ὅταν σχολάζ' ἡ ἐκκλησιά κι' ἀσπάξεστε τό τέμπλο
Σιγά σιμά σας νᾶρχομαι νά σᾶς φιλῶ τό χέρι
Κ' εὐχές νά μοῦ μοιράζετε δεύτερο ἀντίδωρό μου.

Κάτω ἀπ' τίς μαῦρες σκέπες σας τ' ἄσπρα μαλλιά φωτᾶνε
Σά μυστική ἀποκάλυψη γεμάτη ἀπό ἀγιωσύνη
Κ' οἱ βαθουλές ζαρωματιές στά πρόσωπά σας μοιάζουν
Γραφές δυσκολοδιάβαστες σέ παναρχαίους παπύρους.

Τάχα νά γράφουν ἔρωτες ἀμαρτωλούς τῆς νειότης
Ἡ μὴν κακίες ἀθέλητες χωρίς ξερριζωμένες;
Ν' ἀνιστοροῦν τά βάσανα χαροκαμμένης μάνας
Ἡ μὴν χαρές, ποῦ ἐγλύκαναν, ἀλλ' ὅμως δέν ξανάρθαν;

Μά ὦ πόσο τώρα πειό μακρὰ καί πειό ψηλά εἶστε τώρα
Ἄπό ἡδονές καί κρίματα καί βάσανα καί πόθους!
Στόν κόσμο αὐτόν σᾶς ἄγιασεν ἡ προσευχή κ' ἡ πίστη
Κι' ὦρα τήν ὦρα λαχταρᾶ νά πᾶτε ὁ ἄλλος κόσμος...

Πόσο βαθειά μ' εὐχαριστεῖ νά σᾶς φιλῶ τό χέρι!

ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΧΩΡΙΑΤΟΠΟΥΛΑΣ

Ταχειά γιορτή, ταχειά χαρά
Κ' ἐγώ στή χώρα για παρᾶ
Πᾶν' τὰ νειᾶτα μου χαμένα
Πέρα – δῶθε καί στὰ ξένα.
Χρυσῆ μου μάνα, ὀγράτισα
Στούς δρόμους ἀγωγιάτισα!

Σήμερα γάμος στό χωριό
Κ' ἐγώ στοῦ Μύλου τό ζωριό
Τά φτωχόρουχά μας πλένω
Καί τ' ἄλεῦρι περιμένω.
Μηδὰ δέν εἶχα κάλεσμα
Ποῦ μ' ἔστειλες για τ' ἄλεσμα;

Τό πανηγῦρι τ' ἄι- Γιαννιοῦ
Κ' ἐγώ στό γῦρο τ' ἄλωνιοῦ
Μιά γιομίζω τό ρεμόνι
Μιά κουτροβαλῶ στ' ἄλώνι.
Μάνα μ' κι' ἄν χασομέρισα
Νισάφι πειά, μπεζέρισα!

Ἄκόμα σήμερα Λαμπρή
Κι' ἐγώ κλεισμένη στό μαντρί.
Τί τή θέλω στὰ παλιούργια
Τή σεγκούνα τήν καινούργια;
Τήν προκοπή σας χάρισμα
Βαργέστησα στό σκάρισμα!

ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΑ

Σάν ποῦ βροντᾶνε τ' ἄρματα σέ κλέφτη μετερίζι;
Σάν ποῦ τὰ δαμασκά σπαθιά ν' ἀστράφτουν ἀπ' τή θήκη;
Βαρὺς ἀχὸς ἀκούγεται καί φλόγ' ἀψιὰ λαμπίζει.
Τάχα στοῦ Βάλτου τά χωριά, γιά μή στό Πατρατζίκι;

Κόρη μου ἐσύ, ποῦ σ' ἔλαχα στ' Ἀγᾶ κείθε παρέκει,
Ἐσύ μπορείς νά μοῦ τό πῆς τό μυστικό σά θέλεις;
Ποίος Κοντογιάννης ἔπιασε μέ τήν Τουρκιά ντουφέκι,
Στήν Καλλιακούδα ὁ Νικολός γιά στήν Ὁξυά ὁ Βαγγέλης;

Ἦ καπετανοπούλα μου, δέ μέ γελάει ὁ ἀχὸς τους!
Τήν ὥρα τούτη τ' ἄρματα κ' οἱ πάλες τῆς γενιᾶς σου
Οἱ κλέφτες οἱ Κοντογιανναῖοι κι' ὅλος ὁ πόλεμός τους,
Ἄστράφτουν ἀπ' τ' ἀθάρι σου κι' ἀχοῦν ἀπ' τήν καρδιά σου!

ΕΙΔΩΛΑ

Πιστά μέ καθρεφτίσανε τῆς λίμνης τά στιλπνά νερά
κι' ἄκουσα νά ῥωτᾶνε
Κάποιες ιτιές, ποῦ σκύβουνε στήν ὄχτη ἀπάνω θλιβερά:
– Ὁ ἀληθινός ποιός νᾶνε;

Ἐδειξα τ' ἄψυχο εἶδωλο κι' ἀπάντησα χωρίς ν' ἀργῶ
μέ πικραμένο στόμα:
– Τοῦ λόγου του εἶνε ὁ ἀληθινός!... Εἶμαι πειό ψεύτικος ἐγώ
ὡς κι ἀπ' αὐτόν ἀκόμα!

ΑΓΑΠΗ

Τριγύρω μου ἔχω ἀπέραντον τρικυμισμένον ὠκεανό
ἐντός μου ἔχω ἄλλον ἕνα.
Πάθη καί μίση μ' ἔζωσαν, τά μάχομαι, τά ξεπερνῶ
καί δέ μισῶ κανένα!

Ἄς μή μέ κάψη κεραυνός κι ἄς μή μέ πνίξη ἕναν καιρό
κατακλυσμοῦ δρολάπι.
Γαληνεμένος καί γλυκός ἄς εὔρω θάνατον πικρό
ἀπ' τήν πολλή μου ἀγάπη!

ΓΛΥΚΕΙΑ ΦΩΝΟΥΛΑ

Δεντράκι, ποῦ σοῦ τίναξε τούς πρώτους κάτασπρους ἀνθούς
βαρειοῦ χειμῶνα μπόρα
Κ' ὑψώνεις τά κλαδάκια σου ψηλά κατά τούς οὐρανούς
ξεγυμνωμένα τώρα,

Μέσ' στήν ὀμίχλη τήν τεφρή καί μέσ' στή γκρίζα συγνεφιά
γλυκειά φωνούλαν ἄκου:
«Μή φαρμακώνεις τούς χυμούς τῆς ψύχας σου καί τή βαθείά
τή ρίζα σου τοῦ κάκου!

«Ἀκόμα κι ἄν ἡ θύελλα σοῦ σπάσει ἀπάνω τήν κορφή
καί τά κλαδιά τσακίση
Γιά ὅλη τή πλάση καί γιά σέ πάλι μιάν Ἄνοιξη θά 'ρθῆ
γερό νά σ' ἀναστήση.

«Σπεργιώσου μόνο δυνατά στό χῶμα σου τό πατρικό
καί πῖνε τούς χυμούς του
Μέ πίστη ἀγνή προσμένοντας τοῦ Ἀπρίλη τό λελουδικό
καί τούς καρπούς τοῦ Αὐγούστου!».

ΘΑΛΑΣΣΑ

Θάλασσα, ὡς μέγαιρα λυσσᾶς ἀπόψε κι' ἀλαζωνικά
Στή νύχτα ἐμπρός καγχάζεις.
Μέσ' στῶν ὀργίων σου τό χορό σάν φαρφουρένια γυαλικά
Τά κύματά σου σπάζεις.

Παινιέσαι γιά φριχτούς πνιγμούς καί γι' ἀπιστιές βωμολοχεῖς...
Ὦ πόσο ἔχω ποθήσει
Τό κυματάκι τό ἀπαλό μιᾶς ἀμμουδιᾶς ρηχῆς – ρηχῆς
ποῦ σβεῖ χωρίς ν' ἀφρίση!

ΧΩΡΙΣ ΕΡΩΤΑ

Ποτέ δέν κλαίω τόν ἄμοιρο, ποῦ ἀπ' τήν ἀγάπη τήν πολλή
σκοτώνεται ἢ σκοτώνει.

Οὔτε κ' ἐσένα, δύστυχη, ποῦ σέ κατάντησαν τρελλή
οἱ ἐρωτικοί σου πόνοι.

Μόν' κλαίω τό νειό, ποῦ πέθανε προτοῦ ὁ φτωχός νά ἐρωτευτῆ
στήν πρόσκαιρή του ζήση.

Καί κλαίω περισσότερο τή νειά, ποῦ ζῆ στό φῶς ὅμως κι' αὐτή
χωρίς νᾶχη ἀγαπήση.

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ

Ἄλλοίμονο! οὔτε ὁ θάνατος δέν ἐξισώνει τούς νεκρούς.

Ἄν ὅλοι σας εἴστε ἴσοι,

Κ' ἐσεῖς μέ τ' ἄσπρα μάρμαρα κ' ἐσεῖς μέ τούς φτωχοῦς σταυρούς
κάτω ἀπ' τό κυπαρίσσι,

Ὅμως μ' αὐτούς τούς δυστυχεῖς, ποῦ ἀκόμα δέν τούς λησμονοῦν
κ' ἔρχονται καί τούς κλαῖνε,

Ἴσος δέν εἶσ' ἐσύ, ποῦ πειά ποτέ – ποτέ δέ σ' ἐνοχλοῦν
μέ δάκρυα, εὐτυχισμένε!

ΚΡΥΦΟΙ ΣΠΑΡΑΓΜΟΙ

Σύγκαιρα τῆς ἀθλιότητος μπολιάσου μόνη τόν ὄρρό
κι' ἀντίδρασε ὅσο φτάνει
Στόν πόνο τόν ἀνθρώπινο, ποῦ σοῦ ρογκιάζει τό νεφρό
καί πάει νά σέ τρελλάνη.

Κλαῖγε – Ἄλλά μή τό δάκρυ σου τ' ἀφήνεις ἄστοχα ἔτσι δά
ν' ἀπορροφιέτ' ἐντός σου.
Μέ τούς κρυφούς σου σπαραγμούς δάκρυ τό αἷμα στήν καρδιά
θά γίνη, ἀλλοίμονό σου!

ΘΥΕΛΛΑ

Πέρασε ή θύελλα βιαστική κι' απ' τή δική μας τή φωληά,
τῆς αὔρας φίλη ὡς τώρα.
Ἔσπασε δέντρα στὸν ἀνθό καί σκότωσε μικρά πουλιά,
στοῦ τραγουδιοῦ τήν ὥρα.

Τέτοιος χαμός ἀπάντεχος! Κι' ἀντί νά κλάψω τάχα ἐγώ,
τήν ὁμορφιά ποῦ ἐχάθη.
Βρίσκω τή θύελλα πει' ὤμορφη κ' ἐρωτικά τήν κυνηγῶ
στοῦ ὀρίζοντα τὰ βάθη.

ΠΟΝΟΣ

Νά μή ζηλέψης, ἄνθρωπε, ποτέ σου ἐκείνον τό σκληρό,
ποῦ ὁ πόνος δέν ἀργάζει.
Οὔτε τόν ἄλλονε, ποῦ κλεῖ τόν πόνο μέσα του καιρό
καί τήν καρδιά σου ὀμπιάζει.

Ζήλευε ἐκείνον ποῦ πονεῖ μ' ὅλη τή δύναμη τοῦ νοῦ
καί μ' ὅλη τήν καρδιά του
Μά δέν κρατεῖ ἀπ' τόν πόνο του παρά στά βάθη τοῦ μυχοῦ
τό διπλοαπόσταγμά του.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΕΣ

Φέρε με πάλι στους παληούς καιρούς, καρδιά νοσταλγική,
κι' ἄσε μ' ἐκεῖ μονάχο
Σά ναναγό ποῦ πρόφτασε τήν ὥρα πῶλαμψε ἀστραπή
κι' ἀρπάχτηκε στό βράχο.

Δύστυχη ἀνθρώπινη καρδιά, ποτέ δέ θά εὐχαριστηθῆς!
Ἐνῶ εὐτυχεῖς περίσσια
Στά ὀλάνθιστα σου τωρινά – τῶν περασμένων σου ποθεῖς
τ' ἄνανθα ξερονήσια...

ΣΚΛΗΡΟΣ

Ἦρθε ἡ στιγμή ποῦ θά αἰσθανθῶ κ' ἐγώ σάν ἄνθρωπος σκληρός
καρδιά μου παθιασμένη!
Δέν σᾶς λυπᾶμαι, κίτρινα φύλλα, ποῦ ἐπέσατε σωρός
στή γῆ τῆ νοτισμένη.

Μηδέ καί σᾶς, τριαντάφυλλα, λυπᾶμαι ἀκόμη ποῦ ἐκεῖ δά
χλωμά ἔχετε μαδήση.
Μά κι' οὔτε χαίρομαι, ὁ σκληρός, γιατί ποτέ του δέ μαδᾶ
τό μαῦρο κυπαρίσσι!

ΧΩΡΑΦΙ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Χρυσό χωράφι του βουνού,
Σάν πότε νάχεις πέση
'Από τούς κάμπους τ' ούρανοῦ
Στοῦ ωραίου δρυμοῦ τή μέση;

Εὐτυχισμένες σπαρμωδιές
Σοῦ φέρνουν πάντα οἱ Μοῖρες
Θροοῦν τά στάχια σου ὡς χορδές
Σέ Νεραϊδένιες λύρες.

Κ' εἶνε χρυσᾶ, τόσο χρυσᾶ
Στοῦ θεριστή τά χέρια
Ποῦ λές καί θέρισε ἡ κοσά
"Ένα δεμάτι ἀστέρια.

Οἱ θυμωνιές, ποῦεἰνε γραμμή
Στ' ἀλῶνι σου τριγύρου,
Μοιάζουν σάν ἄχραντοι βωμοί
Στήν ἐκκλησιά τοῦ Ἄπειρου.

Δεχτ' ἡ θυσία τοῦ σποριᾶ
Κι' ἀντίδωρο θά πάρη
Γιὰ κάθε σπόρο ἐννιά σπυριά
Στό τυχερό του ἀμπάρι.

Μά ἐγώ ζηλεύω τή μικρή
Σταρίθρα, ποῦ διαβαίνει
Καί μ' ἓνα μοναχό σπυρί
Τήν πείνα της χορταίνει.

Ἵραϊο χωράφι τοῦ βουνοῦ
Μέ δρῦς στεφανωμένο,
Σέ περπατῶ καί στ' οὐρανοῦ
Τούς κάμπους ἀνεβαίνω!

ΜΠΑΡΜΠΑ ΜΗΤΣΟΣ

† Δ. Ν. ΣΙΣΜΑΝΗΣ

Ἄρχοντα δημοκράτη, ὡς ἐστερήθη
Τό εἰρηνικό χωριό μας τή μορφή σου
Ἄδειασε – λές καί χάθηκαν μαζί σου
Αἰῶνες κ' ἐποχές, ἔθιμα κ' ἦθη.

Γιορτές, καυγάδες, γάμοι, χάροι ἀκόμα
Μέ τή δική σου μόνον παρουσία
Κάπως μιάν ἄλλη ἐπαῖρναν σημασία,
Μιά ἐπίσημη ὄψη, παλαιϊκό ἕνα χρῶμα.

Στήν ἀγορά μας πρόβαινες κι' ἀρκοῦσε
Ὅμηρική νά ζωντανέψ' εἰκόνα.
Στό θερμό τάχα ἐμεῖς ἤ στήν Πλευρῶνα
Βρισκόμαστε, ποῦ ὁ Θόας κυβερνοῦσε.

Ἐρμαιο ὅταν γινόσουνα τοῦ ἐνστίχτου
Φόβιζε τῆς ὀργῆς σου ἡ καταγιίδα
Μά ἡ πρώτη μόλις ἔσταζε ρανίδα
Ἐλαμπ' εὐθύς τό οὐράνιο τόξο τοῦ οἴχτου

Θυμᾶμαι τοῦ θανάτου σου τό δράμα.
Κι' ἀπ' τίς μάταιες τιμές, ποῦ σοῦ εἶχαν γίνῃ
Ἄντάξια σου μιά μόνη ἐγώ εἶχα κρίνῃ:
Τῶν λαϊκῶν ἀνθρώπων τό ἀγνό κλάμα.

Στῆς ἐκκλησιᾶς τόν πλάτανο, ἐκεῖ γύρα,
Στοιχειό ἢ ἀνάμνησή σου ζῆ καί μοιάζει
Σάν ἄυλος ἀντριάντας, ποῦ δοξάζει
Τοῦ καλοῦ κ' ἀγαθοῦ Ἄρχοντα τῆ Μοῖρα!

Η ΓΡΗΟΥΛΑ ΚΙ' Ο ΓΕΡΟΝΤΑΣ

Ἡ γρηούλα ποῦ πέθανε
Εἶχε πῆ εὐτυχισμένα:
– Τὴν εὐχούλα μου νᾶχετε
Νά μὴν κλάψτε γιὰ μένα.

Τὴ μανούλα ποῦ πέθανε
Μέσ' στὰ χίλια καλά της
– Ὁ Θεός τὴν ἀνάπαψε! –
Δέν τὴν κλαῖν τὰ παιδιὰ της.

Τὴ βαβούλα ποῦ πέθανε
Χορτασμένη ἀπὸ χρόνια
– Ὡ νά πάρουν τὰ χρόνια της! –
Δέν τὴν κλαῖνε τ' ἀγγόνια.

Μοναχὰ κάποιος γέροντας,
Κάποιος γέροντας ξένος
– Ὡ ἔρωτές μας παιδιάτικοι!...
Τὴ φιλεῖ δακρυσμένος.

ΜΟΔΙΣΤΡΟΥΛΑ

Σάν πιάνω τό χεράκι σου, – δειλά
Παραπονιέται στό δικό μου μέσα.
Τ' άκούω! Τ' άκούω! Δέν είνε για δουλειά
Είνε χεράκι αυτό για πριγκηπέσσα!

Όμορφη και περήφανη φτωχή,
Ό μή τό νοῦ σου ή παίνια ξεσηκώνει!
Έγώ τήν πειό δική σου ξέρω εύχή
Κι' άς τή λαλήση στήν καρδιά σου άηδόνι:

– Άπάντεχε τής Μοίρας τό γραφτό
Και δούλευε σεμνή και χρυσοχέρα
Προξενητή σου θάχεις τό Χριστό,
Τήν Παναγιά τήν ίδια συμπεθέρα!

ΠΑΡΑΜΥΘΑΚΙ

Μιά μικρούλα μυγδαλιά,
ποῦ δέν πίστευε τή Μοῖρα,
Ἐβγαλε στήν ἀντηλιά
τούς ἀνθούς της κ' εἶδε γύρα.

Στοῦ βουνοῦ τήν κορυφή
βλέπει τό ἔλατο, ζηλεύει,
Νά ξερριζωθῆ ποθεῖ
καί κοντά του ἐκεῖ ν' ἀνέβη.

Τῶνοιωσε ὁ βοριάς: «Ἐγώ,
Μυγδαλιά μου, νά συντράμω
Τό μεγάλο σου σκοπό!...»
εἶπε. Καί τή ρήχνει χάμω.

Μυγδαλίτσα, μυγδαλιά,
πῶς μαράθηκαν οἱ ἀνθοί σου;
Ἐλα ἰδές την, κοπελλιά,
καί ριζώσου στήν αὐλή σου!

ΝΥΝ ΑΠΟΛΥΟΙΣ...

Ἦσυχα, τίμια, ταπεινά ἔχω ζήση
Παρόμοια θέλω τώρα νά πεθάνω.
Κανείς, παιδιά μου, ἀγγόνια, δέ θά χύση
Ψεύτικο δάκρυ στό νεκρό μου ἀπάνω.

Στή σάλα τοῦ σπιτιοῦ θά μέ ξαπλώσουν.
Σᾶμπως νᾶεινε γιορτή θᾶχω τό θῶρι.
Τήν κάσα μου θά τρέξουν νά σηκώσουν
Τέσσεροι συντεχνῖτες μου μαστόροι.

Θᾶεινε ἀλαφρή στό φιλικό τους νῶμο
Γιατί ὡς τήν ὥρα ποῦ θά μ' εὔρη ὁ χάρος
Στῆς χωριανῆς μας τῆς ζωῆς τό δρόμο
Ποτέ δέ θά τοὺς ἔχω γίνη βάρος.

Στή γέρικη ἐκκλησιά μας θά μέ ψάλλουν
Μέ τήν ἀπλή, συνειθισμένη τάξη.
Κ' ἔπειτα θά μέ πᾶνε νά μέ βάλουν
Στόν τόπο, ποῦ ἡ γενιά μου ἔχει φυλάξη –.

Ἦσυχα, τίμια, ταπεινά ἔχω ζήση
Παρόμοια θέλω τώρα νά πεθάνω.
Κ' εἶθε ἡ ψυχὴ μου τόσο νά εὐτυχῆση
Ὅσο εὐτύχησα μόνο κ' ἐδῶ ἀπάνω!

ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ
ΤΗΣ ΠΕΡΑ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

(Χορός)

Πῆρα τό στρατί – στρατί
Μαντζουράνα φουντωτή
Μπῆκα στό πλατύ ντρισέκι
Καλαμάτα καί τσιτσέκι
Κ' ἦρθα στήν πέρα Γειτονιά
Σμιχτή μου δεντρολιβανιά
Πῶχει τά καλά κορίτσια
Μπιμπερόριζες καί ἴσια.
Δέν ἔχω πιάση γνωριμιές
Δυάσμοι κι' ἀσημοκαλαμιές
Καί καυμό μεγάλο τῶχα
Λιγερή δεντρομολόχα
Τώρα θά πάω φυρί – φυρί
Τ' ἀγιόκλημα ἔγινε κλαρί
Γείτονας κ' ἐγώ νά γίνω
Τριαντάφυλλο καί κρῖνο
Βρίσκω τῆς πόρτες σφαλιστές
Γαρουφαλίτσες κρεμαστές
Καί τά μπαλκονάκια ὄλ' ἄδεια
Κρεμαστά περιπλοκάδια
Ἐρημες ὄλες οἱ αὐλές
Γαρδένιες κάτασπρες, διπλές
Οὔτε κλάμματα, οὔτε γέλια
Καί βασιλικοί μέ τέλια.
Ψάχνω νά βρῶ καμμιά γρηά
Ἄγκαθερή βατομουριά
Νά μοῦ πῆ γιά τῆς κοπέλλες
Ἵρτενσίες καί μαρκαμπέλλες

Πεθάναν όλες οί γρηές
Μποστάνι μέ πικραγουριές
Κι' ό ταμπάκος πάει χαμένος
Κήπος τσουκνιδοσπαρμένος
Μείναν οί τσουπες μαναξές
Χιλιοκρυμμένος μενεξές
Δίχως φύλαξη κι όρμήνια
Φουντωμένα μπουγαρίνια
Άπόκαμαν άπ' τίς δουλειές
Κοράλλι, κάλα, κακουλές
Βαργεστήσαν τά βελόνια
Άσημόφυλλη μπιγόνια
Παράτησαν τούς άργαλειούς
Κίτρινους ήλιους και ψηλούς
Πέταξαν τά κοπανέλλια
Άκριβή λευκή καμέλια
Κλεισαν τά σπίτια μέ κλειδιά
Κλειστή μου νυχτολουλουδιά
Βγήκανε στό χοροστάσι
Φλώρα χαμομήλια δάση
Κι' όλόγυρα στην έκκλησιά
Τά πλατανάκια είνε δασιά
Στήν καμπάνα, στ' Άγιο Βήμα
Άνεβάζει άνθους τό κλήμα
Πιάσαν τρικούβεργο χορό
Λιγιές κι' άγράμπελες σωρό
Και χορεύουνε στά νύχια
Παπαροῦνες, πολυτρίχια.
Άν δέ μέ πιάσουνε κ' έμέ
Χαμένα τ' άνθη σου έγκρεμέ

Καί θελήσουν νάνε μόνες
Μαργαρίτες κι' άνεμῶνες
Θά μετανοιώσουν, οί ρωμηές!
Ζωγραφιστές μου κυκλαμιές
Τουρκος τό χορό θά πάψη
Τ' άνθη τους φωτιά θά κάψη.
– Άκοῦς ἐκεῖ! Πιάσου κ' ἐσύ
Λουλουδοστάφυλοι κισσοί
Χόρεψε μέ περηφάνεια
Άσπρα κι' ἄλικά γεράνια
Καί τίς κοπέλλες μιά καί μιά
Γαζίες, ζουμπούλια, γιασεμιά
Μιά καί μιά τους διάλεξέ τες
Πλουμιστές διπλοβιολέττες
Θά σέ διαλέξουνε κι' αὐτές
Γλυκά ματάκια ἔχει ὁ πανσές
Κι' ὁ χρυσός θά σφίξη κρῖκος
Μιά λατάνια κ' ἕνας φῦκος
Τά χαμογέλια κ' οί ματιές
Λουίζες μοσκομυριστές
Πόνοι γίνονται ἀπ' ἀγάλια
Τό χρυσάνθεμο κ' ἡ ντάλια
Οἱ πόνοι γίνονται φιλιά
Λουλουδιασμένη πασχαλιά
Τά φιλάκια δαχτυλῖδια
Άγκαθόφυλλα καί φῖδια
Δεύτερος κρῖκος ἄν σφιχτῆ
Κατάλευκοι λεμονανθοί
Τό στεφάνι στά μαλλιά σου
"Όλα τ' ἄνθ' εἶνε δικά σου!

ΘΥΜΑΜ' ΕΝΑΝ ΥΠΑΛΛΗΛΟΝ...

Θυμᾶμ' ἕναν ὑπάλληλον πολύ δυστυχισμένον,
Ποῦ χρόνια εἶχε λησμονηθῆ στόν τόπο μας καί ζοῦσε.
Παντέρμος ἦταν κι' ὅταν τόν πονοῦσαν τά νεφρά του
Προστρέχανε οἱ γειτόνισσες νά τόν γηροκομήσουν.

Κάποτε πέθανε ὁ φτωχός. Χτυπήσαν τήν καμπάνα
Καί τρέξαμε στό σπίτι του. Τόν ἔκλαιε μιά γυναίκα.
Εἶχε ἀδερφή; Πῶς τῶμαθε; Καί τ' ἦρθε γιά νά κάμη;
'Αδάκρυτοι τόν θάψαμε στό κοιμητήρι κᾶπου.

Χρόνια περάσανε πολλά, πολλοί πεθάναν κι' ἄλλοι
Σ' ἄλλου κηδεῖα κᾶποτε κι ὅσο ἡ ταφή νά γίνη
Τρεῖς χωριανοί παράμερα πρὸς ἄλλον τάφο πῆγαν
Καί διάβαζαν ἕνα ὄνομα, ποῦ δέν τό ξέραν τίνος.

«Ποιός νᾶνε;...» ὁ πρῶτος ρώτησε. Σκέφτηκε ὁ ἄλλος κ' εἶπε:
«Δέν εἶχαμε τέτοιο ὄνομα ποτέ μέσ' στό χωριό μας!...».
«Ξένος!...» μουρμούρισαν κ' οἱ τρεῖς κ' ἔκαμαν τό σταυρό τους.

Τάκουσα καθώς διάβαινα καί δίχως νά τό θέλω
Πῆρα κερὶ καί τ' ἄναψα στόν τάφο αὐτοῦ τοῦ ἀγνώστου.
Θυμᾶμ' ἕναν ὑπάλληλον πολύ δυστυχισμένον...

ΑΦΗΣΕ

Ύαφησέ με, ώραία πλάση –
(Θάλασσα, οὐρανέ καί γῆ,
Κάμποι, λίμνες, ὄρη, δάση,
Ύαθη, χλόη, πουλιά, πηγῆ)

Ύαφησε νά σέ κυτάζη –
(Άστραπόβροντα, βροχές,
Μπόρες, τρικυμίες, χαλάζι,
Χιονοθύελλες, καταχνιές)

Ύαφησε ἡ ψυχὴ μου πάντα –
(Μαργαρόφως αὐγινό,
Ζαφειρένια ἐσύ γιρλάντα
Στόν ἡλιόφωτο οὐρανό).

Ύαφησε – (τῆς νύχτας σκέπη
Θάμα φεγγαροβραδυοῦ)
Ἡ ψυχὴ μου νά σέ βλέπει
Μέ τά μάτια ἑνός παιδιοῦ!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΥΛΑ

Παρασκευούλα, μούειπαν πῶς παντρεύεσαι
Κ' ἕναν καλό λεβέντη κάνεις ταῖρι.
Πόσο βαθειά γιά τή χαρά σου χάρηκα
Μόνο ἡ καρδιά μου κι' ὁ Θεός τό ξέρει.

Περνοῦσε ὁ γάμος, τόπο ἀντίκρυ διάλεξα,
Εἶδα τό παλληκάρι, ποῦ σ' ὀρίζει,
Ἄκουσα τά βιολιά καί τά λαλούμενα
Καί σ' ἔρρανα, νυφούλα, μέ τό ρύζι.

Ἦσουνά τόσο ἀγνή μέ τά νυφιάτικα,
Ποῦ ὄλος ὁ κόσμος γκαρδιακά σ' εὐχιότουν
Κ' ἐκεῖνοι ποῦ εὐλογοῦσανε τήν τύχη σου
Κι' αὐτός ποῦ τή δική του καταριότουν.

ΔΥΟ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ

Καθώς τό φέρετρό σου εἶχ' ἀντικρύση
Καί σ' εἶδα νά γελᾶς στεφανωμένη
Ἡ παιδική καρδιά μου εἶχε ραγίση,
Κοπέλλα τοῦ χωριοῦ μου πεθαμένη.

ὦ φίλε, ποῦ δύο χρόνια εἶχαμε ζήση
Στοῦ σχολειοῦ τά θρανία ἀγαπημένοι,
Τό νεκροστέφανό σου εἶχα φιλήση
Μέ τήν ψυχή στά δάκρυα μουσκεμένη.

Ἄγνωστοι ἕνας στόν ἄλλον. Σ' ἄλλη χώρα
Καθεῖς σας ζοῦσε. Μά ζευγάρι τώρα
Προβαίνετε ἀπ' τῶν τάφων τό σκοτάδι.

Τά στεφάνια φορεῖτε στά κεφάλια
Καί μέ οὐράνια χαρά μοῦ λέτε ἀγάλια:
– Ὁ πόνος σου μᾶς νύμφευσε στόν Ἄδη!

ΤΟ ΦΙΛΙ Τ' ΑΝΤΡΙΚΕΙΟ

Τό έρωτικό φιλάκι, ποῦ ἀναδίνει
"Όλο τό άγνό τῆς νειότης μου θυμάρι
Καί τό φιλί, ποῦ ἡ κόρη, ὅταν θά γίνη
Νυφούλα, άπ' ὄλους τούς δικούς θά πάρη.

Τό μυστικό φιλί, ποῦ ἡ μάνα δίνει
Πρώτη φορά στό πρώτο της βλαστάρι,
Τό τραγικό φιλί, ποῦ πάει καί κλείνει
Γιά πάντα προσφιλῶν ματιῶν ζευγάρι,

Χίλιοι σκοποί καθένα τραγουδοῦνε
'Άφ' ὅτου κι' ὅπου ἄν χείλη ἀνθρώπου ζοῦνε.
Μά θέλω ναῦρω ἐγώ παλληκαρίσιο

'Άργό, βαρύ σκοπό νά τραγουδήσω
Τό ἀδρό φιλί, ποῦ δίνει ἐμπρός στή χώρα
"Άντρας στόν ἄντρα μιάν ἐπίσημη ὠρα.

ΩΡΑ ΓΑΜΟΥ

Γλυκειά παρθένα ἐσύ, ποῦ μίαν ἡμέρα,
Στό πλάϊ μου θά σταθῆς λευκοντυμένη
Καί θά βρεθοῦμε οἱ δύο βέρα μέ βέρα
Καί ψυχή μέ ψυχή σφιχτά δεμένοι,

“Ὅποια κι’ ἄν εἶσαι, ἀκριβοθυγατέρα
Παληῶν ἀρχόντων, μοσχαναθρεμμένη,
Κοπέλλα μιᾶς φτωχιάς, χωρίς πατέρα,
Σάν χορτάρι στό δρόμο φυτρωμένη,

“Ὅποι κι’ ἄν εἶσαι; Σ’ ἀγαπῶ! καί νοιώθω
Λαχταριστόν τῆς ὥρας σου τόν πόθο.
Μέ τήν πίστη στής Μοίρας τά γραμμένα

Σφραγίζω τήν ἀγάπη μου γιά σένα.
Καί γίνεται ἡ γλυκάδα τῆς ἐντός μου
’Ο κρῖκος τῆς ψυχῆς καί τῆς σαρκός μου.

ΓΑΛΗΝΗ

Αὐγερινό ἔχει τ' ἄστρο μου ἀνατείλη,
Ἄκοίμητος φυλάγει ὁ ἄγγελός μου.
Γύρω μου ὅλα τὰ λούλουδα τ' Ἀπρίλη,
Ἦλα τ' ἀηδόνια τοῦ Μαγιοῦ ἔχω ἐντός μου.

Χρυσάχιδο τῆς πίστες τό καντῆλι
Καί τῆς ἀγάπης ὁ πλοῦτος δικός μου.
Καλοπρόσδεχτο πάντα ὅ,τι κι' ἂν στείλη
Ὁ Βασιλῆας τῆς ἀρμονίας τοῦ κόσμου.

Ἔτοιμος εἶμαι μέσ' στή μακαρία
Γαλήνη νά δεχτῶ ὡς ἀστροπελέκι
Τὴν πειὸ τρανή, ποῦ ὑπάρχει, δυστυχία.

Τέτοια τ' ἀνθρώπου ἢ Μοῖρα πάντα στέκει
Κ' ἔτοιμος θᾶεμαι – ἄς κακοθανάτισω –
Πάλι νά ρθῶ πειὸ δυστυχῆς νά ζήσω!

ΜΕ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙΣΙΟ ΦΩΣ

I

Τοῦ κάκου ἐδῶ πυκνώνεται τό βράδν!
Γλυκύτατ' ἀποδιώχνει τό σκοτάδι
Κᾶποιο χλωμό φεγγάρι, μυστικό –
Τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ τό εἰκονοστάσι
Στήν ἄγια κώχη ὀπῶχει καθαγιασῆ
Τό λογισμό μου ὑψώνει εὐλαβικό.

“Ἄγιες μορφές, θαμπές ἀπ' τὰ λιβάνια,
Καί κάτω οἱ θήκες μέ παληά στεφάνια
Πατέρων καί προγόνων, τά ἱερά –
Τῆς θρησκῆς βλέπω τάχα ἐμπρός μου νόνες
Νά στένουν τῆς παληές, χρυσές εἰκόνες
Στό εἰκονοστάσι αὐτό κάθε φορά.

Μέ συνταράζει ἀσύχαστη λαχτάρα
Νά διώξω θέλω τήν παληά κατάρρα,
Νά πάρω θέλω μιὰ καινούργια εὐχή.
Τήν πίστη λαχταρῶ καί τήν ἀγνότη,
Κληρονομιά ποῦειχε ἡ μικρή μου νειότη
Χαρῆ στήν τρυφερή της τήν ψυχή!

II

Ἄνιστορῶ τὴν πεθαμένη Νόνα
Στῆς σάλας καθιστῆ τὴν πολυθρόνα
Τὴν Κυριακὴ, μετὰ τὴν ἐκκλησιά
Μπροστὰ τῆς τ' ἀνοιχτοῦ Κυριακοδρομίου
Καὶ δύο ψυχούλες ἄπλαστες ἀκόμη
Λουσμένες στοῦ Βαγγέλιου τῆ δροσιά.

Κι' ἀνιστορῶ τῆς γιορτινῆς λαμπράδες
Τοῦ Πάσχα τῆς χαρῆς καὶ τῆς λαμπάδες
Τὴν κοινωνιὰ στὴν Ἁγία Πύλη ἐμπρός...
Τῶν προσευχῶν τὰ λόγια θέλω πάλι
Νά θυμηθῶ κι' ἀπόψε ἀγάλι – ἀγάλι
Νά τὰ ψευδίσω ἀγνά καθὼς μικρός.

Στό σκοταδάκι ἐκεῖνο ἄς ἐπιστρέψω!
Νά μάθω δέ διψῶ μὰ νά πιστέψω.
Ἄπιστος ψαχουλιάρης ὁ σοφός –
Ἥλιος τῆς γνώσης ἄλλοτε ἄς μὴ φέξῃ
Ἄπάνω ἀπ' τὴ ζωὴ μου κι' ὅλη ἄς τρέξῃ
Μέ τῆς ψυχῆς τό φεγγαρίσιο φῶς!

III

Τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ μου ὠραῖο βράδυ.
Πνίγομαι!... Δέ μέ πνίγει τό σκοτάδι
Τοῦ νοῦ μέ πνίγουν, φίδια, οἱ ἀστραπές.
Ποιά χάρη θά βρεθῆ νά μέ λυτρώση
Τά φλογισμένα φίδια νά σκοτώση
Στής ὥρες νά μ' ἀφήση τῆς θαμπές;

Τίνος Θεοῦ εὐδοκία σ' ἔχει στείλη,
Μανούλα μου, ν' ἀνάψης τό καντήλι
Τήν ὥρα ἐτούτη τοῦ ψυχοδαρμοῦ;
Μόνο στό θυμιατήρι, ποῦ γυρίζεις
Κι' ὄλο τό σπίτι ἀπόψε λιβανίζεις,
Λάμπει μιά σπίθα ἐλπίδας λυτρωμοῦ!

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

Πόλεμος πάλι; Ἄχ, ἡ καρδιά μου ἐκόπη!
Τά νειῶτα μου ἔχω βάλῃ στήν ποδιά
– Ἄν εἴστε χριστιανοί κι' ἄν εἴστε ἀνθρώποι! –
Γι' αὐτά τά δύο μου ἀγλύκαντα παιδιά.

Μονάχη μου, φτωχιά καί χηρεμένη,
Τά νέστησα – κ' ἔτσι νά τά χαρῶ:
Ἐνα ποτήρι, ὡς τώρα, ἡ στερεμένη,
Δέν ἤπια ἀπό τά χέρια τους νερό.

Στρατιῶτες καί στρατιῶτες καί στρατιῶτες
Δώδεκα χρόνια τώρα κρατητά.
Λαχτάρεις, τρόμοι, βάσανα – κι' ὡς πότες;
Ἐμάλλιασε ἡ καρδιά μου δέ βαστᾶ!

Νισάφι πειά! Μά πάλι ἄς ἔχω χάρη
Ποῦ μοῦ τά φύλαξε ὡς ἐδῶ ὁ Θεός
Καί δέν τᾶχει Θανάτου βόλι πάρη
– Μόνο ποῦ τραυματίστηκε ὁ μικρός.

Κυρά μου Ἄγια μου Εἰρήνη, κάμε εἰρήνη
Ὁ κόσμος νά σωθῆ κ' ἐγώ μαζί
Κι' ὅπου ἔχεις ἐκκλησιά, μόλις θά γίνη,
Ξυπόλητη θέ νᾶρθω καί πεζῆ!

Κυρά μου Ἄγια μου Εἰρήνη, κάμε εἰρήνη
Τόν ἀνθό της ἡ νειότη νά χαρῆ
Νά ἰδῆ κάθε φτωχός τί θ' ἀπογίνη
Ἐτσι ὅπως ἦρθαν δύστυχοι καιροί!

Ξερό ψωμάκι ἄς τρῶμε γιόμα – βράδου
Κι' ἀλάδιαγα ραδίκια τοῦ βουνοῦ.
Ὅρεξη κάνω ἀπ' τοῦ μικροῦ τό χᾶδι
Μ' ἕνα φιλι χορταίνω τοῦ τρανοῦ.

MAYPH MOIPA

Η ΟΡΓΗ ΤΟΥ ΕΧΤΟΡΑ

Κοντά στην Τροία έσκασε μιά όβίδα
Κι' από τό λάκκο ποῦ ἄνοιξε στό χῶμα
Τόν Ἑχτορα νά βγῆ πάνοπλος εἶδα
Μέ φοβερή μορφή, πελώριο σῶμα.

Πετώντας τήν ἐφτάδιπλή του ἀσπίδα
Καί τό μακρύ του τό κοντάρι ἀκόμα:
– Μολύνατε τήν τίμια μου πατρίδα!
Εἶπε κι' ἀπ' τήν ὀργή του ἄλλαξε χρῶμα.

«Δέν πολεμᾶτε ἀντρίκεια μὰ γυναίκεια!
Πετᾶχτε τά κανόνια, τά τουφέκια
Ἄπ' τῆς ὑπόγειες τρύπες ἔξω βγῆτε

Καί στῆθος μέ τό στῆθος χτυπηθῆτε.
Ὁ πόλεμος ἄς λείψῃ, μὰ τόν Ἄρη,
Ἄν δέν γίνεται μόνο μέ κοντάρι!».

ΔΥΟ ΜΑΤΙΑ ΣΤ' ΑΪΝΕΓΚΙΟΛ

Στ' ὄμορφο Ἀϊνεγκιόλ, καρσί τοῦ Ὀλύμπου,
Ἐπεσαν στά μάτια μου δυό μάτια.
Μάτια μου, τί μάτια ἦταν ἐκεῖνα!

Φλόγα καί δροσιά μαζί σκορποῦσαν
Μέλι κι' ἀλοή μαζί κερνοῦσαν
Σκότωναν κι' ἀνάσταιναν ἀντάμα.

Ἄχ! νά τά φιλοῦσα μιά φορούλα
Κι' ἄχ! νά μή σωνόταν τό φιλί μου
Κι' ἄχ! ποῦ δέν τά φίλησα, καῦμός μου.

Ἄδικοι ποῦ ἐγίναν οἱ πολέμοι!
Νᾶεισαι νικητής νά μήν ὀρίζης
Οὔτ' ἐκεῖ ποῦ φτάνει τό σπαθί σου!

Κάτου ἐκεῖ ξαπλώνεται ἡ Τρωάδα
Ὅπου οἱ τυχεροί πολεμιστάδες
Διάλεγαν τά πει' ὄμορφα κορίτσια...

Τά γλυκά σου μάτια, Τουρκοπούλα,
Τᾶχα ποιός βρωμότουρκος μιά μέρα
Μέ λερά φιλιά θά τά τυφλώση;

Ἄδικοι ποῦ ἐγίναν οἱ πολέμοι!
Τουρκοπούλα τ' Ἀϊνεγκιόλ, τί κρίμα
Προτοῦ φύγω, ἐγώ, νά μή σέ σφάξω!

Μάτια μου, τί μάτια ἦταν ἐκεῖνα...

ΤΟ ΓΕΡΙΚΟ ΣΑΡΑΪ

Ὁ Ἀνατολίτης ποταμός κλωθογυρίζει ὀκνά – ὀκνά
Κάτω ἀπὸ νωχελῆ ψαθιά καὶ γέρικα γιοφύρια
Τὸ ρέμα – ρέμα του ὁ στρατός ἀψύς κι' ἀράθυμος περνᾷ
Κ' οἱ ἀλαλαγμοὶ του ἀντιλαλοῦν τὰ πρῶτα νικητήρια.

Βαρὺ σαράϊ πυργώνεται σέ γραφικώτατη καμπή·
Πυκνές, ψηλόκορμες ἰτιές τὸ περιτριγυρίζουν.
Μὰ κλεῖ τὴν πόρτα του ὁ κισσὸς κανεὶς διαβάτης νά μὴ μπῆ
Καὶ στὰ ψηλά παράθυρα φωλιά οἱ σπουργίτες χτιζοῦν.

Βρίσκω στὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ χάλκινο ρόπτρο, μαγικό,
Ξόρκια θυμᾶμαι καὶ χτυπῶ, πάλι χτυπῶ τοῦ κάκου –
Τὸν ἦχο του ἀφουγκράζομαι νά περπατῆ στό ἔρμαδιακό
Ἄπο σκαλί σέ κάμαρα σάν ἴσκιος Βρυκολάκου.

– Δέν εἶμαι ὁ μπέης, ποῦ κίνησε γιὰ ἓνα σεφέρι μακρυνό
Καὶ πίσω πειὰ δέ γύρισε στ' ἀρχοντικό τσιφλίκι
Δέν εἶμαι οὔτε ἡ χανούμισα, ποῦ σ' ἀπαράτησε ἀρφανό
Στῆς λησμονιάς τὸ θάνατο καὶ στοῦ χαμοῦ τὴ φρίκη.

Ἄνοιξε! εἶμ' ἓνας ποῦ μιλεῖ μέ κάθε ἀψύχου τὴν ψυχὴ
Καὶ νοσταλγεῖ τ' ἀγνώρισμα καὶ ζῆ τὰ παραμῦθια.
Ἄξαφνα οἱ φλόγες τῶζωσαν τὸ γέρικο σαράϊ. Γιατί;
Μὰ ἐγὼ δέν πρέπει νά ρωτῶ – Εἶμαι κι' ὁ ἐχθρός, ἀλήθεια!

ΕΥΡΕΤ

Ὅμορφοχῶρι, ποῦ ἀνθίζεις στὸν πολυστάχην κάμπο
Ἐσύ μοναχικός ἀνθός μέσ' στῶν σπαρτῶν τὰ πλήθια,
Τόν κάλυκά σου μοῦ ἀνοιξες στὰ τρίσβαθά του νᾶμπω
Κι' ὄλο τό μέλι ἀπ' τὰ παληά νά πιῶ σου παραμύθια.

Στοῦ παναρχαίου σου ναοῦ τή μαρμαρένια πύλη
Ἐναυδος στάθηκα πιστός σ' ἐκστατική ἀπορία
Ποιόν ὕμνο ἀπ' ὅλους νά δεχτῶ στὰ εὐλαβικά μου χεῖλη;
Τάχα τοῦ Ἰσλάμ ἢ τοῦ Χριστοῦ ἢ τοῦ Βροντάρχη Δία;

ANEMOS...

Οί λαβωμένοι ξεψυχοῦν μέσ' στό ξερό τριφύλλι
Κι' ἄλλος δέν παραστέκει τους ἀπ' τήν πνοή τοῦ ἀνέμου.
Αὐτή δροσίζει σπλαχνικά τά ματωμένα χεῖλη
Κι' αὐτή μαζεύει τίς φριχτές κατάρες τοῦ πολέμου.

Κάποτε στέναξε ὁ ἄνεμος κ' εἶπε μ' αἰθέρια φόρα:
– Ἄν οἱ γεροί κι' ἀλάβωτοι καί σέ καιρόν εἰρήνης
Τόσο μισήσουν, Πόλεμε, τή φρίκη σου ὅσο τώρα
Οἱ δόλιοι ἐτοῦτοι – δέ μπορεῖ ποτέ νά ξαναγίνης!

Ἕνας, ποῦ ζοῦσε, θέλησε ν' ἀποκριθῆ – Μά πρῖν ἢ
Μπορέση τοῦφυγε ἡ ψυχὴ καί πάει κοντά στής ἄλλης.
Κι' ὁ ἄνεμος, ποῦ σέβεται τή νεκρικὴ γαλήνη,
Σώπασε πειὰ μέ τά φτερά πεσμένα στής μασχάλες...

Ο ΚΑΛΟΣ ΜΟΥΧΤΑΡΗΣ

Μουχτάρη του Τσουρούκ – Χισσάρ έγώ 'μαι ό στρατοκόπος,
Που στό χωριό σου πέρασε καί ζήτησε ψωμί.
Δέν τό θυμάσαι; Πρόστρεξες κ' έστρωσες όπως – όπως
Τά πλουτισμένα σου χαλιά στόν ίσκιο στό τζαμί.

Πέρα, πειό πέρα κίτρινα κυμάτιζαν τά στάρια
Φλοϊσβος ειρήνης γέμιζε τόν κάμπο τόν πλατύ.
Κι' άλλοίμονό μας! μοναχά στ' ανθρώπινα κουφάρια
Παράτονοι άντηχούσανε πολέμου άχοί φριχτοί.

Μά έμεις οί δύο μας άφωνοι κι' άμίλητοι ώσάν τάχα
Σ' όλα νά συμφωνήσαμε καί νά μήν ήταν πειά
Τίποτα για κουβέντιασμα – μοιράζαμε μονάχα
Του προσφυγιού μας τίς μπουκιές μ' άγάπη κι' άνθρωπιά.

Εϊμαστ' έμεις οί νικητές τήν ήρεμη ώρα εκείνη,
Ώ πώς γαλήνεψε ή ψυχή κι' άνάβλυσε χαρά·
Σάμπως έγώ νά ύπόγραψα εκεί τήν πρώτ' ειρήνη
Κ' έσύ νά τήν έσφράγισες μέ όλόχρυσον τουρά!

Μουχτάρη του Τσουρούκ – Χισσάρ έγώ 'μαι ό στρατοκόπος
Που στό χωριό σου πέρασε καί χόρτασε ψωμί –
Εϊθε κάτω άπ' τ' αλέτρι σου νά γονιμεύη ό τόπος
Καί κάθε χρόνο έφτάδιπλη νάχης τήν πληρωμή!

ΑΝΑΦΟΡΑ ΕΞΑΦΑΝΙΣΜΕΝΟΥ

Λαμβάνω τήν τιμή, κύριε λοχία,
Μ' ὄλο τό σέβας νά σᾶς ἀναφέρω
Πῶς δέν θά ξαναρθῶ στή διμοιρία.
Θά μέ κηρῦξετε λιποτάχτη, ξέρω.

Θά μου κοπ' ἡ μισθοτροφοδοσία
Θά χρεωθῶ μέ ὅσα εἶδη φέρω
Θά μέ ζητήσουν τά Στρατοδικεῖα
Ἄπ' τή γρηά μου μάνα κι' ἄπ' τό γέρο

Πατέρα, ποῦ μπορεῖ καί νά ἐκτοπίσουν.
Θά δικαστῶ ἐρήμην! Ἄς φροντίσουν
Οἱ σεβαστές Ἀρχές, ποῦ μέ ζητοῦνε,

Τό αἰώνιο μου κρησφύγετο νά βροῦνε.
Δέν πρέπει ν' ἀποφεύγω τήν ποινή μου
Ψωφῆμι στής χαράδρες τοῦ Δινδύμου!

ΣΤΗΣ ΟΧΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΥΡΣΑΚ

Στής ὄχτες τοῦ Πουρσάκ ὅταν βραδυάζη
Βαρύτερα γέρνουν οἱ ἰτιές τούς κλώνους
Καί τό δικό τους ἄφωνο μαράζι
Τούς μυστικούς μας ξαλαφρώνει πόνους.

Στόν ἴσκιο τους βαδίζουμε πλάϊ – πλάϊ
Μέ τοῦ Δορύλαιου τής θλιμένες κόρες·
Ὁ Θύμβης τά νερά του ἀργοκυλάει
Κ' ἐμεῖς τής πειό γλυκύτερές μας ὥρες.

Ἄλεξάντρα, σάν ποιοί νᾶμαστε, 'πέ μου;
Σέ ποιούς καιρούς καί σέ ποιούς τόπους ζοῦμε;
Τίνος ἀπ' ὄλους τρομεροῦ πολέμου
Τήν κοσμοπλάστρα νίκη προσδοκοῦμε;

Ὡ καλή μου, οἱ πολέμοι ἔγιναν τάχα
Καί χιλιάδες οἱ τάφοι ἔχουν ἀνοιξη
Ὅχι γι' ἄλλο σκοπό παρά μονάχα
Ἡ νειότη μας στήν ὄχτη αὐτή νά σμίξη!

Ὅποτε κι' ἄν προστάξη ὁ Θεός εἰρήνη,
Ὅποιος κι' ἄν ρίξη τή στερνή σαῖτα,
Ὁ ἔρωτας μονάχα θ' ἀπομείνη
Πειό ἀπάνω κι' ἀπ' τή νίκη κι' ἀπ' τήν ἦττα...

ΝΤΥΚΡΑΝΟΥΙ

Τ' είσαι; πουλάκι, άνθος, άστέρι
Πηγή, τραγουδι, φως, πνοή;
Κανείς, αλήθεια, δέν τό ξέρει,
Ντυκρανουί!

Ώ νάηταν τρόπος νά μπορουσα
Νά μήν τό ξέρω οϋτε κ' έγώ
Καί σάν τρελλός νά τραγουδοϋσα
Χωρίς σκοπό!...

Μά δέν μπορω νά λησμονήσω
Τήν άλησμόνητη βραδυά
Πώσταξες γέλιο παιδιακίσιο
Μέσ' στήν καρδιά.

Κ' ευθύς τήν ίδιαν ώρα εκείνη
Μ' ένα σου δάκρυ άγγελικό
Τήν παιδιακίσια τήν οδύνη.
Ώ θείο κακό!

Τ' είσαι; πουλάκι, άνθος, άστέρι
Πηγή, τραγουδι, φως, πνοή;
Πιασμένοι πήγαμε άπ' τό χέρι,
Ντυκρανουί...

ΣΙΒΡΙ – ΧΙΣΣΑΡ

Στῶν σουβλερῶν του βράχων τήν ἀγκάλη
Ἐρημα τοῦ Σιβρί – Χισσάρ τά σπίτια.
Ἐρθάνοιχτα παράθυρα καί πόρτες.
Ἐδῶ ἔχει ὁ Τοῦρκος ὅλους ξεκληρίση
Ἄσους ἢ πίστη ὁδήγαε στή μεγάλη
Ἀρμένικη ἐκκλησιά, ποῦ ἀπάνω στέκει.
Καί μόνο σ' ἓνα σπίτι ἔχει ἀπομείνη
Σάν ξεχασμένη ἀπό ζωή καί χάρο,
Ἀπό ζωή καί χάρο μιά γρηούλα!
Δέν βλέπει, δέν ἀκούει, δέν ξεφωνίζει.
Στῆς πόρτας τό κατώφλι καθισμένη
Κλαίει καί βουβά τά δάκρυα της σταλάζουν
Ἀπό ἐρυθρά καί πονεμένα μάτια
Στά βαθουλά τά ὀργώματα τῆς ὄψης.
Κλαῖγε, ρημαδιακό κουφάρι ἀνθρώπου!
Στερνή εὐτυχία γιά σέ μένει τό κλάμα –
Ἄλλοίμονο σου ἂν κάποτε στερφέψη
Καί ζήσης δυό στιγμές περισσότερο του...

ΧΩΡΙΟ ΤΑΤΑΡΩΝ

Σάν κάστρα τό διαφέντειψαν τοῦ ἀχύρου οἱ πυργοστίβες
Τό χωριουδάκι αὐτό μέ τῆς στενόμακρες καλύβες
Περίγυρά του διάβηκε τοῦ λόχου τ' ἄγριο ρέμμα
Καί δέν τό ἀνάρπαξε φωτιά, δέν τό πιτσιλίσ' αἷμα.

Μά ὁ κόσμος τῆς μικρῆς χαρᾶς καί τοῦ μεγάλου κόπου
Σάν ξένος στέκει ἀνάμεσα τοῦ λαγγεμένου τόπου,
Ποῦ ἀτέλειωτος ἀπλώνεται κύκλους πολλούς τριγύρου
Σέ κάποια χάνωσ' ἡδονῆς, σέ κάποια νάρκη ὄνειρου.

Ξενοφερμένοι Τάταροι, εἶνε ἡ χαρά σας τόση
"Όπου κανεῖς δέ ζήλεψε στή φτώχεια της ν' ἀπλώση!
Μονάχα ἐγώ τά κούρσεψα τά ταπεινά σας πλούτη
Καί σέρνω λάφυρο βαρὺ τῆ θύμησή σας τούτη!

Η ΤΟΥΡΚΑΛΑ ΤΟΥ ΑΣΑΓΙ – ΚΕΠΕΝ

Τά βώδια σου ήταν στήν αϋλή κλεισμένα
Καί σκόρπια τά γεννήματα στ' άλῶνι.
Ὁ ἄντρας λείπει, τά παιδιά σκιαγμένα
"Ὅλο τό σπίτι σειέται ἀπ' τό κανόνι.

Ἄψύς στρατός, πεζούρα καί καβάλλα,
Γεμίζει τοῦ μικροῦ χωριοῦ τίς στρατές
Κι' ἀπ' ὄλους κλαίς μονάχα ἐσύ, Τουρκάλα,
Μπροστά στοὺς νικηφόρους στρατολάτες.

«Γκιλετζέκ!»! ξεφωνίζεις κάθε τόσο.
"Ὅλοι γελοῦν μέ τόν πικρό σου θρήνο
Ἐξω ἀπό 'με, ποῦ τύχη νά νυχτώσω
Καί νᾶμπω στό καλυῖβι σου νά μείνω.

Ἐκλαιγες ὅλη νύχτα καί πονοῦσα
Κάτω ἀπ' τή χωματένια τή σκεπή σου
Τάχ' ἀπό τύψη – σά νά τυρανοῦσα
Μονάχα ἐγώ τήν ἄτυχη ζωή σου.

Κι' ἀπ' τό ντουλάπι τήν αὐγή σοῦ πῆρα
Δύο γνάλινα βραχιόλια λερωμένα
Γιά νά θυμᾶμαι πάντα, κακομοῖρα,
Τό χωριό σου Ἄσαγί – Κεπέν κ' ἐσένα!

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ

Ένα παλληκαράκι γαλανό
Μ' όλόξανθα μαλλιά, ποιός τό προσμένει;
Άς μάθη: Δέν τό βρήκε φαγανό
Μολύβι κι' ούτε άρρώστεια συχαμένη.

Στήν έρημο προχώρησε ό στρατός
Κι' ώς περπατούσε τρίτο στήν τετράδα
Τ' άπόπνιξεν ή ζέστη κι' ό μπουχός
Κ' έσβυσε σάν πουλάκι άπ' τή ζαλάδα.

Πούθε νά φέρουν τώρα έναν παπᾶ
Τή νεκρικήν άκολουθία νά ψάλη;
Έκαμαν τό σταυρό τους δυό παιδιά,
Τό θάψανε και πήραν δρόμο πάλι.

Πώς τᾶλεγαν, πούθε ήτανε και ποιός
Τό καρτερεί – κανείς δέ θά τό μάθη!
Ένας διαβάτης πέρασε· βουβός
Στό νειόσκαφο ρηχό του τάφο έστάθη.

Κι' όλες τής μάνες κρίζοντας μαζί
Στου Αιγαίου νά κατεβούν τό περιγιάλι
Είπε ό σκληρός: – Τό γαλανό παιδί,
Μήν καρτερήτε, δέ γυρίζει πάλι!...

ΕΚΕΙΘΕΝ ΤΟΥ ΣΑΓΓΑΡΙΟΥ

Στόν ὄχτο κατρακύλησαν τούς ἀραμπάδες
Γιά νά περάσουν τά δικά μας αὐτοκίνητα.
Μαζί σωροβολιάστηκαν παιδιά, μανάδες,
Γερόντιοι, βώδια – καί περάσαμε ἀσυγκίνητα.

Νά τούς κυτάξω γύρισα μέ κάποιαν τύψη
Οὔτε μιλιὰ δέν ἔβγαλαν αὐτοί ἀπ' τό στόμα τους
Μά ἡ σκόνη ποῦ σηκώσαμε τούς εἶχε κρύψη
Κ' ἦταν σά νά τούς ἀποθέωνε τό χῶμά τους.

ΟΥΖΟΥΜΠΕΗ

Στήν έρημο άπαντήσαμε μιά όλόδροση κοιλάδα
Μ' ένα ποτάμι ανάμεσα και γύρω ίτιές άράδα.
Ώ πόσα ειδύλλια πλέκονται κάτω άπ' αυτούς τούς θόλους,
Που τάχα τούςΛυκάονες δροσολογούν βουκόλους!...

Μά τά κοπάδια λάκκισαν δεξιά – ζερβά και πάνε!
Μή μπήκαν κλέφτες Πισιδοί κι' αυτοί τά κυνηγάνε;
– Πόλεμος;! Ποιός νά ύπόταξε τούς Φρϋγες και διαβαίνει;
Μήν είνε ό Μεγαλέξαντρος που ζή και δέν πεθαίνει;

Στή Μικρασία μήν ήρθανε Ρωμαίοι Αύτοκράτοροι;
Μήν ό χαλίφης Μοτασσέμ περίζωσε τό Άμόρι;
Σκλάβωσε τάχα ό "Αρπ – Άσλάν τό Ρωμανό ή άπάνου
Στήν Άγκυρα ξεχύθηκαν οι όρδές του Ταμερλάνου;

Μϋθος τερπνός κι' ό πόλεμος όταν περνοϋν τά χρόνια...
Μά τί φριχτός τήν ώρα που βρυχιοϋνται τά κανόνια
Και μέ τά κόκκαλα που σπάν, τίς σάρκες που βακίζου
Θρόνους γκρεμίζου και φυλές για πάντα ξεσπιτίζου!

Κάτω άπ' τών γέρικων ίτιών τούς θόλους βηματίζει
Ρεμβό τό Βασιλόπουλο. Τή χάν' ή τήν κερδίζει
Τή μάχη, που κρισολογά τόπους, φυλές, παλάτια;
Νά τό μαντέψω προσπαθώ στα γαλανά του μάτια...

ΙΝΛΑΡ – ΚΑΤΡΑΝΤΖΙ

Ἐδῶ εἶν' ἡ αἵματοπότιση κοιλάδα τοῦ θανάτου –
Ἄπάνου ὀλόγυμνα βουνά, ξερά χορτάρια κάτω.
Καταμεσῆς κι' ἀπόδιπλα χιλιάδες λαβωμένοι
Οὔτε κι' ὁ Χάρος ξέρει ἐδῶ ποιός ζῆ καί ποιός πεθαίνει.

Κομμένα πόδια κι' ἀνοιχτές κοιλιές, μισά κεφάλια,
Ρόγχοι, κλαψίματα, οἰμωγές, κατάρες, παρακάλια.
Κανείς δέ θέλει τῆ ζωῆ, ὅλοι καλοῦν τό Χάρο
Κι' ὁ Χάρος λέει: «Μοναχογυιοί μόνον ἐσᾶς θά πάρω!».

Ἐδῶ εἶν' ἡ αἵματοπότιση κοιλάδα τοῦ θανάτου –
Ξεχάνει ὁ γυιός τῆ μάνα του, ὁ πατέρας τὰ παιδιά του.
Κ' εἶνε πειό δύστυχος αὐτός ποῦ ἀλάβωτος διαβαίνει
Μηδέ τό Χάρο καρτερεῖ, μηδέ ζωῆ τοῦ μένει.

ΚΑΛΕ – ΓΚΡΟΤΤΟ

Σ' είχε ύψωση πρὸς τ' ἄστρα μοιραῖος
Τῆς μητέρας Ἀσίας παλμός
Τῶν ἐνδόξων ἀγώνων ὁ ἀκραῖος,
Τῆς γενιᾶς μας, νά γίνης, σταθμός.

Ἄπ' τό βράχο σου ἀντίκρυσσα κ' εἶδα
Μέσ' στῆς μάχης τήν πύρινη ἀχλύ
Τοῦ θριάμβου τήν ὕστερη ἐλπίδα
Καί τοῦ ὀλέθρου τήν πρώτη ἀπειλή.

Μά ὡς μέ κόκκαλα ἐσπάρθης εὐζώνων
Καί τῆς δόξας σέ λούζει ἀνηλιὰ
Θέλεις μείνη σ' αἰῶνες αἰώνων
Τό μνημεῖο τοῦ Ἀγνώστου Τσολιᾶ!

ΤΟΥ ΛΑΒΩΜΕΝΟΥ ΤΟ ΚΟΡΜΙ

Τοῦ λαβωμένου τό κορμί ἀνάσκελα πεσμένο
Παρακαλεῖ τόν οὐρανό ἀλλοιῶς νά τό γυρίση
Νά μήν τόν βλέπη ἀπάνω του μέ τ' ἄστρα στολισμένο
Μά νά συρθῆ καί κάπου ἀλλοῦ νά πάη νά ξεψυχήσει.

– Ὅπου κι' ἄν πᾶς, κακόμοιρο, σέ ξένο θάεῖσαι χῶμα
Ξένο κοράκι θά σέ φάη καί Τούρκικο σκουληκι...
– Ἡ συμφορά τά ξένεψε!... Μά εἶνε δικός μου ἀκόμα
Ὅ κάθε τόπος ποῦ ἄλλοτε τόν δόξασα μέ νίκη!

ΤΟ ΣΤΕΡΝΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Στου ὀλέθρου τήν κατάστενη κοιλάδα, τή μοιραία,
Δέν ἀντηχεί πειά Σάλπιγγα, δέ λάμπει πειά Σημαία.
Μά στῆς ἀδάμαστες καρδιές ρανίδα τή ρανίδα
Ξαναζεσταίνει τά αἵματα ἢ τελευταία ἐλπίδα.

Ναί – μένουν στῆς παλλάσκες τους λίγα φυσέκι' ἀκόμα
Καί μένει λίγη δύναμη στά τενιασμένα χέρια! –
Τά παλληκάρια ὀρθώνουνε τό τελεμένο σῶμα
Κι' ἀκόμα τώρα λαχταροῦν τή Νίκη τήν ἀκέρια.

Ἄν ἀναβε μιά πυρκαγιά στά παγωμένα στήθη!
Ἄν καθὼς πρῶτα θέριεue τῆς ἀντρείας τό κῦμα!
Ἐμπρός!... Ἐμπρός! Κοπαδιαστά σαλεύουνε τά πλήθη.
Δέ μένει ἐλπίδα γλυτωμοῦ! Τί κριμα καί τί κριμα!...

Σπιθούλα σβύν' ἢ πυρκαγιά σέ σκοτωμένου μάτι.
Σέ πληγωμένου βλέφαρο δάκρυ τό κῦμα τρέμει.
Φυγάδες πειά κ' αἰχμάλωτοι στῆς Μικρασίας τά πλάτη
Οἱ νικητές, ποῦ δόξασαν δεκάχρονοι πολέμοι.

Μά τή στιγμή ποῦ ὑψώνανε λευκῆς ντροπῆς σημαία
Στου ὀλέθρου μας τήν τραγική κι' ἀξέχαστη κοιλάδα
Λευκότερ' ὑψωνότανε, περήφανη κι' ὠραία,
Τοῦ τελευταίου παλληκαριοῦ ἢ ψυχῆ γιά τήν Ἑλλάδα.

Κ' ἢ παγωμένη του μορφή, γλυκά χαμογελῶντας,
Ἐμοιαζε σά νά φώναζε στά ντροπιασμένα πλήθη:
– Εἶμαι ὁ στερνός, ποῦ χύμηξα τή Νίκη λαχταρῶντας!
Εἶμαι ὁ στερνός, ποῦ πέθανα μέ τήν πληγή στά στήθη!

ΕΚΑΤΟΜΒΗ

Στά αίματόβαφα χορτάρια,
Ποῦ πρωτάρχισε ἡ φυγή,
Τῶν σφαγμένων τά κουφάρια
Πυραμίδα ἔχουν στηθῆ.

Τῆ γυμνή του κάρα ὑψώνει
Τοῦ σωροῦ τό κορφινό
Καί τίς κόχες του καρφώνει
Σέ σπιτάκι ἀλλαργινό.

Ἄλλο μέ χεριοῦ σημάδι
Ρίχνεται στόν ἥλιο πῶς
Τό κατακρατεῖ ἀπ' τόν Ἄδη
Καί τό ξεγελαῖ μέ φῶς.

Τρίτο δύστυχο κουφάρι
Στή φριχτή του ἀπελπισιά
Ἄνασκώνει τό ποδάρι
Καί τόν οὐρανό κλωτσᾶ.

Ἄλλο κάποιο, ποῦ λιγάκι
Σάπιο κρέας κάπου κρατεῖ,
Σκούζει, κράζει τό γεράκι
Νά τό φάη ν' ἀπαλλαχθῆ.

Τό πειό δίκηο γονατίζει
Μέσ' στῶν ἄλλων τό σωρό
Χάρη ἀκόμα σά νά ἐλπίζει
Ἄπ' τό μπόγια τό σκληρό.

Μά τό πειό πελώριο τρίζει
Τ' ἄσπρα δόντια του μέ ὄργη
Ποῦ δυνατόνε νά ὀρίζη
Καί δέν πρόσταξε σφαγή.

Κάποιο κλαίγεται τοῦ κάκου
Ποῦ δέ βρέθηκε μεριά
Γιά τό σκάψιμο ἑνός λάκκου
Μέσ' σέ τόση ἀπλοχωριά.

Καταριέται ἄλλο μέ πόνο
Τό τσακάλι τό φριφτό
Πῶφαγε τίς σάρκες μόνο
Κι' ἄφησε τό σκελετό.

Ἐνα δείχνει ἀριστερά του
Καί μέ θρήνους ξεφωνεῖ
Πῶς δέ πέθανε ἡ καρδιά του
Κι' ὀλοζώντανα πονεῖ.

Μιά νεφάλη παρομοιάζει
Μέ τή μάνα του ἄλλο, κι' ὦ!
– Φύγε!... Φύγε!... τῆς φωνάζει,
Νά μή δῆς τέτοιο κακό...

Κ' εἶνε κάποιο, ἕνα μονάχα,
Ὅποῦ λείει κι' ὅλα σιωποῦν:
– Θά μᾶς λησμονήσουν τάχα
Ἢ θά μᾶς ἐκδικηθοῦν;

Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΕΙΡΗΝΟΥΣΑ

† ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ

1.

Στή Νακολέα, – Τό Σεϊντή Γαζή –,
Στῶν Δερβισῶν τό Μοναστήρι μέσα,
Μέ κάποιον Τουρκο στρατηγό μαζί
Κοιμότουν μιά παληά μας πριγκηπέσσα.

Κοιμότουν τόν αἰώνιο ὕπνο γλυκά –
Στό τούρκικο, ποῦ ἀχνόφεγγε, καντήλι
Φαντάσματα θροοῦσαν φιλικά
Δικέφαλοι ἀετοί, πανάρχαιοι θρύλοι...

Ξάφνου μιά μέρα Βασιληᾶς τρανός
Μ' ἑλληνικά προσπέρασε λεφούσα
– Ἰσαυρος νᾶνε τάχα ἢ Κομνηνός; –
Καί ξύπνησε ἡ Πριγκήπισσα Εἰρηνοῦσα.

Ἄγγελου ξεφυτρώσανε φτερά
Στό χάλκινο μοναστικό σαντάλι,
Ποῦ ἐκεῖ κρεμότουν – Πέταξε ἀλαφρά
Κ' εἶδε βυζαντινούς θριάμβους πάλι.

Δορύλαιο, Νακολέα, Ἄκροῖνό
Κοτύαιο, Νίκαια καί Τημένου Θύρες
Ἄντιλαλοῦν ἀπό εὐχολοῖ χριστιανό
Κι' ἀπό βασιλικές λάμπουν πορφύρες.

Οἴστροι τῆ συνεπαίρουν φτερωτοί
Ζωντανεμένοι τὴν πλανοῦνε θρύλοι
Καί πάει καί πάει πρώτη ν' ἀνοίξη αὐτὴ
Τοῦ Ρωμανοῦ τῆ στοιχειωμένη Πύλη...

2.

... Ἀλλοίμονο, δέν ἦτανε γραφτό!
Δέν εἶχε ἀληθινὰ σημάν' ἡ ὥρα!
Καί πίσω ἀπ' τῆς φυγῆς τό συρφετό
Ἐρμη ἀπομένει τῆς Ἀσίας ἡ χώρα.

Στό Ἐσκῆ – Σεχήρ, στό Σεϊντή, στ' Ἀφίον
Στό Οὐσάκ καί στήν Κιουτάχεια καί τὴν Προῦσα
Κανεῖς δέ μένει χριστιανός ἐξόν
Ἐξόν ἀπ' τὴν Πριγκήπισσα Εἰρηνοῦσα.

Χωρίς φτεροῦγες, μέ τά ὀστᾶ γυμνά,
Κροτῶντας τό σαντάλι – ἀλλοί σέ δαῦτη! –
Πλανιέται στά αἱματόβαφα βουνά
Καί στοὺς τάφους, πού ἀφήσαμε, σκοντάφτει.

Μέ μιά κραυγὴ, ποῦ ἀκούγεται φριχτὴ
Ἄπ' τὴ Σμύρνη ὡς τίς ἄκρες τῆς Ἐρήμου
– «Γιατί νά μέ ξυπνήστε, λέει, γιατί
Ἄφου θά φεύγατ' ἔτσι, ὦ ἀδερφοί μου;

Στόν πρωτινό μου τάφο δέ χωρῶ!
Ἵς καί τό τούρκικο ἔσβυσε καντῆλι
Φίδι φωληάζει ἐντός του γλυστερό –
Πᾶνε οἱ χρυσοί μου ἀετοί καί πᾶνε οἱ θρύλοι!

Ἵμως δέ φεύγω, – κράζει στούς νεκρούς –
Μ' ἐσᾶς θά μείνω!... Ἵς πᾶνε, ἄς πᾶνε οἱ ἄλλοι.
Ἵσεῖς νᾶστε πιστοί καί μέ καιρούς
Οἱ ζωντανοί θά μᾶς ξανάρθουν πάλι!».

ΟΙ ΦΥΓΑΔΕΣ

Τό μακάβριο караβάνι
Τῆς κακότυχης Στρατιᾶς
Δρόμο παίρνει, δρόμο χάνει
Στὴν κοιλάδα τοῦ Ἄλτουντάς.

Ποῦ τραβάει κι' αὐτό δέν ξέρει –
Ἐναν τάφο ἀποζητᾶ
Λίγο χῶμα, λίγη φτέρη
Νά σκεπάση τ' ἄσπρα ὀστᾶ.

Σιωπηλοὶ 'νε οἱ σκοτωμένοι –
Τρίζουν κάποτε οἱ ἄρμοὶ
Κι' ἄλλο ἀνάσασμα δέ βγαίνει
Ἄπ' τὸ ξέσαρκο κορμί.

Ξάφνου στό βουνό ἀντικρύζουν
Τοῦ πολέμου ἄλλους νεκρούς,
Ποῦ φαιδρά στριφογυρίζουν
Μέ τραγοῦδια καί χορούς.

– Γειά – χαρά στὸν οὐλαμό σας!
Ἄν εἴστε ἄθαφτοι κ' ἐδῶ
Πέστε μας τὸ μυστικό σας
Νά πιαστοῦμε στό χορό...

– Νικητές είμαστ' ἐδ' ὅλοι
Μέ κατάστηθη πληγή!
Ἄλλη μοῖρα ἔχουν οἱ δόλιοι
Ὅσοι ἐπέσαν στή φυγή –

Κάθε νύχτα, κάτου ἀπ' τ' ἄστρα,
Ὅλο ἐμπρός τραβοῦμ' ἐμεῖς
Ὡς ποῦ νᾶβρουμε τὰ κάστρα,
Πῶχει χτίση ὁ Διγενῆς!

Κάθε νύχτα φεύγουν οἱ ἄλλοι
Πίσω, ἀκόμα πίσω πρὸς
Τ' ἀπροσπέραστο ἀκρογιάλι,
Ποῦ σταμάτησε κι' ὁ ἐχτρός...

Εἶπαν. – Καί τό караβάνι,
Ποῦ συνταίριασε ἡ φυγή,
Δρόμο παίρνει, δρόμο χάνει
Μέ σπαραχτικιά σιγή.

MANA

– Τί ζητᾶς, φτωχιά γρηούλα,
Μέσ' στὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς;
Τί ρωτᾶς κάθε βρυσούλα
Καί τό ὑγρό πεζοῦλι τῆς φιλεῖς;

– Πέρασε ἀπό 'δῶ, πέρασε ἀπό 'κεῖ.
Θᾶσκυψε νά πιῇ νεράκι.
Ἄχ! Θά κάθησε νά συλλογιστῇ
Τό ξαλλαργεμένο του σπιτάκι!

– Τί ζητᾶς, φτωχιά γρηούλα,
Μέσ' στὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς;
Τί κυτᾶς ἀπ' τή ραχούλα;
Μέσ' ἀπ' τή χαράδρα ποιόν καλεῖς;

– Τί γνωστοί ποῦ μοῦειν' ἐκεῖν' οἱ βράχοι
Ποῦ νά τούς ξανάχω τάχα ἰδῆ;
Ἦταν πόλεμος... κ' ἔγινε μιά μάχη...
Ἄχ! παιδάκι μου, δόλιο μου παιδί!

ΟΙ ΖΩΝΤΑΝΟΙ Κ' ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ

† ΒΛΑΣΗΣ ΚΑΡΑΧΡΗΣΤΟΣ

– Πρώτος καί κορφινός ἐσύ ἔχεις μείνη
Κεῖθε ἀπ' τῆ στοιχειωμένη ποταμιά.
Μά οὐδέ τοῦ τάφου βρίσκεις τῆ γαλήνη
Στοῦ Σαγγαρίου τὴν ἄξενη ἐρημιά!

Σηκώσου ἀπό τὰ χώματα ἓνα βράδυ
Σέ προσκλητήριο κράξε τοὺς νεκροὺς
Κι' ὁδήγα τό μακάβριο τους κοπάδι
Στῶν πατρικῶν μνημάτων τοὺς σταυροὺς.

Μὴ σᾶς πλανοῦν, γενναῖε συνταγματάρχη,
Τὰ ὀράματα τῆς ὕστατης πνοῆς.
Τίποτα στὴν Ἀσία πειὰ δέν ὑπάρχει
Νά τό φρουρῆτε κι' ἀπ' τό τάφο ἐσεῖς.

– Οἱ τάφοι μας βαθύτεροι ἔχουν γίνη
Κι' ἀπό μιά νίκη κι' ἀπό μιά φυγή.
Κάποιος σπόρος βαθειά τους θ' ἀπομείνη
Κάτι θ' ἀνθίση ἀπ' τῆ φτωχὴ τους γῆ...

Μά κι' ἂν δέν εἶνε ἡ δάφνη, ποῦ θά στέψη
Ἐκδικητῶν ἐγγόνων κεφαλές,
Ἄς εἶν' ἡ ἑλλά, ποῦ αἰώνια πειὰ θά θρέψη
Τοῦ Αἰγαίου ἀδερφωμένες τῆς φυλές!

Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΤΟΥ 1922

Ἄπάνω ἀπό τῆς Θράκης τῆς πεδιάδες
Κι' ἀπάνω ἀπ' τῆς Ἀσίας τὰ βουνά
Ἄπ' τῶν νικῶν τῆς ἔνδοξης κοιλάδες
Κι' ἀπ' τῆς φυγῆς τὰ δάση τὰ γυμνά.

Ἄπ' τῆς πυρπολημένες πολιτεῖες
Ἄπ' τῆς βεβηλωμένες ἐκκλησιές
Κι' ἀπ' ὄλων τῶν νεκρῶν τῆς κατοικίες,
Ποῦ ἀπόμειναν χωρὶς σταυροδεσιές.

Ἄπάνω ἀπ' ὄλ', ἀπ' ὄλα τέτοιες ὥρες
Διαβαίνουν τοῦ χειμῶνα οἱ στεναγμοί,
Οἱ συγνεφίες, τ' ἀστροπελέκια, οἱ μπόρες,
Οἱ χιονοθύελλες, τοῦ βοριᾶ οἱ θυμοί...

Διαβαίνουν τέτοιες ὥρες... καί μαζί τους
Ἡ θλιβερή μου σέρνεται ψυχὴ
Στενάζει μέ τῆ βάρηχη βροντὴ τους
Καί κλαίει μέ τῆ θολή τους τῆ βροχή...

ΛΟΥΤΦΙΕ

1.

Ὦ πόσο μούεινε ἡ ἀνάμνησή σου προσφιλῆς
Κι' ὦ πόσο δέ σέ λησμονῶ ποτέ,
Γλυκειά γυναῖκα τῆς Ἀνατολῆς,
Λουτφιέ, Λουτφιέ!...

2.

Πρόθυμα μέ προσδέχτηκες
Κι' ἀπό χαρά πετοῦσες
Σάν χρόνια νά μέ πρόσμενες
Καί νά μ' ἀποζητοῦσες.

Μιάν ἀτμοσφαῖρα γνώριμη
Στό σπίτι σου ἀπαντῶ
Σάν τάχα μέσ' στόν πόλεμο
Ν' ἀποζητοῦσ' αὐτό.

Μέ τό μυστήριο μέ τυλεῖς
Τῆς θρυλικῆς Ἀνατολῆς
Καί πίσω ἀπ' τό καφάσι,

Καί πίσω ἀπό τό φερετζέ
Δείχνεις καί κρύβεις ἀπό 'μέ
Μιά μαγεμένη πλάση.

Όνειρο θάητανε τερπνό.
Μέ τί ξεκάρδιωμα ξυπνῶ
Καί δέ σέ βλέπω ἐμπρός μου!

Καί δέ σέ βλέπω καί ποτέ
Δέ θά σέ ξαναϊδῶ, Λουτφιέ,
Στά τρίστρατα τοῦ κόσμου!...

3.

... Ἀμίλητος χτυποῦσα κι' ἀνοιγες –
(ὦ! μέ ποιόν πρόσχαρο παλμό
Σ' ἄκουγα νά ρωτᾶς: – Κίμ – ὄ;)

Στό φερετζέ σου ἐτυλιγόσουν
Κι' ὅπως ἀνέβαινα στή σκάλα
Μέ τά ματάκια τά μεγάλα
Μαζί μου, ἄχ! μόνο μέ τά μάτια ἐρχόσουν!

Στό χαμηλό χαρέμι ἐκλειόσουν
Κι' ὡς ἀκουμποῦσα στά καγκέλλια
Μέ τά γλυκά σκαστά σου γέλια
Μαζί μου, ἄχ!, μόνο μέ τά γέλια ἐρχόσουν!

Πίστευα πῶρχεσαι κοντά
Καί στόν καφασωτόν ὄντά
Σέ καρτεροῦσα μέ σεβντά
Νά σοῦ γλυκομιλήσω.
Μά ἐσύ δέ θέλησες ποτέ
Κοντά μου ν' ἀνεβῆς κι' ὠϊμέ
Χωρίς τόν κλέφτη φερετζέ
Στό φῶς νά σέ γνωρίσω.

Κι' ὅμως – τήν πόρτα μέ σφαλῆς! –
Κι' ὅμως δέ σέ ξεχνῶ ποτέ,
Γλυκειά γυναῖκα τῆς Ἀνατολῆς,
Λουτφιέ!

4.

Εἶσαι γιά μένα ἡ ξακουσμένη Ἀνατολή
Ἡ πλουτοδότρα κ' ἡ κακοπεσμένη
Στήν ἀγκαλιά τοῦ ἀσάλευτου Ὄσμανλῆ,
Ποῦ ὦρα τήν ὦρα τό Κισμέτ προσμένει.

Εἶσαι γιά μένα ἡ σκλαβωμένη Ἀνατολή
Μέ φωτιά, μέ τσεκοῦρι τουρκεμένη,
Ποῦ μυστικά εἰκονίσματα φιλεῖ
Καί μιά καινούργια Ἀνάσταση προσμένει.

Εἶσαι γιά μένα ἡ λαγγεμένη Ἄνατολή
Ποῦ ξεπλανοῦν τά ξωτικά σου κάλλη.
Ἄμάν! Πουλῶ τή νίκη ἕνα φιλί –
Ἄμάν! Δίνω τόν κόσμο μιάν ἀγκάλη –

Εἶσαι γιά μένα ἡ στοιχειωμένη Ἄνατολή,
Ποῦ γιά φωτιά πεινάει, διψάει γιά αἷμα
Δοξάζει Ἀκρίτες, Βασιληάδες καταλεῖ
Καί δέ στεριώνει τό ἀκριβό της στέμμα.

Κι' ὅμως δέ θέλω νᾶσαι παρ' αὐτή,
Ποῦ μ' εἶδες στό σπιτάκι σου νά μπαίνω
Καί δέ μ' ἐδέχτης σάν καταχτητή
Παρά σά φίλο ἀπό μακρυά ἐρχομένο.

Αὐτή!... Κι' ὁ νοῦς μου πειά δέ λησμονεῖ
Τήν τραγωδία, ποῦ ζῆς, ἐνσαρκωμένη.
– Κοπέλλα στήν Καισάρεια χριστιανή,
Στό Ἐσκῆ – Σεχίρ γυναῖκα τουρκεμένη!

5.

Ἦρθ' ἀπ' τά βάθη τοῦ καιροῦ
Μ' ἐνός πολέμου αἵματηροῦ
Τῆς παιχιδιάρης τύχης. –
Φεύγω στά βάθη τοῦ καιροῦ
Μ' ἐνός πολέμου αἵματηροῦ
Τῆς παιχιδιάρης τύχης.

Μά θά ξανάρθω μιά φορά
Χωρίς πολέμου συμφορά
Χωρίς αϊμάτων χύση
Δύναμη θάρθω, πνεῦμα, φῶς
Νά στρέξη ὁ πόθος ὁ κρυφός
Ποῦ μ' ἔχει λαχταρίση.

Μά τότε θά σοῦ σκίσω, ναί,
Τό φωτοδιώχτη φερετζέ
Θά σπάσω τό καφάσι
Καί θά σοῦ πάρω τό φιλί
Ἄνατολή μου, Ἄνατολή,
Μπροστά σ' ὅλη τήν πλάση!

6.

Ἦ! ποῦ μοῦ τρέχει πάλι ὁ νοῦς
Σέ κόσμους τόσο ἀλλαργινοῦς
Καί σέ καιρούς ἀλλοτινοῦς
Μακρύτερ' ἀπ' τούς δυό μας.
Κ' εἶνε σά νά σέ λησμονῶ
Ἐτσι ὅπως τά φτερά πλανῶ
Σέ κάτι τόσο πειό τρανό
Ἄπ' τόν ἀπαντημό μας!

Δέν είμαι μέ κανένα έχθρός
Δέν ἦρθα νικητής σκληρός
Περήφανα στή χώρα ἐμπρός
 Τό λάβαρο νά στήσω,
Ἐνθρωπος είμαι καί περνῶ
Ἐνθρωπο σμίγω καί πονῶ
Πονῶ καί δέν τόν λησμονῶ
 "Όσον καιρό κι' ἄν ζήσω!

Ποιό φίλτρο τάχα μαγικό
Στό πρόσχαρό σου σπιτικό
Μπόρεσες, πλάσμα ἐξωτικό,
 Νά μέ κρυφοποτίσης;
Δέ θέλω ἀντίδοτο κρασί!
Θέλω ἀπό λάγνηρο χρυσῆ
Νά πιῆς μιὰ σταγωνιά κι' ἐσύ
 Νά μή μέ λησμονήσεις!

7.

Ἐπό ποιόν ὁμορφο μπαξέ
Σιμά σου νᾶρθω μέ καλεῖς,
Γλυκειά γυναῖκα τῆς Ἀνατολῆς,
Λουτφιέ;

Η ΝΙΟΒΗ

Μαρμαρωμένη ἐξοῦσα στοῦ Σιπύλου
Τούς βράχους ἀπ' τῆ μαύρη ἐκείνη μέρα,
Ποῦ τῆς Λητώσ οἱ γυιοὶ μοῦ θανατῶσαν
Τὰ ἐφτά παιδιά μου καὶ τὰ ἐφτά κορίτσια.
Μά ὁ μέγας Δίας, ποῦ βασιλεύει ἀπάνω
Στοῦ Ὀλύμπου τῆς κορφῆς κι' ὡς τῆς Φρυγίας
Τὰ κορφοβούνια κερανοῦς τινάζει,
Θέλησε ἡ γῆ σπασμό χαρᾶς νά νοιώση
Καὶ σείστηκε ἡ γῆ κι' ἀπό τὰ βάθη
Τῆς ἱστορίας καὶ τῶν αἰώνων ἦρθε
Ἄνοιξη τέτοια, ποῦ ἔλαμψαν οἱ χώρες
Τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Λυδίας καὶ πέρα
Τῆς Βιθυνίας καὶ τῆς Τρανῆς Φρυγίας!
Χαρᾶς ἀστροπελέκι στοῦ Σιπύλου
Τούς γυμνωμένους βράχους πέφτει ἀπάνω
Κ' εἶνε τόσο βαρὺ, ποῦ μέ ἀποσπάζει,
Τραντάζει τὰ ὀλοπέτρινά μου σπλάχνα
Νικάει τό μητρικό μου αἰώνιο πόνο
Καὶ πάλι στή ζωὴ μέ ξαναφέρνει!
– Παιδιά κι' ἀγγόνια τῶν Ἑλλήνων, ἴτε!
Στῆς παροχθιῆς τοῦ Ἑρμοῦ δάφνες κόβω
Νά στεφανώσω πρώτη τ' ἄρματά σας
Γιατ' εἶνε ὡς ν' ἀνασταίνονται μαζί σας
Τὰ ἐφτά παιδιά μου καὶ τὰ ἐφτά κορίτσια.
Καὶ μόνο ἐγώ, σάν πονεμένη μάνα,
Μπορῶ νά νοιώσω ὀλάκερο τόν πόνο
Τῆς σκλαβωμένης πρώτης σας πατρίδος,
Ποῦ ξαναβλέπει Λευτεριάς ἡλιόφως!
Παιδιά κι' ἀγγόνια τῶν Ἑλλήνων, ἴτε!,

Στής παροχθιές τοῦ Ἑρμοῦ, τοῦ Καῦστρου
Καί τοῦ Μαιάνδρου καί τοῦ Θύμβρη πέρα
Δάφνες, μυρσίνες, σέλινά θά κόψω
Καί στερνή νά στολίσω τ' ἄρματά σας
Γιατ' εἶμαι ἡ Νιόβη, ἡ πονεμένη μάνα!

.....
.....
... Δέν εἶμαι, τάχα, Κόρη τοῦ Ταντάλου;
Πλειότερο κι' ἀπ' τή μέρα, ποῦ ὁ Ἀπόλλων
Μαζί του κ' ἡ Ἀρτέμιδα μέ βέλη
Φαρμακερά μοῦ ἐσκότωσαν τοὺς γιουούς μου,
Πλειότερο, Δία πατέρα, ἔχω πονέση
Τήν ὥρα τούτη, ποῦ θωρῶ νά φεύγουν
Οἱ τιμημένοι λόχοι τῶν Ἑλλήνων,
Πετῶντας τ' ἄρματά τους ἀπ' τά χέρια,
'Απ' τήν ψυχή τήν ἔγνοια τῆς πατρίδας
Κι' ἀπ' τήν καρδιά τ' ἀντρίκειο ρυθμοκόπι!
Πλειότερο, Δία πατέρα, ἔχω πονέση
Τήν ὥρα τούτη, ποῦ θωρῶ μέ φρίκη,
Νά ξερριζώνεται ἡ Φυλή ἀπ' τοὺς κήπους,
Ποῦ βλάστησε στό διάβα τῶν αἰώνων
Τόσα χλωρά κλαδιά κι' ὠραία λουλούδια!».

.....
.....
Εἶπε. Καί πέσαν στής Ἀσίας τό χῶμα
Πέτρινοι κόμποι! Νᾶηταν τά δάκρυά της;
Τάχα ξαναμαρμάρωσε καί πάλι;
Τάχα ἕνας κεραυνός βαθειᾶς ὀδύνης
Τήν ἔχει ἀπολιθώση ὅπως καί πρῶτα
Στό Σίπυλο;
Κανείς μας δέν τό ξέρει!

ΟΙ ΤΑΦΟΙ

Εἶνε κ' αὐτό κατόρθωμα: Ν' ἀνοίξης
Μεγάλους τάφους στοὺς ἱερούς σου τόπους
Καί στὰ σπλάχνα τῆς μάνας γῆς νά ρίξης
Πολλοὺς νά ρίξης προσφιλεῖς σου ἀνθρώπους.

Κι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς καστροπολεμίτες
Νά τοὺς καλοδεχτοῦν ἀναστημένοι
Δομέστικοι καί Μάγιστροι κ' Ἀκρίτες
Στόν ἴδιο τόν βωμό θυσιασμένοι.

Στῶν τάφων τοῦ Ἐνβανλάρ τῆ μέση ἐχτίστη
Μιά γαλανόλευκη ἐκκλησοῦλα, τόση.
Στό νοῦ τῆ φέρνω πάντα μ' ἄγια πίστη
Τί κι' ἄν τὴν ἔχη ὁ Τοῦρκος βεβηλώση;

Ἄν φύγαμε ἀπ' ὀλοῦθε ντροπιασμένα
Κανεῖς δέ θά μᾶς διώξη κι' ἀπ' τὰ ἐδάφη,
Ποῦ τὰ κρατοῦν γερά καί τιμημένα,
Χωρίς κανόνια καί τουφέκια, οἱ τάφοι.

Δέ δειλιάζουν, δέ φεύγουν, δέ πεθαίνουν.
Τῆ βία πολεμοῦν μέ τῆ γαλήνη,
Αἰῶνες πολεμοῦν νικοῦν καί μένουν
Οἱ τάφοι – καί μᾶς κυβερνοῦν ἐκεῖνοι!

Η ΞΥΛΙΝΗ ΦΛΟΓΕΡΑ

Ἄπῶνα τοῦρκο πωλητὴ στήν ἀγορά τ' Οὐσάκ,
Ποῦ σταυροπόδι ἐκάθονταν στὸν ἴσκιο τοῦ πλατάνου,
Ἄγορασα μιά ξύλινη, τσοπάνικη φλογέρα
– Αὐτὴν ἐδῶ τὴν ξύλινη, κακόφκιαστη φλογέρα. –
Καιρὸ τὴν ἔσερνα μαζί στὴ φούβα τοῦ πολέμου
Κι' οὔτε ποτέ τὴν ἄκουσα τραγοῦδι ν' ἀνασάνη
Γιὰ ν' ἀντικόψη τὴ βουή τῶν κανονιῶν τῆς μάχης.

Ὅπως θλιμμένος κίνησα κάποιον ὑγρὸ Σεπτέμβρη
Καί γύρισ' ἀπ' τὰ βάρκικια τοῦ Σαγγαρίου γιοφύρια,
Τοῦ Σαγγαρίου τοῦ λασπεροῦ καί τοῦ αἵματοβαμμένου,
Ἐφερα λάφυρο φτωχό, τὴν ξύλινη φλογέρα,
Ποῦ δέν ἀνάσανε ποτέ τραγοῦδι ὦρα πολέμου.

Μά ὡς λόγος μῦθος σκόρπισε πῶς ἔγινεν εἰρήνη
Κι' ἄχροη χαρὰ περπάτησε στά στήθη τῶν ἀνθρώπων
Σιγὸ τραγοῦδι ἀνάσανε στήν ξύλινη φλογέρα
Σάν αὔλα χεῖλη νᾶγγιξαν τὴν ἄνηχη σουρίχτρα
Σάν αὔλα χέρια νᾶπαιξαν τῆς ἄπνοες τρύπες ὅλες!
Κι' ἄκουσα ἓνα παράπονο νὰ φτάνη ὡς τὴν ψυχὴ μου
Ἄπό μακρὰ, μακρῦτατα, σάν ἀπὸ βᾶθη χρόνου
Καί χώρου βᾶθη ἀμέτρητα, θαρρεῖς κι' ἀπ' ἄλλο ἀστέρη:

«Γιατί μου πήρες, ἄρχοντα, τήν ξύλινη φλογέρα,
Γιά μέναν ἔδωσε ὁ Ἄλλάχ νά πήξη χῶμα ὁ τόπος,
Ὁ τόπος ποῦ ξεφύτρωσε πάλι γιά μέ τό δέντρο,
Τό δέντρο ποῦ τήν ἔκοψαν. Πάλι γιά μέ ὁ τεχνίτης
Πελέκησε καί σκάλισε κι' ἄνοιξε δέκα τρύπες.
Γιά μένα ὁ γερο – πουλητής τήν εἶχε στό παζάρι.
Κισμέτ ἐγώ τήν ξύλινη φλογέρα ν' ἀποχτήσω
Καί τῆς καρδιάς μου τούς καῦμούς μ' αὐτή νά τραγουδήσω.
Γιατί μου πήρες, ἄρχοντα, τήν ξύλινη φλογέρα;
Ἄπ' τούς πολέμους γύρισα στόν πατρικό μου τόπο
Καῦμένο εἶνε τό σπίτι μου, τά βώδια μου παρμένα
Παρμένα καί τά κατσαρά, μεταξωτά μου γίδια.
Ἄναζητῶ τήν ξύλινη φλογέρα, ποῦ ἔμελλέ μου
Νά ξαλαφρώση τούς καῦμούς κι' αὐτή κι' αὐτή παρμένη!».

– Ποιός εἶσαι; Τάχα γύρισα τά μάτια καί στά βάθη
Τῆς ξωτικιάς Ἀνατολῆς, σέ κάποιο κορφοβοῦνι,
Ντυμένο μέ πευκοέλατα βελονωτά κι' ἀνάρια,
(Πειό δῶθε ἀπ' τόν Ἀκροῖνό πρὸς τῆς Τημένου Θῦρες,
Στό Δίνδυμο, ἱερό βουνό τῆς αἰωνίας Κυβέλης)
Ἔναν τσοπάνη ἀντίκρυσα πεσμένον σταυροπόδι.
Ποιός εἶσαι; Κύταξα βαθειά στά ἡδύπαθά του μάτια
Καί γνώρισα στά βάθη τους πολλούς καιρούς κι' ἀνθρώπους.
Τόν Τοῦρκο τάχα σήμερα καί χτές τόν Ἀσιάτη
Προχτές τόν Ἀλεξαντρινό κι' ἀντίπροχτες τόν Πέρση
Τό Φρῦγα πειό παληότερα κι' ἄκρη καιροῦ τό Χέττη.
Κι' ὦ πόσο τότε πόνεσα, ποῦ δέ μπορῶ ν' ἀπλώσω
Καί νά τοῦ δώσω αὐτήν ἐδῶ τήν ξύλινη φλογέρα
Ποῦεине δική του ἀπό καιρό, πολὺν καιρό καί δίκηα
Παραπονιέται ὁ δύστηχος τσοπάνης – μά τόν Πᾶνα!

ΣΜΥΡΝΗ

Σμύρνη, ποῦ ἐγέλας κ' ἔπαιζες μέ τό πειό μάγο νάζι
Κι' ὅπου τ' ἀηδόνι κελαιδεῖ κι' ὅπου τό κῦμα σπάζει,
Τά θέλγητρά σου τά γλυκά ποτέ δέ θά ξεχάσω.

Μά ἐσύ δέ θά ξαναχαρῆς τό γέλιο, ποῦ σοῦ μοιάζει:
Αἰώνια πειά σά σύννεφο βαρύ θά σέ σκεπάζη
Τό μαῦρο κ' αἱματόβαφο τοῦ Χρυσοστόμου ράσο!

ΚΙΟΥΤΑΧΕΙΑ

Νά, τώρα πῶστειλε ὁ Θεός εἰρήνη
Νά, τώρα θέλω νά περάσω στρατοκόπος
Ἄπ' τήν Κιουτάχεια κ' ἓνα μεσημέρι
Στούς ἴσκιους τῶν πλατάνων νά καθίσω.
Ἄπ' τῆς μεγάλης βρύσες, μέ τό τάσι,
Ποῦ κρέμεται δεμένο μέ ἀλυσίδα,
Τό κρυσταλλένιο θεῖο νερό νά πίνω.
Νά μή μέ νοιάζη ἄν εἶνε Τοῦρκοι γύρα,
Κάστρα βυζαντινά κι' ἄν εἶνε ἄπάνω.
Νᾶειμ' ἓνας στρατοκόπος – τίποτ' ἄλλο!
Νᾶεινε, μιά βρυσομάννα – τίποτ' ἄλλο!

ΠΡΟΥΣΑ

Ὡ μαγικό πανόραμα, γεμάτο εὐδαιμονία,
Βουνά καί κάμποι ὀλόφυτα σά φροντιστό περβόλι,
Ὡ μέ ποιὰ θεῖα πλέκεστε, μέ ποιὰ σοφή ἄρμονία
Περίγυρα στή γραφική, νερομανοῦσα πόλη!

Χαῖρε, ὁμορφιά ποῦ δεύτερη στόν κόσμο δέν ὑπάρχεις!
Χαῖρε, χιονόκορφε Ὀλυμπε! Χαῖρε, ἀνθισμένη Προῦσα!
Ἄν ἦμουν, ὄχι βασιληᾶς, μά Βιβλικός Πατριάρχης
Ἐδῶ τήν εἰρηνόχαρη φυλή μου θά ὀδηγοῦσα!

«ΔΥΟ ΑΔΕΡΦΙΑ»

Τά Δυό τ' Ἀδέρφια τά βουνά στῆς Σμύρνης τ' ἀκρογιάλι
Κάποια αὐγή Μαγιάτικη ξυπνήσαν ζωντανά
Χαϊδεύτηκαν, φιλήθηκαν κ' ὕστερα ἐγίναν πάλι
Πάλι δυό καταπράσινα κι' ὀλάνθιστα βουνά.

Τά Δυό τ' Ἀδέρφια τά βουνά τῆς Σμύρνης τ' ἀκρογιάλι
Κάποια νυχτιά Αὐγουστιάτικη ζωντάνειψαν ξανά
Καί τῶνα τᾶλλο σκότωσαν!... Κανείς δέν εἶδε ἄν πάλι
Κανείς δέν εἶδε ἄν ἐγίναν σάν πρῶτα δυό βουνά...

ΟΙ ΘΡΗΝΟΙ

Πέρ' ἀπ' τόν Ἑρμο κι' ἀπ' τόν Θύμβρη πέρα
Στούς Λυδικούς ἀγρούς καί στ' ἄξενα ὄρη
Τῆς Φρυγίας ἀφήσαμε, μητέρα,
Τό παιδί σου, τόν πατέρα σου, κόρη.

Μή μέ καλῆτε νά τούς κλάψω ἀντάμα
Μ' ἔσα, φτωχές! Εὐθύς οἱ ἀγαπημένοι,
Θά ξένευαν μέ τό δικό μου κλάμα
Σά νᾶηταν ἀπό τώρα ξεχασμένοι.

Γιατί ἄλλη πειό τρανή πηγγή δέν ἔχει
Τῆς Λήθης τό ποτάμι ἐμπρός σ' ἐκείνους,
Ποῦ ἥρωϊκά πεθαίνουν, ὅταν τρέχει,
Ἄπ' τούς γυναίκειους τῶν ἀντρῶν τούς θρήνους!

Ἄντρες! Ἄντρες! Ἄς πάψουν πλέον οἱ θρήνοι
Γιά τούς γενναίους νεκρούς τῆς Μικρασίας!
Τό δάκρυ μας κυλᾶς ὡς γιά νά ξεπλύνη
Τούς ματωμένους τίτλους τῆς θυσίας.

Ἄκοίμητο καντῆλι ἄς τούς ἀνάψη
Δοξαστική γι' αὐτούς ἡ θύμησή μας.
Κι' ἂν ἡ καρδιά μας σφίγγεται νά κλάψη
Ἄς κλάψουμε οἱ φυγάδες τῆ ντροπῆ μας!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ὦ! μὴ ζητᾶτε τῆς Ἑλλάδας ἄκρη
Τὸν ἄταφο νὰ θάψτε βασιληᾶ!...
Κίνησε γιὰ τὴν Κόκκινη Μηλιά
Καί στῆς Ἀσίας χάθηκε τὰ μάκρη.

Στὴν ἀδεντρη τοῦ Καλέ – Γκρόττο ράχη
Στοῦ Σαγγαρίου τό ρέμα τό βαθύ
Ἐκεῖ, ναί, κάπου ἐκεῖ ἔχη σκοτωθῆ
Σ' ἔνδοξη μὰ χαμένη ἀπάνω μάχη.

Κι' ὁ τάφος Του μ' ὀρθάνοιχτη τῆ θύρα,
Ἐκεῖ, ναί, κάπου ἐκεῖ Τὸν καρτερεῖ –
Ἀθάνατοι ἀποδίπλα του φρουροί
Ὁ Θρύλος Του κ' ἡ τραγικὴ Του Μοῖρα.

ὦ, μὴ ζητᾶτε τῆς Ἀθήνας χῶμα
Τὸν ἄταφο νὰ θάψτε Βασιληᾶ –
Κίνησε γιὰ τὴν Κόκκινη Μηλιά
Καί δέν ἔχει, δέν ἔχει φτάσει ἀκόμα!

ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΑΣ

† ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ

Όλα μας τά καράβια πίσω γυρίσανε.
Σπασμένα τά κατάρτια, σκισμένα τά πανιά.
Ήρθαν από τή Σμύρνη κι' από τά Μουντανιά.

Φέραν τούς νικημένους, ποῦ δέν πολέμησαν.
Τῆς δάφνης δέκα χρόνων. Τ' ὄνειδος μιᾶς στιγμῆς.
Τό λείψανο τῆς Δόξας. Τό πτώμα τῆς Τιμῆς.

Φέραν τῶν ἐκκλησιῶν μας τά δυσκοπότηρα
Παιδιά, γυναῖκες, γέρους – Γένος Γραικῶν πολύ.
Τῆς ρίζες τῆς Φυλῆς μας ἀπ' τήν Ἀνατολή.

Μά ἓνα καράβι μαῦρο πίσω δέ γύρισε.
Ποιούς κάβους ἀρμενίζει, ποιά πέλαγα περνᾶ,
Καί πουθενά δέ βγαίνει, δέ φτάνει πουθενά;

Χρόνια τό καρτερούμε καί χρόνια πέρασαν.
Δέν τῶειδε μήτε ναύτης μήτε θαλασσαιός
Μήτ' ἐρημίτης φάρος μήτ' ἄστρο τῆς νυχτός!

Τάχα νᾶχη βουλιάξη; Τάχα νά στοίχειωσε;
Δέ θά ξανάρθη τάχα στήν πατρική του ἀχτή;
Ὡϊμέ! κ' ἔχει φορτώση τό πειό ἀκριβό φορτί...

Ὅλα τά χάσαμε, ὅλα! Καί μόνο φόρτωσε
Τό πειό στερνό καράβι τήν ὥρα τοῦ χαμοῦ
Φόρτωσε τήν ἐλπίδα τοῦ ξαναγυρισμοῦ!

Ἐλα, χρυσό καράβι, ἔλα ξεφόρτωσε!
Δός μας τό θησαυρό σου – κι' ἄνοιξε τά πανιά
Ὅλοῖσα γιά τή Σμύρνη καί γιά τά Μουντανιά!

ΤΑ ΚΟΚΚΑΛΑ

*Ένα Όλλανδικό βαπόρι
Γεμάτο κόκκαλα νεκρών
Τῆς Μικρᾶς Ἀσίας
Πέρασ' ἀπ' τόν Πειραιᾶ*

Τοῦ κάκου οἱ σκιές μας φτερακήσανε,
Τοῦ κάκου σκουῶξαν τὰ αἵματά μας
Τά ξέθαψαν τὰ ὑγρά μας κόκκαλα
Τά πούλησαν τὰ κόκκαλά μας!

Καθὼς τούς τάφους ὅλους ἄνοιξαν
Ἦταν σάν παρουσία δευτέρα –
Πολλοὶ τό πίστεψαν καὶ τρέχανε
Νὰ ἰδοῦν τοῦ ἀπάνω κόσμου ἡμέρα.

Μά ἦταν φριχτότερο ἀπὸ κόλαση
Τό στοίβαγμα μας στὰ βαπόρια.
Ἄλλοῦ βρεθήκανε τὰ χέρια μας
Κι' ἄλλοῦ τὰ καύκαλά μας χώρια...

Κ' ἔτσι δική σας, Τοῦρκοι, ὀλάκερη
Ἦ Μικρασία τώρα μένει
Ἵλοι διωχτῆκαν πειὰ οἱ Γκιαούρηδες,
Κ' οἱ ζωντανοὶ κ' οἱ πεθαμένοι!

Μά οἱ σάρκες, τό αἷμα, τὰ μεδούλια μας
Στῆ μικρασία δέν ἔχουν μείνη;
Σ' αὐτὴν θά ζοῦνε οἱ βρυκολάκοι μας!
Σ' αὐτὴν κ' ἡ Ἀνάσταση θά γίνη!

Ο ΣΑΛΠΙΓΧΤΗΣ

Στερνός απ' όλους δούπησε κι' ό σαλπιγχτής στό χῶμα.
Τῆς σάλπιγκάς του ό αντίλαλος δέν είχε σβύση ακόμα.
Τῆς Μικρασίας ξετρέχοντας τά πλάτη πέρα ὡς πέρα
Πότε ἀντηχοῦσε σά λυγμός καί πότε σά φοβέρα.

Ἄθαφτος λυώνει ό σαλπιγχτής μέσ' στίς βροχές. Παρέκει
Ἡ σκουριασμένη σάλπιγκα πιστά τοῦ παραστέκει.
Μέ τοῦ χιονιοῦ τό σάβανο τούς σκέπασε ό χειμῶνας
Κ' ἦταν βαρὺς σάν κόλαση, μέγάλος σάν αἰῶνας.

Μά τί κι' ἄν ἦρθε ἡ ἄνοιξη; Μέσα στό νέο χορτάρι
Δέ φαίνεται οὔτε σάλπιγκα, οὔτε σκεβρό κουφάρι.
Μόνο ἀπό νύχτα σέ νυχτιά βγαίνει τό φάντασμά του
Καί ψάχνει στά χαμόκλαδα νά βρῆ τῆ σάλπιγκά του...

– Μὴν ἀποκάμης, Σαλπιγχτή, καί μὴ λιγοπιστήσης!
Χιλιάδες νύχτες θά διαβοῦν, νύχτες σιγῆς καί φρίκης.
Μά θάρθη, θάρθη ἓνα πρωὶ ποῦ ἐσύ θά τούς χτυπήσης
Μέ τὴν παληά σου σάλπιγκα τούς νέους σκοποὺς τῆς Νίκης!

ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΜΟΝΟΛΟΓΟΙ

1.

Παραπονιόσουνα, μανούλα μου,
Γιά τήν πεντάφτωχή μας μοῖρα·
Ἐξω ἀπ' τ' ἀμπέλι σου δέν ἤξερες
Κι' ἄλλη πῶς ἔχουμε ἄλλοῦ κλήρα.

Ἐλα νά ἰδῆς χωράφι, ποῦ ἄνοιξα
Στό Ἐλμανλί – ντάγ πρὸς τήν Κιουτάχεια
Μιά καί καλή τῶργωσα, τῶσπειρα
Κ' αἰῶνια τό σκεπάζουν στάχνα...

2.

Όταν σοῦ λένε γιά τούς ἥρωες
Τῆς ιστορίας στό σκολεῖό σου
Στό Διακο καί στό Μάρκο Μπότσαρη
Νά μήν πλανᾶς τό λογισμό σου.

Θυμήσου ἐμένα, ὀρφανοῦλι μου,
Ποῦ ἡ ιστορία δέ θά μέ γράψῃ,
Μά ἐσύ μέ πρόσμενες στήν κούνια σου
Καί στό Δορύλαιο μ' εἶχαν θάψῃ.

3.

Ἄπό τούς ἄλλους, ποῦ ἀγαπούσαμε,
Δέν περιμένω πειά κανένα
Στό σπιτικό μου αὐτό, ποῦ τῶχτισα
Τόσο πολύ μακρῶ στά ξένα.

Μά ἐσέ, πατέρα μου, ἡ λαχτάρα μου
Ἦρα τήν ὥρα σέ προσμένει.
Ἔλα πρίν λυώσω κ' εἶμαι ἀγνώριστος!
Δέ σμοῦν, λοιπόν, οἱ πεθαμένοι;

4.

Ἄθαφτος κοίτομαι, ἀδερφούλα μου,
Σέ μιά χαράδρα τοῦ Δινδύμου·
Ἄφτερη σέρνεται ἡ ψυχούλα μου,
Λυκόρνια τρῶνε τό κορμί μου.

Ἦ! καί νά μ' εἶχες στό σπιτάκι μας
Ὅλο μ' ἀνθούς νά μέ στολίσης
Καί ν' ἀκουμπήσης στό κεφάλι μου
Καί θλιβερά νά μέ θρηνήσης!...

5.

Ἄν ἔρθῃ κάποιος νυχτοκόρακας
Καί σκούξει ἐπάνω ἀπ' τῆ σκεπή μας
Δός του νεράκι ἀπ' τό πηγάδι μας
Δός του φαγάκι ἀπ' τό φαγί μας.

Ἦμουν ἀκόμα μισοζώντανος
Μέ τά ματάκια μου ἀνοιγμένα
Γύρω – τριγύρω μου φτερούγισε...
Κι' ὕστερα – δείπνησε ἀπό μένα!...

6.

Τὴν ὥρα ἐκείνη, ποῦ ψυχόσβυνα
Καί σέ καλοῦσα στό πλευρό μου,
Μέσ' ἀπ' τή μάχη τῶεῖδα πῶφευγε
Καπνός καί φλόγα τ' ἄλογό μου.

Ἄν τύχη καί διαβῆ ἀπ' τό σπίτι σου
Ψάξε στή σέλα του – κρυμμένα
Θά βρῆς ἐκεῖ τά ξερολούλουδα,
Ποῦ ὅλο τά φύλαγα γιά σένα!

7.

Πάρτε με, ἀδέρφια μου! Λαβώθηκα!
Ἄχ! μή μ' ἀφήστε νά πεθάνω
Μονάχος κ' ἔρημος κι' ἀβοήθητος
Στά ξεροβράχια ἐτοῦτ' ἀπάνω.

Δέ μέ λυπᾶστε; Πᾶτε; Φεύγετε
Σκληρά ποῦ θά τιμωρηθῆτε!
Ἐχω μητέρα ἐγώ, ποῦ ἀφήνετε.
Θά σᾶς ρωτήση. Τί θά πῆτε;

8.

Ὁ διπλανός μου εἶνε ἀδιόρθωτος
Καί μέ ρωτάει ἄν δέ λυπᾶμαι
Ποῦ στό πρωτάνθισμα τῆς νειότης μας
Ἄδικοσκοτωμένοι πᾶμε...

Αἱ σύντροφέ μου!... δέ βαρέθηκες
Κι' οὔτε' ἔχεις βάλῃ γνώση ἀκόμα;
Δέ θά σοῦ γιόμισε, μοῦ φαίνεται,
Καλά τό καύκαλο μέ χῶμα!...

9.

Μέ μιά κλωτσιά του μ' ανασκέλωσε
Μοῦ πήρε τ' ἄρματ' ἀπ' τή ζώνη
Κι' ἀπ' τήν καρδιά τό ματωμένο σου
Μέσ' στήν πληγή μου μενταγιόني.

Μέ βιά τό κύταξε, σ' ἀντίκρυσε...
Τί τούπες ἄξαφνα, χρυσῆ μου;
Δάκρυσε ὁ τσέτης καί σ' ἀπίθωσε
Σάν ἄγια εἰκόνα στό κορμί μου!

10.

Σ' ἔρημο βράχο ἦταν ὁ τάφος μου
Κι' οὔτε χορτάρ' εἶχε βλαστήση!
Μόνο μιά ὀβίδα ἔπεσε κάποτε
Καί φύτεψ' ἕνα κυπαρίσσι.

Κυπαρισσάκι μαῦρο, ἀγέρινο,
Ποῦ εὐθύς σκορπίστηκε κ' ἐχάθη·
Κι' ὅμως θαρρῶ πῶς ἀπ' τόν ἴσκιο του
Κᾶτι κρατῶ στῆς γῆς τά βάθη.

11.

Μή χλιμιντρᾶς καί μᾶς ἀκούσουνε,
Τά πέταλά σου φτέρωσέ τα.
Νύχτιος ἀγέρας γίνε, γρίβα μου,
Καί πέτα κάτω ἀπ' τ' ἄστρα, πέτα.

Στό σπίτι μου νά φτάσης μπόρεσε
Τή μαύρη ἀλήθεια ὅταν τῆς ποῦμε
Θά κάμη τρόπους ἢ μανούλα μου
Κ' ἐγώ κ' ἐσύ ν' ἀναστηθοῦμε!

12.

Ἄς εἶπαν τάχα πῶς σκοτώθηκα
Μή μέ ξεγράφετε ἀπ' τῆ μέση
Ἄδειο φυλάξτε τό κρεβάτι μου
Καί στό τραπέζι μας τῆ θέση.

Πολλές φορές τῆ νύχτα θάρχομαι
– Τά κάν' ἡ νύχτα τέτοια μάγια –
Νά αἵματοβάφω τά σεντόνια μου
Νά φαρμακῶνω τ' ἀποφάγια...

13.

Τό τυχερό μου ήταν ποῦ πέθανα
Πειό πρίν ἀπ' τή χαμένη μάχη.
Μ' ἀνέσα μ' ἔκλαψαν οἱ φίλοι μου
Μέ τάξη μ' ἔθαψαν στή ράχη.

Κι' ὅταν ἐκεῖνοι μείναν ἄθαφτοι
Κι' ἄκλαφτοι κι' ἀπό φίλους χῶρια
Βγῆκα ὅλη νύχτα καί τούς ἔκλαψα
Ὡς ποῦ λαλήσαν τά κοκόρια.

14.

ὦ! τί τρανό κακό μοῦ ἐκάματε,
Κόκκινα κρῖνα ζηλεμένα,
Ποῦ ἀνθίσατε μέσα στὸν τάφο μου
Ὦσάν ἀπ' τὸ αἷμα μου σπαρμένα.

Ὁ σκελετός μου ἀναταράζεται
Καί τ' ἄσαρκό του ἀπλώνει χέρι
Πάνω ἀπὸ κάμπους κι' ἀπὸ θάλασσες
Σέ μιά ξανθὴ νά σᾶς προσφέρει!

15.

Ἐλάτε, ἀδέρφια, ἐλάτε, φίλοι μου,
Χεράκια, ἐλάτε, ἀγαπημένα
Καί στή γλυκειά πατρίδα πάρτε με
Μέσ' ἀπ' τὰ χώματα τὰ ξένα!

Ἦρθατε;... Γρήγορα, πειό γρήγορα!
Προφτάστε, γιατί ξημερώνει!
... Ἐγὼ καλῶ τοὺς πονεμένους μου
Κι' ὦ φρίκη!... Μιά ὕαινα μέ ξεχώνει!

Δυστυχισμένη, δέ σέ ξέχασα!
Πάλευα μέση μέ τό χάρο
Κ' ἔβλεπα τάχα πῶς ντενόμουνα
Γαμπρός γιά νάρθω νά σέ πάρω.

Πολλούς – πολλούς μαζί μᾶς θάψανε
Στόν ἴδιο τάφο μ' ἓνα φκιάρι.
Κι' ἄχ! δέ μπορούμε οὔτε στόν τάφο μου
Τώρα νά γίνουμε ζευγάρι...

17.

Ὦ σεῖς, ποῦ κλαῖτε μέ τό δίκη σας
Τό σκοτωμένο του καθένas,
Κ' ἐγώ σκοτώθηκα – εὐτυχῖστε με
Ποῦ δέ μέ κλαίει στή γῆ κανένas.

Μάνα, πατέρα δέν ἐγνώρισα
Οὔτε ἀδερφούς, οὔτ' ἐρωμένη.
Κ' ἦταν πολύ τοῦ κόσμου ὁ ἀπόκληρος
Τοῦ χάρου ὁ διαλεχτός νά γένη!

18.

Κάθε ποῦ φτάνει ψυχασάββατο
Καί βλέπετε τ' ἄλλα παιδάκια
Νά γονατοῦνε στοῦ πατέρα τους
Τόν τάφο, ἀνάβοντας κεράκια,

Τότε, χρυσούλια μου, θά νοιώθετε
Τή μαύρη ὀρφάνια σας ἀκέρηα:
Οὔτ' ἓναν τάφο δέ σᾶς ἄφησα
Ν' ἀνάβετε δύο ψυχοκέρια!

19.

Είδα ένα σύννεφο που διάβαινε
Καί παρακάλεσε ή φωνή μου:
– Βρέξε και δρόσισε τά χείλη μου,
Βρέξε και πλύνε τήν πληγή μου!

Κι' όταν προσπέρασε ασύγκλητο
Είπε ή φωνή μου άπελπισμένα:
– Πήγαινε κ' αν 'πές τής αγάπης μου
Πως πέθανα κάτω από σένα!

20.

Τό νοσοκόμο παρακάλεσα
Στό συντριμμένο μου κεφάλι
Γύρω – τριγύρω τόν επίδεσμο
Σά νεκροστέφανο νά βάλῃ.

Νά ἰδοῦν πῶς εἶμαι ἀκόμ' ἀνύπαντρος
Τοῦ κάτω κόσμου οἱ συμπεθέροι
Καί μιά ψυχούλα λευκοφτέρουγη
Νά μοῦ διαλέξουνε γιά ταῖρι.

21.

Ἔτσι πεθαίνουνε οἱ μονάκριβοι
Δέν ἔχω, μάνα μου, πεθάνη!
Γιά πές μου: μύρισε στό σπίτι μας
Τοῦ πεθαμένου τό λιβάνι;

Πέσμου: μέ ἀπλώσανε στή σάλα μας
Μ' ἄσπρο γαμπριάτικο στεφάνι;
Καί πέσμου: ἐσύ μέ νεκροφίλησες;
Δέν ἔχω μάνα μου, πεθάνη!

Ἐπеса δίπλα στό ξεράγκαθο
Κ' εἶδα, προτοῦ σβυστῆ τό φῶς μου,
Νά τό ποτίζη κατακόκκινο
Τό ποταμάκι τοῦ αἵματός μου.

Ἄχ! νά γινότουν, εἶπα, τό αἷμά μου
Κόκκινο σύνεφο στή Δύση
Νά πάη στόν κῆπο τῆς ἀγάπης μου
Τά γιασεμιά της νά ποτίση!...

23.

Ἄλλοίμονό μου, ὅλους σᾶς ἔχασα
Καί θᾶεινε αἰώνιος ὁ χαμός σας!
Μηδέ στήν παρουσία τή δεύτερη
Δέ βλέπω πειά τό πρόσωπό σας...

Στό Καλέ – Γκρόττο ἑκατρακύλησα
Μέ τό κεφάλι μου κομμάτια
Κι' ὁ λιμασμένος ἦρθε κόρακας
Καί μούφαγε τά δύο μου μάτια.

Τό χῶμα μυρμηγκιάζει γύρω μου
Καί μέσα τρίζει ὁ σκελετός μου.
– Χάρε, δέν τέλειωσαν τά πάθη μου
Στά βάθη ἐδῶ τοῦ κάτω κόσμου;

– Δέ φταίω, μοῦ ἀποκρίθη ὁ χάροντας,
Ἄν τυραγιέται ὁ σκελετός σου.
Σοῦ κάνουν σήμερα μνημόσυνο
Δικοί καί φίλοι στό χωριό σου...

25.

Τά χειμωνιάτικα μεσάνυχτα
Ποῦ κάτι σά βορριάς θά οὐρλιάζη
Μήν κλείνης τά παραθυρόφυλλα
Καί μ' ἡ καρδούλα σου τρομάζη.

Τά χειμωνιάτικα μεσάνυχτα
Μέσ' ἀπ' τό τάφο τῆς ἐρήμου
Μπορεῖ νά φτάνη, ἀγαπημένη μου,
Κι' ὡς τό σπιτάκι σου ἡ κραυγή μου!

Φτωχός, νά θρέψω δέν κατάφερα
Τή φαμελίτσα μου τή δόλια. –
Μά τώρα πειά ἦρθα καί καζάντισα
Στή Σμύρνη καί στήν Ἀνατόλια.

Ψηλά στόν Τμῶλο ἔχω τόν Πύργο μου,
Βουνά καί δάση ὀλόγυρά μου,
Λειβάδια, κάμποι, λιμνοπόταμα,
Ληροστάσια, κῆποι – ὅλα δικά μου!

27.

Μακριά στήν ἔρημο σκοτώθηκα
Κι' οὔτε κοράκι δέν πετοῦσε!
Θά ἐρχότουν νᾶτρωγε τίς σάρκες μου
Κι' ὅταν γιά λίγο σταματοῦσε:

– Κοράκι ἀχόρταγο, θάν τοῦλεγα,
Τό δαχτυλίδι αὐτό εἶνε ξένο.
Πήγαινε δός το τῆς ἀγάπης μου
Καί πάλι ἐδῶ σέ περιμένω...

Ὡ συμφορά μας ἀμολόγητη!
Κάθε ψυχή κλαίει τὰ δικά της,
Τὴν πατρική σας γῆ ἂν ἀφήσατε
Στὴν πρωτινὴ βαρεῖα σκλαβιά της.

Αὐτοῦ ποῦ ζητε τώρα ἐλεύτεροι
Σχωρᾶτ' ἕναν δυστυχισμένο
Ποῦ ἡ πατρική του γῆ ἵνε ἀσκλάβωτη
Μά ζη σέ τάφο σκλαβωμένο!

Θυμήσου με ὅταν τὰ λουλούδια σου
Δροσοποτίζεις κάθε αὐγούλα –
Θᾶεινε ὡς νὰ τᾶφερνες μονάχη σου
Στόν τάφο μου, γειτονοπούλα!

Κάθε ποῦ ἀνάβης τό καντήλι σου
Θυμήσου με τό βράδου – βράδου –
Θᾶεινε ὡς νὰ τᾶναβες στοῦ τάφου μου,
Γειτονοπούλα, τό σκοτάδι!

Κρουνί, σταγῶνα μόλις στράγγιξε
"Όλο τό αἷμ' ἀπ' τήν πληγή μου
Ἦρθε ἡ μανούλα μου καί μ' ἔπλυνε
Ἦρθε καί μ' ἄλλαξε ἡ καλή μου.

Κ' εἶχαν τόν τάφο τοῦ πατέρα μου
Γιά μένα οἱ δόλιες ἀνασκάψη –
Μά ὁ νεκροθάφτης λάθος θᾶκανε
Καί σ' ἄλλον τάφο μ' ἔχει θάψη!

31.

Κάτω ἀπ' τὶς λεῦκες, καστανούλα μου,
Ἄργό διαβαίνει τό ποτάμι.
Ἐδῶ τῶν ἀηδονιῶν οἱ ἔρωτες
Ἐδῶ τῶν λουλουδιῶν οἱ γάμοι.

Στή φτέρη ἀπάνω πῶς θά ζούσαμε
Σάν τὰ πουλιά, σάν τ' ἄνθη ταῖρι!
Ἄχ! πῶς περνῶ τόσα μεσάνυχτα
Μονάχος μου κάτω ἀπ' τή φτέρη!

Στό κορφοβοῦνι του ὀλομόναχος
Κ' ἔρμος ὁ τάφος μου εἶχε μείνη.
Τῆς μοναξιᾶς του ἡ θλίψη – ἀδόκητη
Παρηγοριά ἔχει τώρα γίνη.

Ἄκόμα Τοῦρκος δέν ἐπέρασε
Καί δέν τοῦ πάτησε τό χῶμα –
Μόνο στόν τάφο μου τόν ἄσημο,
Ἑλλάδα, ἐσύ νικᾶς ἀκόμα!

Κάθε βραδυά, κάθε μεσάνυχτα
Τά μαῦρα χώματα τινάζω
Καβαλλικεύω κατάσπρο ἄλογο
Καί σ' ὅλη τήν Ἀσία καλπάζω.

Περνώ τοῦ ὀλέθρου τά κατάστενα
Περνώ τά γούπατα τῆς φρίκης
Κ' εἶμαι τό φάντασμα τῆς Δόξας μας,
Εἶμαι ὁ βρυκόλακας τῆς Νίκης!...

NEO ANΘΙΣΜΑ

ΜΑΝΑ ΚΑΙ ΓΥΙΟΣ

– Παιδί μου, εἶνε καιρός ν' ἀποφασίσῃς
Τό ταῖρι τῆς ζωῆς σου νά ζητήσῃς.
Ἔχεις ἐμέ, πόσο θά ζήσω ἀκόμη;
Χώρα ποῦ θέλω ἡ ἴδια γηροκόμι.

Ἄς εὐτυχήσω, ναί, ἡ ψυχὴ πρὶν φύγη,
Τό σπίτι μας νά ἰδῶ πάλι ν' ἀνοίγη
Καθὼς ἀνοίγει ὁ κῆπος μας τό Μάη
Κι' ἀπὸ μιά νέα ζωὴ μοσχοβολάει.

Εἶσαι γερός, καλὸς καὶ δουλευτάρης
Ὅποια ζητήσῃς, ξέρω, θά τὴν πάρῃς,
Διάλεξ' ἓνα κορίτσι λουλουδένιο
Νᾶχη πολλὰ προικιά, καλὸ συγγένιο.

– ὦ μάνα! ὦ μάνα! ἡ καρδιά μου ἐμίλει
Μέ τὰ δικά σου, αὐτὴ τὴν ὥρα, χεῖλη.
Σᾶν τ' ἀηδονάκι τὸν Ἀπρίλη τόσο
Τόσο ποθῶ κι' ἐγὼ νά ζευγαρώσω.

Ἄλλ' ἂν κανένας, ὅσο κι' ἂν τὸν νοιάζῃ,
Γένα καὶ Χάρο δέν ἐξουσιάζει,
Κᾶποια ἐξουσία ἀνάμεσά τους ἔχει
Στό Γάμο – κ' εἶνε χρέος νά τὸν προσέχῃ.

Εἶνε καλὰ κανεῖς νά συγγενεύῃ
Μ' ἀρχόντους καὶ προικιά νά συμμαζεύῃ.
Μά τί τὰ θέλει ἂν τάχῃ καὶ τὰ βλέπει
Τὸν ἄνθρωπο ἂν δέν εὔρη ποῦ τοῦ πρέπει

Ὦ μάνα! ὦ μάνα! Ἐχ' ἡ καρδιά μου πάθει
Ἄπ' τοὺς πολέμους, τοὺς διωγμούς, τὰ πάθη,
Τὰ μίση, ποῦ ἀναστάτωσαν τὴ χώρα,
Γαλήνη θέλω, ἀγάπη θέλω τώρα!

Ἄνθρωπο θέλω, ποῦ ἡ καρδιά του κλείνει
Ἄγάπη καὶ στοργή καὶ καλοσύνη.
Ἄς ἔρθη νὰ μοιράσουμε τὸ στρώμα
Κι' ἄς εἶνε, ἀπὸ καλυβὶ ἄς εἶνε ἀκόμα!

Θά ξέρη νὰ σέ σέβεται· Θά ξέρη
Πῶς δέν πρέπει νὰ σοῦ πάρη ἀπ' τὸ χέρι
Τοῦ σπιτιοῦ τὴν κυβέρνησι. Θά προσέχη
Τὸν ὀρισμὸ σου Νόμο νὰ τὸν ἔχη.

Τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ της, ἴπες, θά ξέρη.
Θᾶχη ψυχὴ στό σπίτι. Θᾶχω ταῖρι.
Θᾶχης μιά γενητάτη θυγατέρα
Καὶ θᾶχουν τὰ παιδάκια μου μητέρα.

Μιά τέτοια νύφη θέλω νὰ διαλέξω.
Σ' ἀρχοντικιά, σέ φτωκικά θά τρέξω
Μέ τὴν εὐχὴ σου, μέ τὸ τυχερό μου
Νὰ βρῶ τὸν πεπρωμένον ἄνθρωπό μου.

ΧΩΡΙΑΤΕΣ

Χωριάτες, Χωριάτες,
Ποῦ ξεκινᾶτε ἀχάραγα γιὰ τό χωράφι
Μέ εἰρήνης ὄπλα τὰ τσαπιά στὶς πλάτες,
Τὰ χνάρια σας ἀνοιοῦν στό πρωῖνό τσάφι,
Ποῦ τὰ παρθενικά λευκαίνει ἐδάφη,
Εὐλογημένες, καρποφόρες στράτες!
Τῆς πρῶτες στράτες τοῦ ἀρχεγόνου ἀνθρώπου,
Ποῦ χόρτασε καρπό δικοῦ του κόπου
Στά σύνορα δεμένος τοῦ ἴδιου τόπου:

Ἄκολουθῶ τὰ χνάρια σας καί νάτες
Στά χωράφια οἱ σκυμμένες σας παράτες.
Χαρά Θεοῦ ἀπ' τόν ἥλιο ὡς τό ζουλάπι,
Οἱ δράνες ἀγριολούλουδα γεμάτες.
Κι' ἀχεῖ τό ρυθμικό σας σκαλοτσάπι,
Χωριάτες, Χωριάτες
Σάν ὕμνος στή δουλειά καί στήν ἀγάπη!

ΤΑΞΙΔΙΑ

Ἦρθε καί μέ ξεσήκωσε μιά ταξιδεύτρα Μοῖρα·
Μπροστά τούς δρόμους τῆς στεριάς καί τοῦ πελάγου πῆρα
Ὅπου περνάει τό σίδηρο διπλῆ γραμμῆ στρωμμένο
Κι' ὅπου ἔρμος Φάρος τρεμοσβεῖ σάν ἄστρο ἀγαπημένο,
Ταξιδευτῆς προσπέρασα, ποῦ τάχα ἦταν σκοπός του
Γιά μιά στιγμῆ νά γεύεται τό ἀνθόμελι τοῦ ἀγνώστου.

Γλυκά θυμᾶμαι τούς σταθμούς σ' ἀγνωστες χῶρες ὅπου
Ἐβγαίνα καί δέν ἔβλεπα γνωστό μου ἀθάρι ἀνθρώπου
Καί τά λιμάνια τά τρανά, ποῦ μέσ' τούς ξένους ξένος
Ὅλης τῆς γῆς ἀντίκρυζα τά πλούτη μαγεμένους.
Κ' ἔτσι, βουβός κι' ἀγνώριστος, βαθιά χαιρόμουν πρώτη
Φορᾶ τήν ἀσυνόρευτη κι' ἀνώδυμη ἀνθρωπότη.

Μά πειό πολύ μέ μάγεψαν κ' ἡ θύμησή τους μένει
Κᾶπου βαθειά, κᾶπου κρυφά γιά πάντα χαραγμένη,
Προσηλιακά κι' ἀπάνεμα κι' ἀπόμερα χτισμένα
Τά χωριοδάκια, ποῦ ποτέ δέν σταματοῦν τά τραῖνα!
Προσηλιακά κι' ἀπάνεμα τ' ἄσπρα θαλασσοχώρια
Ποῦ τ' ἀντικρῦζουν καί ποτέ δέν πιάνουν τά βαπόρια!

ΨΥΧΗ

Πῶς νά γιατρευτῆ, πολίτη,
Τῆς ψυχῆς σου τό κακό;
Πατρικό δέν ἔχεις σπίτι,
Οὔτε τάφο πατρικό!

Πῶς νά λυγιστῆ, χωριάτη
Τῆς ψυχῆς ἡ ἀρματωσιά;
Ἡ καλύβα σου παλάτι
Καί τό μνημᾶ σου ἐκκλησιά!

ΧΩΡΙΣ ΑΛΕΤΡΙ

Πρώτη φορά ποῦ πέρασα στῆς Θεσσαλίας τόν κάμπο
Ζήλειψα τόσο τά σπαρτά καί τούς φτωχοῦς κολλήγους
Ποῦ ἔναν ἀφέντη ζήτησα κ' ἐγώ κολλήγος νᾶμπω
Μ' ὄλους τούς κόπους τούς πολλούς καί τούς καρπούς τούς λίγους.

Μά ποιός ἀφέντης θᾶπαιρνε κολλήγο σάν κ' ἐμένα
Χωρίς ἀλέτρι καί χωρίς καλῶν βοδιῶν ζευγάρι
Ποῦ μέ τήν ἴδια θᾶβλεπα χαρά πρασινισμένα
Τά στάχια τά καρπόφορτα καί τ' ἄκαρπο χορτάρι;

ΤΑ ΚΥΜΑΤΑ

Τά κύματα, ποῦ ὀλάφριστα γεννιῶνται στό κανάλι
Καί σβοῦνε κάπου ἐκεῖ χωρίς νά φτάσουν σ' ἀκρογιαλί.
Τά κύματα ποῦ μ' ἄγρια ὄρμη καί δύναμη χαλάστρα
Χυμοῦν στά κουφοθέμελα, τά στοιχειωμένα κάστρα.

Τά κύματα, ποῦ παίζουνε στοῦ καϊκιοῦ τήν πλώρη
Κι' ἀφροφιλοῦν ἐρωτικά τῆς μάσκας του τήν κόρη.
Τά κύματα, ποῦ πνίγουμε καί στ' ἀκρογιαλί ἀρνιῶνται
Σᾶν τῶν πνιγμένων τά κορμιά στίς χῆρες πού μαδιῶνται.

Τά κύματα
ἽΟλα τά κύματα
Κλεισε τα στή γαλήνη σου,
Καρδιά μου, κι' ἀποκοίμα τα!

Τά κύματα, ποῦ ὑψώνονται ἀπ' τίς σπηλιές τοῦ ἐνστίχτου
Κι' ἀφροστολίζουν τά νησιά τῆς ὀμορφιάς καί τοῦ οἴχτου.
Τά κύματα ποῦ ἀντιλαλοῦν στά βάθη τῶν αἱμάτων
Τοῦ θύτη τό διθύραμβο, τό θρηνο τῶν θυμάτων.

Τά κύματα, ποῦ πλανερά σάν τό χρυσάφι λάμπουν
Καί στής Νεράϊδας Ἄρετῆς τόν Πύργο πᾶνε νᾶμπουν
Τά κύματα ποῦ καγχαστά βωμολοχοῦν στό βάθος
Τῆς ἄθλιας σάρκας καί γλυκά τή ναυαγοῦν στό πάθος.

Τά κύματα
ἽΟλα τά κύματα
Κλεισε τα στή γαλήνη σου,
Καρδιά μου, κι' ἀποκοίμα τα!

ΑΝΑΣΚΕΛΑ ΣΤΟ ΧΤΗΜΑ

Χιλιάδες ἄστρα ἔχει ὁ οὐρανός κι' ἀπ' τή χαρά του λάμπει
Χιλιάδες σπόρους κρύβ' ἡ γῆ κι' ἀνθοβολοῦν οἱ κάμποι
Κάτω ἀπ' τόν ἄστρινο οὐρανό χρυσῆ καρδιά κοιμίζω
Στό χάος τ' ἀπέραντο κ' ἐγώ μιά χούφτα γῆς ὀρίζω.

Γύριζε, στριφογύριζε σφαῖρα μέ τ' ἀνθοντῦμα
Δείχνε στό χάος τά κάλλη σου καί τό δικό μου χτήμα.
Καλός Θεός μου τῶδωσε. Φράχτη τοῦ χτήματός μου,
Ὡς κι' ὁ οὐρανός, ποῦ ἀντιστοιχεῖ σ' ἐσένα, εἶνε δικός μου!

ΟΙ ΑΣΑΛΕΥΤΕΣ ΚΥΡΙΕΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Βρίσκω στής έπαρχίες, ποῦ τριγυρίζω,
Κάποιες κυρίες θλιμένες καί χλωμές,
Ποῦ ζοῦνε πάντα σ' ένα χάος γκριζο
Γεμάτο πλήξη, άνία καί τιμές.

Στά σκοτεινά σαλόνια τους κινοῦνται
Σάν τής ψυχές στόν "Αδη, ἔτσι θαρρῶ.
Έρχονται οί ξένοι, μάταια συγκινοῦνται
Καί προσφέρουν τό χέρι τους τό άβρό.

Πόσα χεράκια τέτοια ἔχω φιλήση!
Έταν κρία, παγωμένα, νεκρικά
Σάμπως νά τάχε ό θάνατος άγγίση
Μάταια κι' αυτός καί δοκιμαστικά.

Στής πληχτικές εκείνες άτμοσφαίρες
Τοῦ κάκου οί έρωτικοί χτυποῦν παλμοί
Ζωντανεύουν σάν φίδια οί χρυσές βέρες
Καί πνίγουν τής καρδιάς τήν ὅποια ὀρμή!

Οί σύζυγοι άύστηρή έθιμοτυπία
Κρατοῦν μαζί τους καί τής άπατοῦν.
Κάπου – κάπου ξεσπά ή ζηλοτυπία
Μά συγνώμη αυτές πρώτες τοῦς ζητοῦν.

Παιδιά δέν ἔχουν. Στείρες ἢ εἶχαν ἓνα
Καί πέθανε μικρό ἀπό ἰλαρά.
Φυλᾶν λίγα μαλλάκια του κρυμμένα
Τά βλέπουνε καί κλαῖν κάθε φορά.

Στή μουσική ζητοῦν παραμυθία
Καί στ' αὐθόρμητα δάκρυα που καί που.
Ἄ! ναι – πολλές ἰδρύνουν καί σωματεῖα
Θρησκευτικοῦ ἢ κοινωνικοῦ σκοποῦ.

Παράξενα ποῦ μέ κυτοῦν τόν πλάνο
Οἱ ἀσάλευτες κυρίες τῶν ἐπαρχιῶν!
Μόλις φύγω καθίζουνε στό πιάνο
Νά γεμίσουν τό χάος τῶν καρδιῶν.

Μά τίποτε ποτέ δέν θά γεμίση
Τῆς ζωῆς τους τό ἀπέραντο κενό...
Πόσες τέτοιες κυρίες ἔχω γνωρίση!
Μέ θυμοῦνται; Καμμιά δέ λησμονῶ.

ΧΡΥΣΑΦΙΚΑ

Στῆς ταπεινῆς μου βρύσης τῆ συρμῆ,
Ποῦ ἀθόρυβα κυλάει στὸν κῆπο κάτου,
Χαρίζει τό φεγγάρι – μή καί μή –
“Ὅλα τὰ πειὸ ἀκριβά χρυσαφικά του.

Ζηλιάρα λεμονιά, ποῦ τ’ ἀμποδᾶς,
“Ὅσο κι’ ἂν εἶνε σπάταλο, τό ξέρει
Πῶς τὰ δικά του πλούτη – ἀνθούς μαδᾶς –
Ποτέ δέ θά τὰ κλέψη ἀνθρώπου χέρι.

Κι’ ἂν ἔχουν τόση ἀξία περισσή
Ἐχουν ποῦ δέν ὑπάρχουν γιά κανένα
Κανένα ἄλλον – μάθε το κ’ ἐσύ –
Ἐκτός ἀπό τῆ βρύση μου κ’ ἐμένα!

ΠΕΝΤΑΘΛΟ

1.

Τή Μοῖρα σας ζηλεύω, γεωργοί,
Ἄμπελουργοί, σποριάδες, δεντροκόμοι,
Ποῦ καρτερᾶτε ἀπ' τή μητέρα γῆ
Τό μεροφάϊ καί τό γηροκόμι.

Κλαδοῦχε, ζευγολάτη καί σκαφτιά
Θεριστή, τρυγητή, τῆς γῆς ἐργάτες,
Ἄπ' ὄλην εἶστ' ἐσεῖς τήν ἀργατιά
Οἱ πειό παλαιοί τοῦ ἰδρωτ' ἀριστοκράτες!

2.

Ψαράδες, ποῦ κινᾶτε μοναχοί
Μέ τίς λευκές βαρκοῦλες σας τά βράδνα
Καί πᾶτε στοῦ γιαλοῦ τήν ἐξοχή
Νά ρίξετε, φτωχοί, τά παραγάδια,

Σᾶς μαγεύουν οἱ ἀμίλητες ξωθιές
Ποῦ κυβερνοῦν τῶν ὄρμων τή γαλήνη
Καί ψαρεύετε πλούσια στής ψυχές
Ὑπομονή, σιωπή κι' ἀγαθωσύνη.

3.

Τσοπάνοι, ποῦ τήν ἄγρια σας κραξιά
Ἄντιλαλοῦν οἱ λόγγοι τρομαγμένοι,
Μέσ' στήν ἀπέραντή σας μοναξιά
Ἄγνη καί δροσερή ἡ ψυχή σας μένει.

Ἄνόθευτο ἡ Φυλή σπέρμα κρατεῖ
Στή σφριγηλή κι' ἄρρενωπή σας νειότη.
Τόν ἄγνωστο γεννᾷτ' ἐσεῖς ποιητή,
Τσοπάνοι, καί τόν ἄγνωστο στρατιώτη!

4.

Καράβια, ποῦ ἀρμενίζετε ἀνοιχτά,
Ἐσεῖς τοῦ πλοῦτου ἀλλάξατε τοὺς σπόρους
Κ' οἱ στεριές φιληθῆκαν σταυρωτά
Πότε μέ στρατηγούς, πότε μ' ἐμπόρους.

Κάτω ἀπ' τὴν τρόπιδά σας, ναυτικοί,
Αἷμα τοῦ κόσμου ἢ θάλασσα ἔχη γίνῃ.
Χωρὶς ἐσᾶς ἀκόμη πέρα ἐκεῖ
Τό χρυσόμαλλο δέρας θᾶχε μείνη.

5.

Αἰῶνες τώρα καίει, σιδηρουργοί,
Τό πολυφλογισμένο σας καμίσι.
Νέος κόσμος ἀπ' τήν φλόγα του ἔχει βγῆ
Κι' ἄλλος, πειό νέος ἀκόμη, πάει νά γίνη.

Νυχτόημερα ριχτήτε στή δουλειά
Βαρειά χτυπᾶτε τό σφυρί στ' ἀμόνι
Νά κλείση τό στεφάνι, γυρβωλιά,
Ποῦ νέους καί παληούς Θεούς θά ἐνώνη.

ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΛΑ

Στό νοῦ μας πῶς φαντάζατε παράξενα, μεγάλα
Κι' ὄλη μας τήν παιδιάστικη συντριβατε σπουδή
Κάγκελλα ἐσεῖς, ποῦ τοῦ σπιτιοῦ μας φράζατε τή σκάλα
Σκληρά, βουβά κι' ἀνάληγτα σάν πρῶτο ἐμπόδιο στή ζωή!

Μά τώρα πειά, ποῦ ἡ νειότη μας μεστῶνει σάν τό στάρι,
Ὅ κάγκελλα τοῦ κήπου μας, πλεγμένα μέ κλαδιά,
Σάν ἀκουμπήση ἀπάνω σας τό ἐρωτικό ζευγάρι,
Ἐξωτικά ὁμορφαίνετε στή σεληνόλουστη βραδυά.

Περνοῦν τά χρόνια. Ἀποβραδύς οἱ πικραμένοι γέροι
Τήν ὥρα, ποῦ ἀντηχοῦν τρελλά τά χάχανα τῶν νειῶν,
Βυθίζουνε τ' ἀσπρόμαλλο κεφάλι μέσ' στό χέρι
Καί τ' ἀκουμποῦν νοσταλγικά στά κάγκελλα τῶν μπαλκονιῶν...

Κάγκελλα τῆς σκαλόπορτας, κάγκελλα τῆς αὐλῆς μας,
Τοῦ μπαλκονιοῦ μας κάγκελλα ξέθωρα καί παληά,
Ἐσεῖς ποῦ σημαδέυετε τό δρόμο τῆς ζωῆς μας,
Τά ἴδια ἐσεῖς θά φράξετε τοῦ τάφου μας τή σιγαλιά!

ΔΕΝΤΡΑΚΙ

Ήθελα νάμουν δεντράκι
Όλη μέρα νά σκορπῶ
Έναν ἴσκιο χαρωπό
Στό χλωρό τό χορταράκι.

Κι' ὅταν πέφτει ὀλόγυρά μου
Τό βραδάκι δροσερό
Έναν ἴσκιο θλιβερό
Νά μαζεύω στά κλαριά μου.

ΝΑΥΤΙΚΟΙ

Πόσες φορές στῆς θάλασσας τὴν ὑποὺλ' ἤσυχιά
Ποῦ σ' ἄφηνε νὰ νείρεσαι γυρμένος στό τιμόνι
Καί πόσες ὅταν πάλευες μέ τ' ἄγρια τῆς στοιχειά
Κ' ἔβλεπες μέ τά μάτια σου τό χάρο νὰ ζυγώνη,

Πόσες φορές ὀρκίστηκες, δόλιε πατέρα ἐσύ,
Τό γυιό σου τό μονάκριβο νὰ μὴν τόν κάμης ναύτη
Καί μέσ' στὶς ἔγνοιες σου ἔβαλες φροντίδα περισσή
Νὰ μὴ μπλεχτῆ στὴ θάλασσα κ' ἐρωτευτῆ μέ δαύτη.

Μά ἐσύ, θλιμένε, πνίγηκες μιά νύχτα σκοτεινή
Κι' ὦ ντρίτες μοῖρες τῶν γενιῶν, ὦ πίστες τῶν αἱμάτων,
Ὁ γυιός σου ναύτης σάν κ' ἐσέ τιμάρει τό πανί
Σά νὰ ζητάη μιά ἐκδίκηση νὰ πάρη τῶν κυμάτων!

ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Νά τό σπιτάκι τῆς γενιᾶς μου,
Νά ὁ τάφος τῆς στήν ἴδια γῆ.
Ἄγνές οἱ βρύσες τῆς χαρᾶς μου
Ἄγνή τοῦ πόνου μου ἡ πηγῆ.

Τῆς γῆς ἀνθένια ἡ πρασινάδα
Γλυκύ τό φῶς τῶν οὐρανῶν.
Χορεύει μέσα μου ἡ Ἑλλάδα
Κορίτσι δεκαεφτά χρονῶν!

ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

1.

Τό φτωχικό σπιτάκι μας πρὸς τοῦ βουνοῦ τή ράχη, ἐκεῖ
Ποῦ κάθε βράδυ ὁ ἔσπερος τό πρῶτο φῶς θ' ἀνάψει,
Πάντα ἡ ψυχὴ μου κι' ἀπὸ δῶ ποῦ βρίσκομαι τό κατοικεῖ,
Δέ θέλω νά τό γκρέμισαν μηδέ νά τῶχουν κάψει!

Καλύτερα μιά Τούρκικη νά μπῆκε μέσα φαμελιά
Κι' ὅλα νά χαίρεται ὅσα ἐμεῖς δέ θά ξαναχαροῦμε
Κι' ἀκόμα πειὸ καλύτερα τό σπίτι, ὁ κῆπος, ἡ μηλιά
Νά ξεγελιῶνται καί νά λέν ποῦ ἐμεῖς τὰ κατοικοῦμε...

2.

Ποτέ ἄς μὴν ξανακοιμηθῶ κάτω ἀπ' τή στέγη τήν παληά,
Ποῦ μέ πρωτόειδε ὡς ὄνειρο κι' ὡς πόθο τοῦ πατέρα
Κι' ἄς μὴν ξανακαθίσω πειὰ μέ τή φτωχὴ μου φαμελιά
Στὴν ἀναμένη μας φωτιά μιά εὐτυχισμένη ἔσπερα.

Ποτέ ἄς μὴ ζήσω τώρα πειὰ στὸν τόπο ἐκεῖνο ποῦ ἀγαπῶ,
Στό χῶμα ἐκεῖνο πῶχυσα δάκρυα κι' ἰδρῶτ' ἀπάνω.
Μά ὦ νᾶηταν τρόπος κάποτε – τό νοιώθετε κι' ἂν δέν τό 'πῶ –
Στὸν τάφο τοῦ πατέρα μου νά πάω καί νά πεθάνω!

3.

Κρύψε μου τό παληό χωριό σέ μαῦρα σύνεφα, οὐρανέ,
Μή φύγης ἀπό πάνω του ποτέ, βαρύ χειμῶνα.
Τοῦ πατρικοῦ μου τοῦ σπιτιοῦ τή στέγη χτύπα, κεραυνέ,
Καί μέσ' στό εἰκονοστάσι του κάψε τήν ἄγια εἰκόνα!

“Ὅμως ἄν κάποτε, ἄνοιξη, θελήσης γιά νά ξαναπαῶς,
Στ' ἀγαπημένα χώματα σάν πρῶτα ὀλανθισμένη,
Φύλαξε τά λουλούδια σου καί πουθενά μήν τά σκορπᾶς
Ἄλλου ἀπ' τόν τάφο τῆς μικρῆς, ποῦεἰχ' ἄρρεβωνιασμένη!

4.

“Ὅσο κι' ἄν ἄνοιξα σ' αὐτή τή γῆ χωράφι καρπερό
Καί δέντρα φύτεψα κι' ἀνθούς ἔσπειρα στό ἴδιο χῶμα,
Ἄκόμα ὅσο κι' ἄν ἔχτισα καινούργιο σπίτι τυχερό
Ξένος ἀπό μακρυνά ἦρθα ἐδῶ καί ξένος μένω ἀκόμα!

Μά ὁ χάρος ἦρθε σύγκαιρα γιά νά μοῦ ἀνοίξη ἄλλη πληγή.
Ἐκλεισα τά ματάκια σου, σέ φίλησα ὁ θλιμένος,
Εἶδα ποῦ σ' ἔθαβαν βαθειά σ' αὐτή, σ' αὐτήν ἐδῶ τή γῆ
Καί τώρα πειά, Μανούλα μου, τώρα δέν εἶμαι ξένος!

ΑΤΗ

“Όσα χέρια δέ δουλέψανε
Τό σφυρί καί τό δρεπάνι
Καί στόν ἥλιο δέ μαυρίσανε
Καί δέν ἔχουν ρόζους κάνει.

“Όσα χέρια δέν ἀργάστηκαν
Στό κουπί καί στό τιμόνι
Καί στήν ἄρμη δέν ψηθήκανε
Καί δέν ξύλιασαν στό χιόνι.

“Όσα χέρια δέ μουδιάσανε
Στό δοξάρι καί στήν πένα,
Στήν παλέττα καί στό μάρμαρο,
“Όσα χέρια εἶναι πλασμένα

Μοναχά γιά νά στολίζονται
Μέ χρυσάφια, μέ πετράδια,
Τέτοια χέρια θά στερεούνται
Τῆς Δημιουργίας τά χάδια!

Κ’ οἱ νέοι ἄνθρωποι θά βγαίνουνε,
– Δίκαια τό προστάξεις, Ἄτη –
Ἄπ’ τά χέρια μόνον τ’ ἄχραντα
τοῦ ἐργάτη!

ΕΞΙΛΑΣΜΟΣ

1.

Ὁ πόθος πειναλέο τσακάλι ἀλύχτα
καί τό νόμο δέν ἄκουσα τοῦ κόσμου,
Ἄμαρτωλά ξεδίψασα μιά νύχτα
Τήν αἰμοβόρα φλόγα τῆς σαρκός μου.

Τήν τιμή τοῦ σπιτιοῦ μου εἶχα προσβάλη!
Μέ ἀπείλησαν ἀδέρφια καί πατέρας
Καί σώθηκα μονάχα στήν ἀγκάλη
Τῆς στοργικῆς, πονόψυχης μητέρας!

2.

Όταν ό πόνος μ' είχε πειά μαράνη
Κι' άνθοῦσα νεκρολούλουδα μονάχα
Του μαρτυρίου τ' άγκάθινο στεφάνι
Μ' άλλο γεμάτο άνθούς μου άλλάξαν τάχα.

Οί κατάρες τους εύχές τώρα ήχοῦσαν
Κι' οί βρισιές τους τραγούδια είχαν γίνη.
Ό πόθος μου ήταν άτιμος – τιμοῦσαν
Τό άκούσιο κύλισμά μου σέ μιά κλίνη!

Τό κορμί μου άζωντάνευτο άπ' τόν πόθο
Κοιτότουν σά σφαχτό στό κρεατοκόπι.
Μά σέ ποιόν νά φωνάξω: «Τώρα νοιώθω
Πειό δεινή τή ντροπή μου, άνθρῶποι, άνθρῶποι!»;

3.

ὦ! πατέρα τοῦ χρόνου καί τοῦ τόπου,
Ποῦ ἐσύ τῆς Μοῖρες γράφεις τῶν πλασμάτων,
Τοῦ λουλουδιοῦ, τοῦ σκουληκιοῦ, τοῦ ἀνθρώπου,
Σ' εὐχαριστῶ ἀπ' τὰ βάθη τῶν αἱμάτων,

Σ' εὐχαριστῶ ἀπ' τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου!
Νοιώθω πῶς ξανανθῶ. Καί στάλα – στάλα
Ἐπλένει ὅλους τοὺς ρύπους τῆς ντροπῆς μου
– Ἔχω παιδί! – τό μητρικό μου γάλα.

ΔΑΣΟΣ

Δάσος, ποῦ ἀνθεῖς, δάσος ποῦ ἀχεις, δάσος ποῦ ἰσκιώνεις, βρέχεις,
Πλανιέμαι στά λημέρια σου μά χορταμό δέν ἔχεις!
Ἥλιος δέ θέλω νᾶμουνα μηδέ φεγγάρι – αἰώνια
Νά φεύγω νά ξανάρχομαι στά πράσινά σου κλώνια.

Μηδέ πουλί νᾶχω φωλιά μέ λουλουδένιο πλέμα
Ἄν μέ σκοτώση ὁ κυνηγός νά σέ ραντίσω μ' αἷμα.
Μηδέ πηγὴ νᾶχω συρμὴ τραγουδιστά νά τρέχη
Μά νά θολώνη ἀθέλητα κάθε φορά ποῦ βρέχει.

Μηδέ κορφὴ στὸν οὐρανό, μηδέ στή γῆ σου σπόρος.
Δρῦς τάχα καί νά μέ χτυποῦν ὁ κεραυνός ἢ ὁ κόρος.
Ἄπ' ὄλη τὴν τερπνὴ ζωὴ, δάσος, ποῦ σ' ὁμορφαίνει,
Ἄς ἤμουν τό ἔντομο, ποῦ ζῆ μιά μέρα καί πεθαίνει!

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Καιρός νά λυτρωθῆς ἀπ' τὰ δεσμά σου
Κι' ἀπό τό γῦπα, ποῦ σοῦ τρώει τό σκότι,
Ν' ἀφήσης τ' ἀκροβούνια τοῦ Καυκάσου
Καί νά ξαναφανῆς στήν ἀνθρωπότη.

Οἱ Θεοί, ποῦ ἐκολάσαν τήν κλεψιά σου,
Τόσο ξεπέσαν τώρα φωτοδότη,
Ποῦ σέ θαυμάζουν κι' ἀπ' τήν ἀφεντιά σου
Τή σωτηρία ζητοῦν ἐκεῖνοι πρῶτοι.

Δέν πιστεύω νά σ' ἔχουνε συντρίψει
Τά αἰώνια πάθη σου ὥστε νά λαθήσης.
Τώρα τό φῶς τῶχουν οἱ ἀνθρώποι κρύψει.

Ἄν θέλῃς καί τοὺς δύο νά τοὺς γλυτώσης
Βάλε τὰ δυνατά σου νά τό κλέψῃς
Καί στοὺς Θεοὺς μας νά τό ξαναδώσης!

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τοῦ κάκου ἀναζητῶ σ' ἐσᾶς προγόνου
Τ' ὄνομα τοῦ φτωχοῦ τῆς γῆς ἐργάτη,
Ποῦ εὐλαβικά τή χερολάβα ἐκράτει
Κ' ἡ μοναχὴ χαρὰ του ἦταν νά ὀργώνη!

Ξενητεμένοι Ζαγορίσιοι ἐμπόροι
Μέ τὰ πολλά φλουριά στούς μπεζαχτάδες
Κ' αἱματόχαροι ἐσεῖς πολεμιστάδες
Πυργωμένοι στῶν Κραββάρων τὰ ὄρη.

Τά σταυρωτά αἵματά σας ρέουν ἐντός μου
Κι' ἄλλον παρ' ἄλλον στή ζωὴ μέ ὑψώνουν.
Οἱ κοφτερές σας πάλες δέ μέ ζώνουν,
Τά πλούτη σας δέν εἶνε ὁ θησαυρός μου!

Πρόγυγε ταπεινέ, ποῦ τό καυχίέμαι
Πῶς μέ τ' ἀλέτρι σου ἔζησες μονάχα,
Ἄπ' τό δικό σου ἐγώ τό γένος τάχα
Ὀλόϊσα, κορφινό κλαδί, κρατιέμαι.

Δέν ξέρω τ' ὄνομά σου καί τόν τόπο,
Πῶχυσες τόν ἰδρό σου, δέν ὀρίζω.
Μά βαθειά μου κυτῶ καί σ' ἀντικρύζω
Μιάν ἀρχοντιά νά ὑψώνης μέ τόν κόπο.

Τά ὀργωμένα χωράφια εἶνε γιά μένα
Ὁ σεβαστός σου τάφος. – Ἄλλαργεύω
Ἄπ' τόν κόσμο κ' ἐκεῖ σέ μνημονεύω
Μέ καθαρή καρδιά, ξάστερη φρένα.

Ὅπου τῆς γῆς τά σπλάχνα ἔχουν φτωχήνη
Ἄπ' τίς σπορές – δικό σου τρόπαιο! Κι' ὅπου
Δέν ἔχει στάξη ἀκόμα ἰδρός ἀνθρώπου
– Κληρονομιά σου εἶνε γιά μένα ἐκείνη!

Στ' ἀξεχέρσωτ' ἀγρίδια ὅταν πλανιέμαι
Θαρρῶ πῶς μέ βαραίνει μιά κατάρρα.
Ἄλλ' ἄκου τῆς καρδιάς μου τῆ λαχτάρρα
Τόν κακό κληρονόμο σχῶρεσέ με.

Δέ μπορῶ νᾶβρω πειά τό μονοπάτι,
Ποῦ στά παρθενοτόπια θά μέ βγάλη
Κι' ὀλόυσα θά φέρη στή μεγάλη
Χαρά τοῦ ταπεινοῦ τῆς γῆς ἐργάτη!

Τούς κάμπους τοῦ χαρτιοῦ καθῶς ὀργώνω,
Κολλήγος τάχα δύστυχος, δέν ἔχω
Ἄλλη ἐπλπίδα, ποῦ κοντά της νά τρέχω
Καί τῆς καρδιάς τοῦς πόνους ν' ἀλαφρώνω,

Παρά νά ιδῶ μιά μέρα ὁ πρῶτος γυιός μου
Περήφανα τῆ μάνα γῆς νά ὀργώνη
Καί σόί ἀρχοντικό νά θεμελιώνη
Στή δίκαιη τάξη ἑνός καινούργιου κόσμου!

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΚΟΡΗΣ

Λόγια πολλά δέν πρέπουνε σ' έμένα
Άκόμα οὔτε κ' έδῶ στήν προσευχή μου.
Δέ σοῦ ζητῶ άλλο τίποτα, Παρθένα,
Παρά νά ζήσουν μόνον οί γονιοί μου.

Τῆς μάνας ἔχω ἐγώ καί τοῦ πατέρα
Άλάθευτη τή γνώμη καί τήν κρίση
Γιά κάθε τί, ποῦεινε γραφτό μιά μέρα
Τήν τύχη τοῦ παιδιοῦ νά καθαρίση.

Μέ φώτιση ἄς διαλέξουν ὅποιον μέλλω
Νάχω πιστό μου ταίρι κι' ἄρχοντά μου.
Πῶς τό πιστεύω!... Θάεινε αὐτός, ποῦ θέλω!
Αὐτός, ποῦ ξέρεις, θάεινε, Παναγιά μου!

ΒΟΙΩΤΙΑ

Ὦ Βοιωτία, στούς κάμπους σου πρασίνισαν τά χόρτα.
Ὁ Ἀπρίλης μ' ἄνθη στόλισε τοῦ καλυβιοῦ τήν πόρτα
Στίς βατουλιές σου κελαῖδοῦν πεισματικά τ' ἀηδόνια
Ὡς γιά νά λυώσουν πειό νωρίς τοῦ Παρνασσοῦ τά χιόνια.

Περνώ καί φεύγ' ὀλόταχα στή σιδερένια στρώση
Μά ὦ νᾶμουν ὁ ξανθός βοσκός πῶχουμε διασταυρώση!
Βραδύς τόν ἀσημάδευτο μά αἰώνιο δρόμο παίρνει
Πρός τήν κορφή τῆς Λιάκουρας ποῦ ἀντίκρυ οὐρανοφέρνει.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΟ ΜΟΙΡΟΛΟΪ

Σήκω, πατέρα, ν' ἀγναντέψης
Τό πέλαγο καί τή στεριά
Νά ιδῆς ἄν εἶν' καλοκαιριά
Καλοκαιριά νά ταξιδέψης
Νά πᾶς ἀντίκρου στό Μωριᾶ
Σήκω, πατέρα, ν' ἀγναντέψης
Τό πέλαγο καί τή στεριά!

Γιατί δέ θέλεις νά μπαρκάρης;
Πῶς ἄξαφνα ἔχεις φοβηθῆ;
Μά εἶνε ἡ βαρκούλα μας γοργή
Καί ξέρεις νά τήν κουμαντάρης.
Πάντα ὁ Ἄϊ – Νικόλας σέ βοηθεῖ.
Γιατί δέ θέλεις νά μπαρκάρης;
Πῶς ἄξαφνα ἔχεις φοβηθῆ;

Οὔτε μ' ἀκοῦς, οὔτε σαλεύεις!
Καινούργια βάρκα κυβερνᾶς
Κάβο σέ κάβο προσπερνᾶς
Σέ μαῦρο κῦμα ταξιδεύεις
Καί πᾶς καί πᾶς καί δέ γυρνᾶς.
Οὔτε μ' ἀκοῦς, οὔτε σαλεύεις!
Καινούργια βάρκα κυβερνᾶς...

Τοῦ κάκου θά σέ περιμένω
Νά ρθῆς κι' ἀπ' τό ταξίδι αὐτό
Κι' ὄλο στὸν κάβο θά κυτῶ!
Ὦϊμέ, πανάκι ἀγαπημένο
Δέν ξαναβλέπω πει ἀνοιχτό!
Τοῦ κάκου θά σέ περιμένω
Νά ρθῆς κι' ἀπ' τό ταξίδι αὐτό...

Μά ποῦ, μά ποῦ τὴν ὀρφανούλα
Ποῦ τὴν ἀφίνης μοναχή;
Ἄς εἶνε ἀχώρητη, ρηχή,
Μέσα στοῦ χάρου τὴ βαρκούλα
Πάρε κ' ἐμένα τὴ φτωχή.
Πατέρα, ποῦ τὴν ὀρφανούλα
Ποῦ θά μ' ἀφήσης μοναχή;

Σήκω, πατέρα, ν' ἀγναντέψης
Πρῖμα φυσάει· δέ σέ γελῶ.
Πάρε τὴ βάρκα μας γιαλό
Γιαλό – γιαλό νά ταξιδέψης
Νά πᾶς, πατέρα, στὸ καλό!
Δέ θέλω μέσ' στή γῆ νά ρέψης
Θέλω νά πᾶς γιαλό – γιαλό!

ΑΡΚΑΔΙΚΟΙ ΔΡΥΜΟΙ

Νοσταλγία παράξενη γι' άγνώστους
Άρκαδικούς δρυμῶνες μέ κατέχει.
Βαρεία συνεφιασμένος ό ούρανός τους.
Άστράφτει καί βροντᾶ, συγκράτι βρέχει.

Ένας – ένας άπαγγιάζουνε οί γῦπες
Μέσ' στή σπηλιά, ποῦ άχοῦν νεροσταλίδες.
Βαθύτερα ξεσούρνονται στής τρύπες
Τά φίδια. Ξεδιψοῦν οί βροχαλίδες.

Μουσκέονται τά χῶματα ὡς εκεί ὅπου
Τοῦ Δεινοσαύρου ό σκελετός τρομάζει
Άκόμα τό κρανίο τοῦ πρώτου ανθρώπου.
Τό κορμί μου άγρια φρίκη περονιάζει.

Κ' ή ψυχή μου άναδεύει τά φτερά της
Στή ζωή λαχταρῶντας νά γυρίσει,
Ποῦ, λεύτερη άπ' τά σάρκινα δεσμά της,
Πνοή στά φύλλα ένόσ δρυμοῦ εἶχε ζήση...

ΟΙ ΕΡΥΘΡΟΙ

Πάρτε τα! Όλα δικά σας όσα ή πλάση
Κι' όσα ή δουλειά χαρίζουν στη ζωή.
Χωράφια, μεταλλεία, λίμνες, δάση
Καί μηχανές και σπίτια και καρποί!

Όλα δικά σας! Κάτω από τ' αστέρια
Τῆς νύχτας, ποῦ σᾶς φέρνει ἀναμελιά,
Δέν ἔχουμε ἄλλο ἐμεῖς παρά δύο χέρια,
Δύο χέρια, ποῦ τ' ἀτσάλωσε ή δουλειά.

Μά σάν τῆ νύχτα κόψουνε, πατριῶτες,
Οἱ φλογισμένες ρόδες τῆς αὐγῆς,
Δυστυχισμένοι! τίποτε ἄλλο τότες
Κι' οὔτε δύο χέρια κᾶν θᾶχεται' ἐσεῖς!

ΚΑΜΠΟΣ

Ἄ! εἶνε μέγας καί παχύς τῆς Ἡμαθίας ὁ κάμπος.
Τά βλέμματά μου πιάσανε στή μαύρη γῆ του ρίζες.
Τῶν εἰδυλλίων του τίς σκηνές μαζί μου σέρνω σᾶμπως
Καδράκια νά τῆς ἔκαμα σέ ταιριαστές κορνίζες.

Θᾶθελα νᾶμουν βασιληάς μέ τύχη στούς πολέμους
Ἄπ' ἄκρη σ' ἄκρη τόν πλατύ τόν κάμπο νά πατήσω
Κι' ἀφοῦ σκορπίσω τούς κακοὺς στούς τέσσερες ἀνέμους
Στούς πειό φτωχοὺς, στούς πειό καλοὺς τόν τόπο νά χαρίσω.

Κ' ἐγώ νά μείνω ἀχτήμονας μέ μοναχό μου κλῆρο
Τήν καλωσύνη τῶν φτωχῶν, ποῦ τῆς καρδιές θά δώσουν
Νά ὀργώσω μέ χρυσάλετρο, μέ ἀστρόσκηνη νά σπείρω
Κι' ὅλο λουλούδια, ἀμάραντα λουλούδια νά φυτρώσουν...

ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΣΙΓΑΛΙΑ

Κοιμάται ή πλάση. Μά βαθειά
Στά μαύρα χώματά της
Ξύπνια κι' άθάνατα Στοιχειά
Γονεύουν τά σπαρτά της.

Πάψε, άηδονάκι τής φραγής
Καί τής λιγιᾶς τριζόνι,
Ν' άκούσω ό σπόρος μέσ' στή γῆς
Πώς σκάει και πώς ριζώνει!

Η ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Τό έξοχικό σπιτάκι μας πολύ τό νοσταλγῶ
Ὅχι ποῦ γέρνει ἀπόκοτα σ' ἑνός γκρεμοῦ τήν ἄκρη
Κι' ἀπ' τό μικρό μπαλκόνι του θά γύρω καί θά ἰδῶ
Πέρα τῆς γῆς, τῆς θάλασσας καί τ' οὐρανοῦ τά μάκρη.

Οὔτε ποῦ δάση ἀπάρθυνα τοῦ φράζουν τήν αὐλή
Καί τό δροσιζει ἀστέρευτα μιά κρουσταλλένια βρύση,
Οὔτε ποῦ ὁ πετροκότσυφας στή στέγη του λαλεῖ
Καί ξεθαρρεῖει ἡ πέρδικα νά μπῆ καί νά γεννήση.

Τό έξοχικό σπιτάκι μας πολύ τό νοσταλγῶ
Ποῦ πᾶμε κ' ἔρχεται ὁ παπᾶς κι' ἀγιάζει κάθε χρόνο
Κ' ἔπειτα βολευόμαστε στό λίγο καί στό ἀπλό
Σά μιά φτωχοῦλα φαμελιά μ' αὐτό τό σπίτι μόνο!

ΕΣΠΕΡΙΝΗ ΕΞΑΥΛΩΣΗ

Θέλω ν' ἀνθίσω ἓνα τραγοῦδι ποῦ νά κλείνη
Τῆς μελαψῆς ἑσπέρας τῆ γαλήνη
Ἄπάνω ἀπ' τὰ σπιτάκια τοῦ χωριοῦ.
Δέ θά μιλή ὁ σκοπός σου – θά σωπαίνη
Κι' ὄλ' ἡ βαθειά τ' οὐσία θ' ἀνεβαίνη
Σάν εὐωδιά κρυμμένου θυμαριοῦ.

Ἐγκόσμια θά ἐκφραστῆ μά δίχως ὕλη
Ποτέ δέ θά ὁμορφῆνη ἀνθρώπου χεῖλη,
Ποτέ δέ θά γλυκάνη ἀνθρώπου αὐτί.
Μέ τήν ψυχὴ τους ὅσοι τό διαβάσουν
Θά ζήσουν τίς στροφές του – θά σωπάσουν
Καί θά τό τραγουδήσουν μόνο αὐτοί!

Θέλω ν' ἀνθίσω ἓνα τραγοῦδι, ποῦ νά κλείνη
Τῆς μελαψῆς ἑσπέρας τῆ γαλήνη
Βαθειά μέσ' στήν ψυχούλα τοῦ παιδιοῦ.
Ἄπόψε, ποῦ ἡρεμῶ σά νά πεθαίνω,
Πόννοι καί πόθοι πνίγονται – σωπαίνω
Τῆ ἀρχὴ τοῦ κρυφοῦ μου τραγουδιοῦ...

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΗ

Τό πατρικό χωράφι μου στή γῆ τήν ποθητή
Κάτω ἀπ' τόν ἥλιο ἀπλώνεται σάν ἀρχοντιᾶς κιτάπι
Κι' ἄλλη καμμιά δέ ζήλεισα περγαμηνή ἀπ' αὐτή,
Ποῦ τήν ξηγῶ μέ τ' ὄργωμα καί μέ τό σκαλοτσάπι.

Μέσ' στῆς δουλειᾶς μου τή σειρά μοῦ ἀρέσει νά θωρῶ,
Κι' ὅταν οἱ μπλάνες τρίβονται κι' ὅταν θροοῦν τά στάρια,
Τῆς χαμηλῆς μου τῆς γενιᾶς τόν τιμημένο ἰδρό,
Τῶν ταπεινῶν προγόνων μου τά κουρασμένα χνάρια.

Καί δέ φιλοδοξῶ παρά τήν ὁμορφῆ ἀυγινή,
Ποῦ κελαιδοῦνε τά πουλιά κι' ἀνθοῦν οἱ ματζουράνες
Ἐγώ νά μπήχνω μέσ' στή γῆ βαθύτερα τό ὑνί
Καί πέρα ὡς πέρα νά τραβῶ ἴσες – ὀλοῖσες δράνες.

Στή χειρολάβα τοῦ ἀλετριοῦ περήφαν' ἀγκουμπῶ,
Κάθε φορά ποῦ τό πλατύ χωράφι μου ξακρίζω
Καί νιώθω ἓνα λαχτάρισμα μεγάλο καί κρυφό
Συντελειωμένο τό ἔργο μου μπροστά μου ὡς ἀντικρύζω.

Στή ρίζα γέρνω τῆς ἐληᾶς κι' ἄθελα πάει ὁ νοῦς
Στό σπίτι καί στή φαμελιά καί στό χωριό κι' ἀκόμα.
Σ' ὅλη τή χώρα μας καί στούς ποῦ κυβερνοῦν τρανοῦς
Καί λέω πῶς θάπρεπε κι' αὐτοί νά ὀργώνουνε τό χῶμα!

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ

Πατέρα μου καλέ, ποῦ δέ σέ γνώρισα
Κι' ἄς πρέπει νά σ' ἀντίκρυσαν τά βρεφικά μου μάτια.
Ἄμοιρε, ποῦ μιά νύχτα, ναί, Αὐγουστιάτικη
Βρέθηκες ξαφνικά νεκρός μέσ' στά λουλούδια
Κι' ὅμως νά ζήσης, ὅπως ἄκουσα, ἤξερες
Γαλήνια κι' ὁμορφα μέ ἀγάπη κι' ἀρετή. –
Πατέρα μου καλέ, ποῦ δέ σέ γνώρισα
Καί μόλις βρέφος πρόφθασες νά μέ χαϊδέψης
Στήν ἀγκαλιά τῆς μάνας τῆς τρισάμοιρης,
Ποῦ πρῶϊμα δάκρυα νέρωσαν τό μητρικό της γάλα,
Κ' ἔβαλε στήν ποδιά τά νειάτα της γιά τά ὄρφανά της
(Γιατί θά τῶμαθες στόν Ἄδη πῶς σοῦ χάρισε
Ἄφου εἶχες πειά πεθάνη κι' ἄλλο ἀγόρι,
Τόν ἀδερφοῦλη τόν ξανθό, ποῦ πῆρε τ' ὄνομά σου).
Πατέρα μου καλέ, ποῦ δέ σέ γνώρισα
Καί τοῦ κάκου ζητῶ νά ζωντανέψω
Τήν εἰκόνα σου, ποῦ κρέμεται στή σάλα μας
Μεγάλη καί σέ δείχνει ὠραῖον ἄνδρα.

Μέ στρωτά μαλλιά, γλυκά μάτια, ὁμορφα γένεα,
Μ' εὐγενικώτατη ὄψη, ποῦ ἀντιφέγγει
Μιᾶς ἀγαθῆς ψυχῆς τὴν πλούσια χάρη, –
– Λένε πῶς ἦσουν ἀγαθὸς κ' εὐγενικὸς πατέρα,
Εἶθε μιά μέρα πειὸ πολὺ νὰ τό πιστέψω
Μέ τὴ δική μου τὴ ζωὴ ἀποδείχνοντάς το. –
Πατέρα μου καλέ, ποῦ δέ σέ γνώρισα,
Ἄπόψε ποῦ κλονίστηκε ἡ ψυχὴ μου
Κ' ἡ δύναμή μου σώθηκε στὴν ἄθλια σάρκα
Σέ προσκαλῶ, προστάτεψέ με ἀπόψε!
Προστάτεψέ με, ἀπόψε, νὰ σοῦ μοιάσω!
Δός μου τό ἀντρίκειο θάρρος ποῦ χρειάζεταιαι
Τῆς ἀρετῆς νὰ ξετελέψω τὸν ἀγῶνα,
Ν' ἀνταποδώσω τὴ θυσία τῆς μητέρας μου
Καί τόσο νὰ τιμήσω τ' ὄνομά σου,
Ποῦ οἱ χωριανοὶ μας ὅλοι ὅταν πεθαίνουν
Νᾶρχονται καί νὰ σοῦ τό λέν στὸν "Αδη!

ΜΗΤΡΙΚΗ ΑΓΚΑΛΗ

Μ' αυτό τό λογικό, ποῦ μῶχεις δώσει
Καί τυραγιέμαι τρίδιπλα ἐδῶ πέρα.
Βρίσκω πῶς θᾶιχε, Πάνσοφε, θολώσει
Ὁ φωτεινός σου νοῦς τήν ἔχτη μέρα.

Ἄλλοιῶς κανεῖς δέν εἴμπορεῖ νά νοιώση
Γιά ποιό σκοπό πρωτόπλαστες στή σφαῖρα
Τό δόλιο Ἄδάμ μέ τή λειψή του γνώση
Ἐντί νά πλάσης πρώτη μιὰ μητέρα!

Ὡ σχώρα μέ τό δοῦλο σου, ποῦ ὡς ἴσος
Ἐλέγχω τή Δημιουργία!... Μά πάλι
Ἐχω πιστέψη πῶς ὁ Ἄδάμ ἄν ἴσως

Μεγάλωνε σέ μητρικήν ἀγκάλη
Δέ θέλαν ἄρξ' ἡ πλάνη καί τό μῖσος
Κι' ὄλου τοῦ κόσμου ἡ τύχη θᾶηταν ἄλλη!

ΕΙΔΥΛΛΙΟ

– Ήλιοψημένη Θεσσαλή, ποῦ πᾶς κοντά στά βόδια
Μέ τῶνα χέρι σκιάδι σου καί μέ γυμνά τά πόδια
Εἶμαι Ἀθαμάνας, κατοικῶ σ' ἐκεῖά τά κορφοβούνια
Κ' ἔχω κοπάδι ἀμέτρητο μέ χάλκινα κουδούνια
Στόν κάμπο ἐδῶ κατέβηκα γιά σέ...

– Καί πῶς γιά μένα;!

– Τά βόδια σου τά παρδαλά, τά κακομαθημένα
Μοῦ φάγαν τό γρασιδί μου προχτές τό βράδυ - βράδυ
Καί τώρα ποῦ θά βόσκει πειά τό λάγιο μου κοπάδι;
– Πολύ παράξενα μιλᾶς μά τό μεγάλο Πάνα,
Βοσκέ τῆς Πίνδου, νειούτισκε κι' ἀπόκοτε Ἀθαμάνα!
Τί θέλουνε τά βόδια μου νά ρθοῦνε στά βουνά σου;
Ὅνειρο θᾶειδες, φαίνεται! Σῦρε νά βρῆς τ' ἀρνιά σου...
– Μή μ' ἀποδειώχνεις, Φίλιστα, καί ξέρεις δέ φοβῶμαι!
Ἦ μή δέν εἶσαι ἡ Φίλιστα;

– Πῶς τῶμαθες; Ἐγώ 'μαι!!

– Γιά νά τό ξέρω ἔτσι καλά, κυρά μου, τ' ὄνομά σου
Κάποια ζημιὰ θέλει ἔπαθα! Γύρισε τήν καρδιά σου
Καί μά τό γέροντα Πηνεῖο, ποῦ τρέχει ἐκεῖ ποιοῦ πέρα,
Πᾶμε νά ἰδοῦν τά μάτια σου κ' ἐχτίμα ἐσύ τήν πλέρα.
– Μπορεῖ νά ῥχοῦναι μά τό ναί. Τά λόγια σου μέ πείσαν
Μά ἔχω τήν ἔγνοια τῶν βοδιῶν... Πῶ! Πῶ! Γιά ἰδές σκορπίσαν!...

Χό, Μαυρομάτη, χό!!... Ποῦ πᾶς; Καρβούνη ἐδῶ! Κοκκίνη!
Πᾶν τὰ σκασμένα φύγανε... Κ' ἔχουν τὰ στάρια γίνη!
– Σκᾶς γιά τὰ στάρια τοῦ χωριοῦ σά νᾶτανε δικά σου!!
Ἐλα νά πᾶμε στά βουνά, ποῦ καρτεροῦν τ' ἄρνιά σου...
– Τ' ἄρνιά μου;
– Ναί, τ' ἄρνάκια σου!... Δικό σου εἶν' τό κοπάδι
Ποῦ βόσκει στό ψηλότερο τοῦ Κόζακα λειβάδι.
Ἄκουσε!! Τά κουδούνια τους γλυκά σέ προσκαλοῦνε.
Βελάζουν κι' ἀπ' τόν Πάνα τους νά στείλῃ ἐσέ ζητοῦνε.
– Κι' ὁ Πάνας;
– Δέν τόν ἄκουσες; Μ' ἔστειλε νά σέ κρᾶξω
Καί μοῦειπε τό κοπάδι μου ὅλο νά σοῦ τό τάξω
Καθώς τό ἀξίζεις, Φίλιστα!
– Καί σύ τό ἀξίζεις, Βάττι!!
– Μά πῶς μέ ξέρεις;
– Καί σ' ἐμέ μήνυσε ὁ Πάνας κάτι...

Σμίγουν, ξεφεύγουν, χάνονται μέσ' στό δασύ ρουμάνι...
Κι' ἂν ἴσως μένουν τώρα πειά σαλμά, χωρίς τσοπάνη,
Στόν Πίνδο τ' ἄρνοκόπαιδο, στόν κάμπο ἢ βοῦδαγέλη.
Δοξολογήστε τό Θεό μέ τὰ τραγίσια σκέλη!

ΜΑΤΑΙΩΣ ...

Χρόνια στ' άκρογιάλι,
Χρόνια καρτερᾶ –
Φέρ' το της, μαϊστράλι!
Φέρ' το της, Βορρά!

Δέρνεται ή ψυχούλα,
Φλέγεται ή καρδιά –
Φέρτ' το της, αὐγούλα!
Φέρτ' το της, βραδυά!

Στό μαργαριτάρι
Κᾶποιου κοχυλιού,
Στ' ἄλικο βλαστάρι
Κᾶποιου κοραλλιού,

– Τώρα τόσα χρόνια
Καρτερᾶ ή φτωχιά –
Φέρτε το, Τελώνια!
Φέρτε το, Στοιχειά!

Τά θαλασσοπούλια
Ξέμακρα πετοῦν...
Τ' ἄστρα μέ τήν πούλια
Πένθιμα φωτοῦν...

ΓΟΛΓΟΘΑΣ

Ἦρθα καβάλα στό ἄτι μου ἄπιστος
Ἦρθα σοφός, πιστός μέ τό ράβδι
Χωρίς νά νοιώσω τή θυσία σου.
Μά μπουσουλῶντας σά μικρό παιδί.

Στό Γολγοθᾶ σου ὅταν σκαρφάλωσα
Σ' εἶδα, Χριστέ, νά σώζης καί τούς δύο
Ὁ Γυῖός τοῦ Θεοῦ τόν Ἄνθρωπο
Κι' ὁ Γυῖός τοῦ Ἄνθρώπου τό Θεό!

Ο ΚΑΛΟΣ ΑΡΧΟΝΤΑΣ

Ἐγώ 'μαι μιά φτωχιά, κουτή γυναίκα
Ποῦ δέ θά ξέρω, φαίνεται, τόν κόσμο
Γι' αὐτό καί δέν μπορῶ καλά νά νοιώσω
Γιατί τά βάζουν οἱ φτωχοί μέ τούς ἀρχόντους.

Ἦ σπλαχνικέ ἄρχοντά μου, πῶχεις ρίξη
Στό φτωχικό μας σπίτι τόσο λάδι
Κ' εἶναι ψωμί τό στόμα μας γεμάτο
Ἄπ' τή δική σου ἀπλοχεριά καί καλωσύνη,

Φτωχοῦλα ἐγώ τόν ἄρχοντά μου ἐσένα
Παρακαλῶ τῆς μαῦρες νά σχωρέση
Ἄχαριστίες τῶν φθονερῶν ἀνθρώπων,
Ποῦ τό καλό μέ τό κακό πλερώνουν πάντα!

Μά τάχα, μή δέν εἶναι ὄλ' οἱ ἀρχόντοι
Ἐτσι καλοί κ' ἔτσι ἀγαθοί ὡς ἐσένα;
Ἦ Θεέ μου, τούς φτωχοῦς ποῦ προστατεύεις
Κ' ὑπομονή τούς δίνεις νά βαστοῦν τούς πόνους,

– Ἐγώ 'μαι μιά φτωχιά, κουτή γυναίκα –
Δέ σοῦ ζητάω ἀρχόντισσα νά γίνω,
Οὔτε νά λείψουν δέομαι οἱ ἀρχόντοι
– Κάμε νά γίνουν ὅλοι τους καλοί ὡς ἐκεῖνος!

ΑΝΑΚΟΜΙΔΗ

Στά χέρια μου ἀνασήκωσα μέ σέβας
Ἐπ' τό παληό νεκροταφεῖο τοῦ Ἐπάχτου
Ἐνα σάκκο μέ κόκκαλα γεμάτων
Κι' ὡς τά δικά μου κόκκαλ' ἀντηχοῦσε
Ἡ ἀνατριχίλα τοῦ ψυχροῦ θανάτου
Ρητή καί μέσ' στής δέησες τῶν παπάδων.
Πειό φριχτή τελετή δέν εἶχε νοιώση
Ἡ παιδική ψυχή μου κ' ἔτρεμε ὄλη
Συνεπαρμένη ἀπό κρυμμένους φόβους.

Ἡ συνοδεία τῶν συγγενῶν καί φίλων
Θλιμένα μέσ' στούς δρόμους τοῦ χωριοῦ μας
Προσπέρασε – κρατοῦσα ἐγώ τό σάκκο
Μέ ντροπή καί μέ δέος καί μέ σέβας –
Πρός τό Νοβέικο περιβόλι πέρα,
Ὅπου κάτω ἀπό μαῦρα κυπαρίσσια
Τό πέτρινο ἡσυχάζει μαυσωλεῖο,
Τό σεμνό μαυσωλεῖο τῆς γενιᾶς μας.

Θυμοῦμαι ποῦ ἀνασήκωσαν μέ κόπο
Τήν πλάκα μέ τό σιδερένιο κρῖκο
Κ' ἦταν ὡς ν' ἄνοιξ' ἕνα παραθύρι
Στόν κατάκλειστο τοῖχο τοῦ ἄλλου κόσμου:
Σωροί κοκκάλων, μοῦχλες, ῥαχνοπάνια
Καί κάποια γλυστερά, φρικώδη ζούδια...
– Φοβερά τά βασίλεια τοῦ Θανάτου! –
Ὅμως μέ δέος, μέ σέβας καί μέ σχώρια
Καταθέσαμ' ἐκεῖ καί τά δικά σου
Τά ἱερά μας τά κόκκαλα, ὦ Νόνα!

Ἄρχοντισα φιλόδοξη, ποῦ ἐτίμας
Τόν Ξένιο Δία κ' ἔθνες στό βωμό του,
Φιλόθρησκη, φιλόανθρωπη καί δίκηα,
Καθώς μέ τά μικρά παιδάκια παίζουν
Κι' ἀρπάζοντάς τά κάτω ἀπ' τίς μασχάλες
Τ' ἀναπετοῦν κ' ἐκεῖνα καρδακίζουν,
Μέ τέτοιον τρόπο πρώτη ἐσύ ἀπό τότε
Ἄναπετοῦσες τό μικρό τό ἐγώ μου

Καί τόν πρῶτον παλμό τοῦχες γνωρίση
Πρός τίς κορφές τῶν δένδρων, πρὸς τ' ἀστέρια!
Πρέπει νᾶχω στοῦ μυαλοῦ μου τή λάσπη
Καταφάνερες καί τώρα καί πάντα
Τῆς δαχτυλιές τῶν πλαστικῶν χειρῶν σου!
Τόν ἴσκιο τῆς ψυχῆς σου πρέπει νᾶχω
Στά σημάδια τοῦ ἀπλοῦ μου χαραχτήρα!
Καί πρέπει νά χρωστῶ πολύ σ' ἐσένα
Τὴν ἀγνή μου καρδιά καί τό σεμνό ἦθος!

Πειό φριχτή τελετή δέν είχα νοιώση
"Ως τήν ώραν ὅπου αυτόματα ἐντός μου
Ἄναζήτησε στίχους ἢ ψυχὴ μου
Τό Μνημόσυνο αὐτό νά σοῦ τελέση.
Ποιό μυστήριο μοῦ ποτίζει τῆς ρίζες!
Εἶνε ὡς νά παίρνω ἀπό κρυφό μαντέμι,
Σκάβοντας ὡς ἐκεῖ μέ ἀχτίδες ἥλιου,
Συνείδηση τῆς πειό βαθειᾶς μου φλέβας.

Κ' εἶνε ὡσάν στούς μυχοῦς τῆς ὑπαρξῆς μου
Διαμαντένιο νά ὑψώνω μαυσωλεῖο
Κ' ἐκεῖ ν' ἀνακομίζω μέ ἄγια φρίκη
– Φοβερά τά βασίλεια τοῦ Ἄθανάτου! –
Κᾶποια λείψανα, τάχα, τῆς ψυχῆς σου!

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΤΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Εἶμαι κορίτσι ενός φτωχοῦ ὑπαλλήλου
Δέν ξέρω τῆς πατρίδας τῆ χαρά
Πλανιέμαι τοῦ κιτριτισμένου φύλλου
Τήν πλάνηση στοῦ ἀνέμου τά φτερά.

Γυρίζοντας ὄλο καί σ' ἄλλους τόπους
Τῆ ζωῆ μου ἀσυλλόγιστα σκορπῶ
Γνωρίζοντας ὄλο καί νέους ἀνθρώπους
Δέν ἔχω μάθη στέρεα ν' ἀγαπῶ.

Πλάσμα ῥηχό, ἐλαφρό ἔχω καταντήση
Χωρίς δεσμούς καί ρίζες καί σκοπούς
Τάχα ἡ καρδιά μου κάποτε θ' ἀνθίση;
Τάχα θά δέση χρήσιμους καρπούς;

Πουλάκι διαβατάρικο καί ξένο,
Τάχα θά χτίσω μιά φωληά κ' ἐγώ;
Ὡιμέ! μήτε ἀπ' τά μέλλοντα προσμένω
Μήτε τά περασμένα νοσταλγῶ...

Στή γῆ δέν ἔχω ἄλλο σημάδι
Ἄπῶναν τάφο σ' ἄκρη ἐρημική.
Σέ θάψαμε, μανούλα μου, ἕνα βράδυ
Καί φύγαμε, καί δέν ξανάρθα ἐκεῖ!

Μ' ΑΡΕΣΕΙ ΝΑ ΠΛΑΝΙΕΜΑΙ

Μ' ἀρέσει νά πλανιέμαι ξένος κι' ἄγνωστος
Σέ μακρυνές καί φημισμένες χῶρες
Κάθε μου ἡμέρα κι' ἄλλο νᾶχη θέλγητρο,
Ἄνόμοιες καί τερπνές νά φεύγουν οἱ ὥρες.

Νά βγαίνῃ ὁ ἥλιος τὴν αὐγή σ' ἀκρόβουνα
Ποῦ δέ θά ξαναἰδῶ. Σ' ἄλλα νά δίνῃ.
Ὅλο σέ περιγιάλια πρωταντίκρυστα
Ν' ἀδειάζῃ τὴν καρδιά της ἡ σελήνη.

Νά πιάνω φίλους, ποῦ ποτέ, ποτέ ἄλλοτε
Δέ θά τούς ξαναἰδῶ στὸν κόσμο ἀπάνω.
Νά γέρνουν τὰ κορίτσια στά παράθυρα
Καί νά μὴ μ' ἐμπιστεύονται τὸν πλάνο.

Μ' ἀρέσει νά πλανιέμαι... Μά τό σούρουπο
Στό καντηλάκι ἐμπρός τοῦ Ἄποσπερίτη
Ὅπου ἂν βρεθῶ νά σταματῶ κι' ἀμίλητος
Νά νοσταλγῶ τό πατρικό μου σπίτι!

KAZANTI

Φεύγω και πάω στά ξένα για καζάντι
Και φέρνω τυχερός κουβαλητής
Σωρούς τ' άσῆμι, χουῖφτες τό διαμάντι
Κι' ὄλα τά πλούτη έσύ, καρδιά, κρατείς.

Καζάντι μου εῖνε νά γνωρίζω τόπους
Και θησαυρούς μου νά μπορώ νά είπῶ:
Πόσο άγαπῶ, Θεέ μου, τούς ανθρώπους!
Πόσο άγαπῶ, άνθρωποί μου, τό Θεό!

ΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ

Νά! Τώρα πειά δέ φαίνεται τό καταπράσινο χωριό
Πίσω άπ' τήν άχνα του γιαλου κι' άπ' τών βουνών τό φράχτη.
Ήδειασε τώρα τήν καρδιά κι' άπ' τό κατάρτι τό πλωριό
Σκόρπα στους νέους όρίζοντες του πόθου σου τή στάχτη.

Τή στάχτη! Ήσβυσε ό πόθος σου. Καί χείρεσαι τή λευτεριά,
Που όνειρευόσουν καί τό άγνό τό θέλγητρο του άγνώστου.
Ήσπασε ό κύκλος τής στενής ζωής σου κ' είναι πειά μακρυά
Ή τόπος, που σέ γέννησε κι' ό κόσμος ό μικρός του.

Φαιδρά χυμοῦν τά κύματα κι' ό πόντος όλος ό βοερός
Πρόθυμα τό καράβι σου κι' όλο μέ χάδια σπρώχνει
Σέ νέους όρίζοντες, που άνοιουν σάμπως ή Μοίρα πάντα έμπρός,
Πισοπατώντας, μέ άνοιχτήν άγκάλη, νά τους διώχνει.

Τί κύκλοι όλο καί πειό πλατυί! Τί μαγική άπεραντωσιά!
Ταξιδευτή, ξεφάντωσε στην πανδαισία του άπειρου
Και στό λυκόφως μιās αύγής μάντεψε κάπου τά νησιά
Τά χρυσοκόρυφα νησιά του φλογεροῦ σου όνειρου.

Αυτά δέν είναι; Μέ χρυσές κορφές βουνά μενεξελιά,
Ήρωμα θείο, γλυκόλαλα πουλιά, λευκή γαλήνη.
Ήνας κολπίσκος γραφικός. Μιά δασωμένη άκρογιαλιά.
Ή Πύργος ό κρυστάλλινος κ' ή έρωτική του κλίνη.

Ήκου τήν ώρα κι' άραξε στην μαγεμένη έμπρός σου άχτή
Μέ τήν αιώνιαν Ήνοιξη. Καί ζήσε τώνειρό σου.
Μά ω πόσο έστάθης τυχερός, άχάριστε ταξιδευτή,
Που ή Μοίρα σέ ξανάφερε στό πράσινο χωριό σου!...

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

ΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΕΙΡΜΟ»*

α.

«Εμείς πού τραβήξαμε τό σκοινί τοῦ λυρισμοῦ πρὸς νέους κύκλους συγκίνησης καί πού - ἀλίμονο ! - ἀκόμα δέν μπορέσαμε νά κατασταλάξουμε σέ ἀνάλογες φόρμες γιά νά βαδίσουμε μέσα στους λυρικούς δρόμους πού γλυκοχαράζουν χαρούμενοι μπροστά μας, εἴμαστε τάχα ἀρμόδιοι νά κρίνουμε μιὰ ποίηση πού γγίζει μονάχα παλιά χιλιοτριμμένα, πολύ μεταχειρισμένα αἰσθήματα καί ἀνάλογες συγκινήσεις; Μπορεῖ νά μὴν εἴμαστε οἱ πιὸ ἀρμόδιοι γιά νά ἐπαινέσουμε τίς τάσεις αὐτές, τίς τόσο παλιές καί τριμμένες. Ὡστόσο μέσα καί σ' αὐτές μπορούμε νά ξεχωρίσουμε ἂν ὑπάρχει ἢ ὄχι ποίηση, ἂν ζῆ ἢ δέν ζῆ συγκίνηση κι' ἀκόμα ἂν ὁ δημιουργὸς Ἐνός τέτοιου ἔργου εἶναι ποιητῆς ἢ ψεύτης. Διαβάζοντας λοιπὸν τελευταῖα καί τό χοντρό τόμο “Εἰρμός” τοῦ κ. Γ. Ἀθάνα δέν μπορέσαμε νά τὸν ἀρνηθοῦμε. Βρήκαμε κεῖ μέσα πολύ τριμμένα πατριωτικά, οἰκογενειακά καί φυσιολατρικά γραψίματα κι ὁμως παράλληλα σ' αὐτά ἔλαμπε καί σπίθιζε ἡ ποιητικὴ φλέβα. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πού συγκινήθηκε ἔτσι καί στά μέτωπα καί μέσα στό χωριό του, εἶναι χωρὶς ἄλλο ποιητῆς. Συγκινεῖται πολλές φορές μέ πράγματα πού δέν ἀξίζουν μιὰ πεντάρα, μὰ βρίσκει καί συγκινήσεις πραγματικές μέ «θέσεις» πρωτότυπες. Ἀπὸ τότε πού πρωτοφάνηκε μέ τό “Πρωῖνό ξεκίνημα” γιά νά μᾶς δείξη πλάϊ στίς λυρικές φυσιολατρεῖες καί μιὰ κοινωνία ἐπαρχιακὴ μέ συγκινήσεις δικῆς της, φάνηκε πὼς εἴξερε ν' ἀνοίγη νέους δρόμους. Μὰ, δέν ἔδειχνε νᾶχη ἀρκετό ἔδαφος μπροστά του. Τώρα γγίζει

καί νέα θέματα. Μά δέν προχωρεῖ ὅσο θάπρεπε. Τόν φοβίζουσι οἱ σύγχρονες συγκινήσεις ἢ δέν τίς πιστεύει; Ὡστόσο ἓνα ποίημά του μέ τίτλο: “Οἱ ἀσάλευτες κυρίες τῶν ἐπαρχιῶν” τοῦ ἀνοίγει λυρικούς δρόμους συγκίνησης παρμένης μέ μαεστρία μοντέρνου ποιητῆ. Αὐτές οἱ κυρίες πῶς μάς συγκινοῦνε, ὅπως τίς βλέπει ὁ κ. Ἀθάνας! Ἄχ! καί νᾶπαυε νά γράφη πατριδολατρεῖες καί φυσιολατρεῖες καί νᾶγραφε ὄλο “ἀσάλευτες κυρίες τῶν ἐπαρχιῶν”!».

(Φῶτος Γιοφύλλης, Γ. Ἀθάνας: «Εἶρμός», ποιήματα. «Πυρσός» 1929. Περ. Πρωτοπορία, ἀρ. 4, Ἀπρ. 1929, σ. 120).

β.

«Κάποια ἀναλογία ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν ποιητή τῆς παραπάνω συλλογῆς¹ καί τοῦ κ. Ἀθάνα. Ἡ ἴδια νοσταλγία τοῦ χωριοῦ, τοῦ σπιτιοῦ, ὁ ἴδιος τόνος σέ πολλά ἀπό τά ποιήματα. Ἐδῶ ὅμως ὁ ρυθμός ἔχει μᾶλλον χάρη παρά στερεότητα, ἡ γλῶσσα εἶναι πειό περιτεχνημένη, ἀντίθετα πρὸς τά “Ρουμελιώτικα” πού ἔχουσε δωρική αὐστηρότητα. Ὁ κ. Ἀθάνας εἶναι πειό πολύτροπος, πειό ποικίλλος, μά καί πειό ἀδύνατος. Ἀπλώνει καί γιαυτό ἀτουεῖ· πότε σιμώνει πρὸς τήν παράδοση, πότε ἀπομακρύνεται ἀπ’ αὐτή. Τό χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι τά ποιήματα πού εἶναι γραμμένα μέσα στό πνεῦμα τῆς λαϊκῆς μούσας εἶναι καί τά ἀρτιώτερα. Τά τραγοῦδια πού ἐνεπνεύσθηκε ὁ ποιητής ἀπό τόν Μικρασιατικό πόλεμο δέν συγκινοῦν. Πάντως, καί ἡ συλλογή αὐτή περιέχει πολὺ καλά κομμάτια καί στίχους ἀξιόλογους, ὅπως λ.χ.

Πές μου, καλέ μου φίλε, πές μου ἀκόμα
Κι’ ἄλλα τραγοῦδ’ ἀπλᾶ σάν τή ζωή μας.
Ποῦ τόσον ἀγαποῦμε, ὥστε ἡ ψυχὴ μας
θέλει, ὄχι ἀθέρας, - τοῦ χωριοῦ νά γίνη χῶμα!

“Ένα από τὰ πειό ἄρτια τραγούδια εἶναι τό “Παρά-
πονο τῆς χωριατοπούλας”».

(Κλ. Παράσχος, Γ. Ἀθάνα, *Εἰρμός (Ποιήματα)*.
Περ. Ἑλληνικά Γράμματα, 1929, σ. 443).

γ.

«Ἡ συλλογή τοῦ κ. Ἀθάνα - μιά συλλογή ὀγκώδης
καί καλλιτεχνικώτατα τυπωμένη - ξεχωρίζει, δίχως καμ-
μιά ἀμφιβολία, μέ τρόπο ὀλοφάνερο, μέσα σέ ὄλη τήν τε-
λευταία ποιητική παραγωγή. Ὁ κ. Ἀθάνας μπορεῖ νά μήν
εἶναι ποιητής βαθύς, πρωτότυπος, νά μήν ἐκφράζει ὅσο
ἄλλοι - ὁ Καρυωτάκης π.χ. - τήν μοντέρνα ψυχή, ἀλλ’
εἶναι, δίχως ἄλλο, προσωπικός. Εἶναι ἕνας καλλιτέχνης
μέ κόσμο δικό του, ὠριμο, συγκροτημένο καί τέλειος κά-
τοχος τῶν ἐκφραστικῶν του μέσων. Ἡ ἐκφρασή του πιθα-
νόν νά μήν ἔχει δύναμη, πρωτοτυπία, ὑποβολή, ἀλλ’ εἶναι
δική του καί εἶναι πάντα ἄνετη καί ἐπιμελημένη. “Ὅ, τι θέ-
λει νά πεῖ, δείχνει ὅτι τό λέγει ἱκανοποιητικά, γιά τόν
ἑαυτό του, ὁ κ. Ἀθάνας· ἡ ἐκφρασίς του, γιά νά μεταχειρι-
σθῶ μιά φράση τοῦ Gide, δέν εἶναι ποτέ “ἐντεῦθεν τοῦ
ἐκφραζομένου”. Οἱ στίχοι του δίνουν τήν ἐντύπωση ὅτι
πηγάζουν ἀβίαστα ἀπό μέσα του. Δέν κάνει βέβαια δύ-
σκολους στίχους εὐκόλα· ἀλλά καί αὐτοῖ πού κάνει, μ’
ὄλη τήν φανερήν ἐντύπωση τῆς εὐκολογραφίας πού δί-
νουν, δέν εἶναι ἀπό τούς εὐκολώτερους.

Κόσμο πλούσιο καί νέο δέν μᾶς προσφέρει ὁ κ.
Ἀθάνας. Κανένα σχεδόν ἀπό τὰ μεγάλα σύγχρονα δρά-
ματα τῆς ψυχῆς καί τῆς συνειδήσεως δέν βρίσκομε στό
ἔργο του (σέ ὄλο, ὄχι μόνον στό σημερινό). Εἶναι δίχως
ἀνησυχίες, εἶναι γαλήνιος. Ἐπίστεψε σέ δυό - τρεῖς ἀλή-
θειες - στήν οἰκογένεια, στήν πατρίδα, στούς στέρεους καί
ισόρροπους ἀνθρώπους - και ὑποτάχθηκε σ’ αὐτές. Εἶναι

ένας άνθρωπος αυτός πειθαρχημένος και πού ξέρει τήν αξία τῆς πειθαρχίας. Ἄδραξε μερικές βεβαιότητες και κρατιέται σφιχτά ἀπ' αὐτές. Ὄταν ἀπό παντοῦ μᾶς περιστοιχίζει τό αἰνιγμα και τό μυστήριο, και ὅταν και τό ἀπλούστερο κάποτε φαινόμενο, για ὅποιον καλά τό κοιτάζει, ἀνοίγει ἀβύσσους ἀγνώστου, - εἶναι μία εὐτυχία αὐτό· μία λύσις ἐν πάσει περιπτώσει.

Τό χωριό του, ἡ γεινιά του, ἡ οἰκογένειά του, οἱ ἀγαπημένοι του νεκροί, και, πλατύτερα, ἡ μεγάλη Πατρίδα, ἡ Ἑλλάδα, μέ ὅσους δουλεύουν για τό μεγαλεῖο της, - νά οἱ πραγματικότητες, νά οἱ πηγές, ἡ μοναδική σχεδόν πηγὴ ἐμπνεύσεως τοῦ κ. Ἀθάνα. Ἀγαπᾶ τούς γερούς και ἰσόρροπους ἀνθρώπους, - τούς ἀγνοῦς - ἀλλ' ὑπάρχουν ἀκόμη τέτοιοι; - ἐπαρχιώτες. Τιμὴ του τῶχει πού και ὁ ἴδιος εἶναι ένας γερός και ἰσόρροπος ἄνθρωπος:

Κρατιέμαι ἀπ' τὰ ψηλά βουνά
μέ τόν καθάριο ἀγέρα,
ἀπῶναν ἔλατο τρανό
κι ἀπό μία κρύα βρυσούλα.
Γειά σου, καϋμένη Ἀράχωβα,
τοῦ Ἐπάχτου θυγατέρα,
γειά σου χωριό τῆς μάννας μου,
ποῦεινε Σισμανοπούλα.

Στὴ γυναίκα πρῶτα ἀπ' ὅλα ἐκτιμᾶ τὴν νοικοκυροσύνη. Τοῦ ἀρέσουν οἱ σεμνές, ἀβγαλτες ἐπαρχιωτοπούλες πού ν' ἀγαποῦν - πάρα πολλά ζητεῖ ὁ κ. Ἀθάνας - τίς πεθερές! και τούς ἄντρες των. Τέτοια ὄνειρεῖται τὴ γυναίκα του, - στέρεη, ἀπλή, σεμνή, δοσμένη ὀλόκληρη στὰ τρία - τέσσερα καθήκοντα πού ἀποτελοῦν ὀλόκληρη τὴ ζωὴ:

Ὦ μάνα! ὦ μάνα! Ἐχ' ἡ καρδιά μου πάθει
ἀπ' τούς πολέμους, τούς διωγμούς, τὰ πάθη...

Ἄνθρωπο θέλω, πού ἡ καρδιά του κλείνει
ἀγάπη καί στοργή καί καλοσύνη
Ἄς ἔρθει νά μοιράσουμε τό στρῶμα
κι ἄς εἶναι, ἀπό καλύβι ἄς εἶναι ἀκόμα!

Θέλω τήν “ἅγια παρουσία τῆς γυναίκας”, θά μπο-
ροῦσε ἴσως νά πῆ ὁ κ. Ἀθάνας μιλώντας σ’ ἓναν τόνον ψυ-
χικότερο καί πιο πνευματικό ἓναν ἄνθρωπο.

Ἡ λυρική ἀτμόσφαιρα, ὁ βαθύτερος μουσικός λυρι-
κός παλμός, λείπει ὁλοτέλα ἀπό τόν λυρισμό τοῦ κ. Ἀθά-
να. Νοητική εἶναι ἡ ποίησή του καί στόν νοῦ ἀπευθύνε-
ται. Καί τό αἰσθημά του παίρνει σχῆμα λογικό γιά νά
ἐκφρασθῆ, ρηχαίνει δηλαδή καί ξεραίνεται, χάνει τό μου-
σικό ἐκεῖνο ὑπόστρωμα, τό ἀδιόρατο νάμα ὅπου πρέπει νά
τουρίζεται τό λυρικό τραγοῦδι, κάθε τόνος, κάθε λέξη, γιά
νᾶναι στήν οὐσία του λυρικό:

Μή χλιμιντρᾶς καί μᾶς ἀκούσανε.
Τά πέταλά σου φτέρωσέ τα.
Νύχτιος ἀγέρας γίνε, γρίβα μου,
καί πέτα κάτω ἀπ’ τ’ ἄστρα, πέτα.

Στό σπίτι μου νά φτάσεις μπόρεσε·
τή μαύρη ἀλήθεια ὅταν τῆς ποῦμε
θά κάμη τρόπους ἡ μαννούλα μου
κ’ ἐγώ κ’ ἐσύ τ’ ἀναστηθοῦμε!

Ξεχείλιζε ἴσως, ξεχείλιζε ἀπό τρυφερότητα ἡ ψυχῆ
τοῦ ποιητοῦ, ὅταν ἔγραφε τό παραπάνω ὀκτάστιχο, ἀλλ’ ἡ
ἐκφραση, ἡ μάλλον ἡ ἀσυνείδητη νοητική λειτουργία πού
ἔγινε μέσα του, τόν ἐπρόδωσε. Τό αἰσθημά του ἐστράγγι-
σε καί πῆρε τή διάταξη ἑνός λογικοῦ συλλογισμοῦ: ἀπέ-
ραντη ἡ ἀγάπη τῆς μάννας, ἄρα θά κατορθώσει καί τό
ἀκατόρθωτο.

Ὅχι μόνον ὁ ρασιοναλισμὸς ἀδικεῖ τὸν κ. Ἀθάνα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ ἢ ἔκφρασή του (καὶ δέν εἶναι ἐντελῶς τὸ ἴδιο πρᾶγμα). "Ὅπου ἐπιχειρεῖ, ὅπως στό "Θυμᾶμαι ἕνα ὑπάλληλο...", καὶ "Οἱ ἀσάλευτες κυρίες τῶν ἐπαρχιῶν", νά ἐκφρασθῆ μέ κάπως μοντέρνα μέσα, ὑποβλητικώτερα, μουσικώτερα, ἀποτυγχάνει. Αἰσθάνεται κανεῖς ὅτι τοῦ εἶναι ἐντελῶς ξένα. Ἐνῶ ἀντιθέτως τὰ μέτρα καὶ τοὺς ρυθμοὺς τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, τό χειρίζεται μέ ἄνεση καὶ χάρη:

Πῆρα τό στρατί - στρατί,
μαντζουράνα φουντωτή,
μπῆκα στό πλατύ ντρισέκι
Καλαμάτα καὶ Τσιτσέκι.

Κ' ἦρθα στὴν πέρα γειτονιά,
σμιχτή μου δεντρολιβανιά,
πῶχει τὰ καλά κορίτσια,
μπιμπερόριζες καὶ ἴτσια.

Ἄκόμη καὶ ὅταν ἀπηχεῖ μέτρα καὶ ρυθμοὺς πού πρωτομεταχειρίστηκαν ἄλλοι καὶ μέ τὰ ὅποια συνύφαναν, γιά νά ποῦμε ἔτσι, τὴν προσωπικότητά τους, πάλιν εἶναι πιό προσωπικός, παρ' ὅταν μεταχειρίζεται πιό μοντέρνους ἐκφραστικούς τρόπους:

Ταχειά γιορτή, ταχειά χαρά
κι' ἐγώ στὴ χώρα γιά παρά.

Πᾶν' τὰ νειᾶτα μου χαμένα
πέρα - δῶθε καὶ στά ξένα.
Χρυσή μου μάνα, ὀγράτιστα,
στοὺς δρόμους ἀγωγιάτιστα!

Ἡ μισὴ συλλογὴ τοῦ κ. Ἀθάνα ἀποτελεῖται ἀπό πολεμικά τραγούδια. Εἶναι ὅλα σχεδόν ἐμπνευσμένα ἀπ'

τήν Μικρασιατική καταστροφή. Ὁ κ. Ἀθάνας θέλησε νά πλαστοουργήσῃ τόν ποιητικό μῦθο μιᾶς θρυλικῆς ἐποποιίας, πού εἶχε ὅλη τήν ἡρωϊκή αἶγλη τοῦ ἔπους καί ὅλη τή φρίκη καί τίς διαστάσεις τῆς τραγωδίας. Καί μοῦ φαίνεται ὅτι αὐτό πού ἤθελε τό ἐπέτυχε, μόνον ὅτι τό δράμα πού ἐξιστορεῖ δέν ξυπνᾷ βαθύτερη ἀπήχηση μέσα μας, γιατί ὁ πολεμικός μῦθος εἶναι κάτι πού ἔσπασε ὀριστικά πιά στίς συνειδήσεις μας. Γι' αὐτό καί ἀπό τά πολεμικά τραγούδια τοῦ κ. Ἀθάνα, προτιμῶ τά περισσότερα λυρικά, τά ἐρωτικά:

Στ' ὄμορφο Ἀϊνεγκιός, καρσί τοῦ Ὀλύμπου,
ἔπεσαν στά μάτια μου δύο μάτια.
Μάτια μου, τί μάτια ἦταν ἐκεῖνα!
Ἄχ! νά τά φιλοῦσα μιά φορούλα,
κι ἄχ! νά μή σωνότουν τό φιλί μου,
κι ἄχ! πού δέν τά φίλησα, καημός μου!

Καί τό χαριτωμένο, τό ἀνάλαφρο, τό ἀέρινο αὐτό τραγουδάκι πού ἀρχίζει μέ τούς στίχους:

Τ' εἶσαι; πουλάκι, ἀνθός, ἀστέρι,
πηγή, τραγοῦδι, φῶς, πνοή;
Κανείς, ἀλήθεια, δέν τό ξέρει,
Ντυκρανουί!

Ἄν μπορούμε, πρὸς στιγμὴν, ἐντελῶς θεωρητικὰ φυσικά, νά ξεχωρίσωμε καί νά ξεμοναχιάσωμε τίς ἑλληνικές ἀξίες σ' ἓναν χωρὸ ἰδεατό, σέ κανέναν ἀπὸ τούς νέους μας λογοτέχνες δέν θά τίς βροῦμε τόσο ἄδολα, ἄνετα καί ὀλοκληρωτικά ἐκφρασμένες, ὅσο στήν ποίηση τοῦ κ. Ἀθάνα. Εἶναι μιά ποίηση πού ἀποπνέει ἀληθινή, ἀβίαστη ἑλληνικότητα, χωρὶς τόν πολὺ στενὸ καί σάν βεβιασμένο ἀέρα τῆς ἠθογραφίας. Οὐσία καί ἐκφραση εἶναι στὸν κ. Ἀθάνα ἑλληνικά: εἶναι ἓνας ρωμιὸς τραγουδιστῆς

πού γράφει φωτεινά, λαγαρά, άπλά και σεμνά τραγούδια. Δέν είναι αυτά πού προτιμοῦμε, έμεις οί άλλοι. Άλλ' έπιτέλους, στόν κόσμο δέν υπάρχουν μόνον τά δικά μας γοῦστα. Ὑπάρχουν και άλλα».

(Π. [=; Πέτρος Χάρης], Γ. Ἀθάνα «Είρμός». Περ. Νέα Ἐστία, 5 (1929), σ. 392 - 394).

δ.

«Οί συλλογές “Καιρός Πολέμου” και “Είρμός” (1929) περιέχουν ποικίλα ποιήματα - λυρικές άναμνήσεις ή έντυπώσεις άπό τίς τελευταίες έλληνικές έκστρατείες κ.τ.λ.: Κ' έδω ό Ἀθάνας είναι πιο πολύ ποιητής τής ειρήνης.

Στό δάσος τό σγουρό θά μπῶ
νά βρῶ τόν πιο άγριο κρῖνο
φύλλο στά φύλλα και
κλαδί μέσ στα κλαδιά θά γίνω
ρίζες θά ρίξω μέσ στή γῆ
στήν παρθενιά ενός τόπου
πού δέν ξαναζωγράφισε ποτές
άχνάρι άνθρώπου.

Ἦ:

Σπιτάκια, λεῦκες, κυκλαμιές
κι ό ἥλιος σου άνατέλλει
σάν ταπεινός άμπελουργός
μέσ' άπό κάποιο άμπέλι...

Λαχταράει νά ξαναπεράση κάποτε άπ' τούς σταθμούς τής έκστρατείας, για νά χαρή τήν όμορφιά τῶν ειρηνεμένων τοπίων!

Νά, τώρα πῶστειλε ὁ Θεός εἰρήνη
νά, τώρα θέλω νά περάσω στρατοκόπος
ἀπ' τήν Κιουτάχεια κ' ἕνα μεσημέρι
στούς ἤσκιους τῶν πλατάνων νά καθίσω
ἀπ' τίς μεγάλες βρύσες μέ τό τάσι
πού κρέμεται δεμένο μέ ἀλυσίδα
τό κρουσταλλένιο θεῖο νερό νά πίνω
νά μή μέ νοιάζῃ ἄν εἶναι Τοῦρκοι γύρα
κάστρα Βυζαντινά κι ἄν εἶναι ἀπάνω.
Νά εἶμ' ἕνας στρατοκόπος τίποτ' ἄλλο
νά εἶμαι μιά βρυσομάνα τίποτ' ἄλλο.

Ζωηρό εἶναι τό ἀγροτικό αἶσθημα αὐτῆς τῆς ποιή-
σεως».

*(Ἀριστου Καμπάνη, Ἱστορία τῆς Νέας Ἑλληνικῆς
Λογοτεχνίας. Ἐκδοσὴ ε' συμπληρωμένη.
Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας», Ἀθήνα 1948, σ. 281).*

Ε.

«Στόν “Εἰρμό”, τήν τέταρτη ποιητική συλλογή τοῦ Ἀθάνα (ἔκδ. Πυρσοῦ, 1929), ξεπροβάλλει ἡ ἀντίδραση τοῦ ποιητῆ, ἡ Ὁμορφιά καί τό ὄνειρο “μιᾶς ἡσυχῆς κι εἰρηνικῆς ζωῆς”. Ὁ ἀνθρωπιστής καί ὄνειροπόλος Ἀθάνας πιστεύει πὼς μιά Νέα Ζωή θά ἀναδυθῇ μέσα ἀπό τά ἐρείπια καί ἀπό τά δάκρυα τοῦ πολέμου (α' καί γ' μέρος τῆς συλλογῆς: “Καλοὶ καιροὶ” καί “Νέα ἄνθισμα”). Τό αἵματηρό ξερίζωμα ἑκατομμυρίων Ἑλλήνων ἀπό τά προαιώνια πατρογονικά χώματα (β' μέρος τῆς συλλογῆς: “Μαύρη Μοίρα”) τοῦ τραυματίζει καίρια τήν ψυχή, ἀλλά δέν θανατώνει ἐντός του τήν Πίστη στή ζωτικότητα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, οὔτε ὀστρακίζει τήν Ἐλπίδα του γιά ξανάνθισμά

της. Χαρακτηριστικό από τήν ἄποψη τούτη εἶναι τό ποίημα τῆς συλλογῆς “Τό στερνό καράβι”».

(Δημ. Γιάκος, Ἀθάνας Γεώργιος. Στό: Χάρη Πάτση, Μεγάλη Ἐγκυκλοπαίδεια τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας. (Ἀπό τόν 10ο αἰώνα μ.Χ. μέχρι σήμερα). Τόμος πρῶτος, [1968], σ. 155).

στ.

«Μέ τόν “Εἶρμό” ὁ Ἀθάνας ἐπανέρχεται στά ἀγαθά τῆς εἰρηνικῆς ζωῆς, ἐκφράζει ὅμως παράλληλα καί ὅλη τήν πίστη του καί τίς ἐλπίδες του γιά τήν ἐθνική μας προκοπή.

Χαρακτηριστικό ποίημά του, ἀπό τήν ποιητική αὐτή συλλογή, εἶναι τό ἔξοχο “Καράβι τῆς ἐλπίδας” πού τελειώνει μέ τούς ἐξῆς στίχους:

“Ὅλα τά χάσαμε ὅλα. Καί μόνο φόρτωσε
τό πίο στερνό καράβι τήν ὥρα τοῦ χαμοῦ
φόρτωσε τήν ἐλπίδα τοῦ ξαναγυρισμοῦ.

Ἐλα, χρυσό καράβι, ἔλα ξεφόρτωσε.
Δός μας τό θησαυρό σου - κι ἄνοιξε τά πανιά
ὀλοῖσα γιά τή Σμύρνη καί γιά τά Μουδανιά...».

(Ε. Ν. Μόσχος, Ὁράματα καί θεωρήσεις. Λογοτεχνικά δοκίμια. Ἐκδόσεις Τ. Πιτσιλός, Ἀθήνα 1995, σ. 32 - 33).

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Κ. ΣΑΝΙΔΑΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 6 • 183 45 ΜΟΣΧΑΤΟ

Τηλ.: 94 14 233

ISBN 960-7899-00-8